НАРОДНА БИБЛИОТЕКА „ИВАН ВАЗОВ"

ГОДИШНИК

1970—1973

ПЛОВДИВ
1976

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА „ИВАН ВАЗОВ“

ГОДИШНИК

1970—1973

тр. 4060/1976

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА „ИВАН ВАЗОВ“ ПЛОВДИВ ДЕП

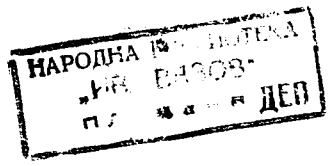

Пловдив

1976

Отговорен редактор
СТОЯН Р. ИНДЖЕВ

Редактори
*ВЪЛА С. ДЕКАЛО * ЦВЕТАНА Н. НАНОВА*

Определянето на темите и рубриките, организацията и ръководството на написването, подбора на материалите и съставянето на Годишника се извършиш през 1973 г. от директора на Народна библиотека „Иван Вазов“ **Стоян Р. Инджев**

КЪМ НОВ ЛЕТОПИС

Периодът 1970—1973 г. от дейността на библиотеката е период, с който приключва един етап от развитието ѝ, свързан непосредствено със сградата, в която тя работи от 1886 г. — цели 87 години. Последните години са години на високо развитие на творческия колектив на библиотеката, на високи обществени изяви в идеологическата борба на съвременния етап от нашия обществено-политически подем, под знамето, идеите и ръководството на БКП.

Този период е характерен с непрекъснатата мобилизация на библиотечния колектив за активна и целенасочена работа с книгата, свързана с актуални и важни събития: Постановление № 2 на Министерския съвет (1970 г.), сто години от рождението на В. И. Ленин (1970 г.), осемдесет годишнината на БКП и Десетия конгрес на Българската комунистическа партия (1971 г.), 90-годишнината на Г. Димитров и 50-годишнината на СССР (1972 г.), 125 години от рождението на Хр. Ботев и 100 години от обесването на Васил Левски (1972 г.), Международната година на книгата (1972) и други. Честванията на тези годишнини бяха проведени по специални планове, на тях се посветиха 15 броя от Бюлетина[1] *(от кн. 15 — кн. 28), много организационни и културно-масови мероприятия, тържествени сесии и празници с оценка на постигнатите резултати. За реализираните високи постижения колективът на библиотеката бе излъчен за първенец в съревнованието на обявения преглед между окръжните библиотеки в чест на Десетия конгрес на БКП и бе награден с първа награда. За най-добра работа и помощ на научно-техническото творчество на младежта колективът на библиотеката също беше награден с най-висока награда и парична сума.*

Ежегодно в ръст е общият брой на читателите. Активността им, изразена в увеличени посещения, е повишена, а книгораздаванията бележат постоянна тенденция на нарастване,

1. Бюлетин в помощ на библиотеките при народните читалища, предприятията, учрежденията и училищата. Пловдив, Нар. библ. „Иван Вазов", 1966 –

особено в звената, които обслужват читателите за домашен прочит.

Решаващо мероприятие за подобряване дейността на библиотеката се оказа постигнатото положително разрешение за щатна осигуреност с оглед изискванията на работата с читателите в новата сграда. Това е факт с безпрецедентна значимост в развитието на библиотеката. То даде възможност за подбор и назначаване на нови библиотечни работници със специално образование от отделните отрасли на знанието, които получиха и съответно библиотечна образователна подготовка. Така се увеличи значително броят на квалифицираното и високообразовано библиотечно ядро. Това ново положение е принос в нашето настоящо и бъдещо развитие, независимо от трудностите, изживявани в резултат на организационното преустройство и положение на кадрите, предизвикано от новото попълнение на библиотечни работници и времето, което трябваше да се отдели за тяхното практическо и теоретическо обучение. То даде отражение също и върху някои от качествените показатели (по-специално в раздаването на отраслова литература, по езици и др.). Увеличеното попълнение на личния състав от друга страна осигури кадрово покритие на отделите и службите и на тази основа се укрепиха и специализираха Отделът за работа с читателя, Комплектуване и обработка, Краезнание, Методичният отдел, Редакционно-издателският отдел и Финансово-административният сектор. Обособи се и специален обслужващ персонал от библиотечни техници и изпълнителски оперативен състав от служители. На тази основа, при сравнително максимална щатна осигуреност, се изготви проектът за структурно-организационното устройство на библиотеката като част от изготвения проекто-правилник, утвърждаващ новите функции и задачи на Народна библиотека „Иван Вазов".

Нови мероприятия от дейността на библиотеката са въвеждането на вътрешно-ведомствения финансов контрол, система от частични проверки на фондовете, организация на редица предварителни текущи мероприятия и перспективни насоки за подготовката на предстоящото пренасяне на книжното имущество в новостроящата се сграда. Във връзка с подготовката за пренасяне бяха увеличени до крайност темповете и напрежението на колектиса върху изпълнение на текущите задачи. Колективът на библиотеката съзнателно носеше последните трудности,

свързани с ограничените пространствени възможности и лошите битови условия на работа и живеене с оптимизма на близката перспектива за дейност в съвременна библиотечна сграда.

Високата оценка на Националното съвещание през 1969 г. за извършената дейност от общообразователните библиотеки под методическото ръководство на библиотеката за работа с книгата по изграждането на марксистко-ленински мироглед и комунистическо възпитание още повече задължи сътрудниците в Методичния отдел да разширят и задълбочат мероприятията по това ръководство. Извърши се проучване върху комплектуването на фондовете в общообразователните библиотеки и на тази основа се взеха решения от ОСИК. Провеждането на утвърдените мероприятия от ОСИК (1971 г.) за изпълнение на Постановление № 2 на МС и решенията на Пленума на ОСИК (1969 г.) за разположението на библиотечните мрежи внесоха нов, качествено различен етап в развитието на общообразователните библиотеки в окръга. Най-голямо постижение в този нов етап на методическо ръководство и помощ е въвеждането на централизираното комплектуване на фондовете в градските читалищни библиотеки в Пловдив и постепенното осъществяване на тази линия в районните методични звена (Асеновград, Карлово, Първомай) и в големите общински центрове.

Активна дейност в изпълнение на Постановление № 2 на МС и решенията на ОСИК има библиотечната комисия към ОСИК, чието основно ядро е библиотечният състав от административното ръководство и Методичния отдел на Народна библиотека „Иван Вазов".

От изключително значение е извършената работа по подготовката на краеведския библиографски указател „Пловдивски окръг по пътя на социализма. 1944—1964 г." в шест тома и публикуването на неговите I, II, и V том. От голямо значение е и работата, която започна специална група библиотекари за подготовка на ретроспективни краеведски библиографски указатели по утвърдени теми, отчасящи се за периода 1879—1944 година. Прие се и перспективен план за изследователска и популяризаторска работа върху богатите фондове на отдел „Специални сбирки". Развиват се контакти с чуждестранни библиотеки. От 1972 година (12 април) е сключен договор с областната библиотека в Брно „Иржи Махен" за взаимно сътрудничество в областта на комплектуването, методичната работа, обмяна

на специалисти, библиотечни и библиографски материали и т. н.

Осъществи се дългогодишната настойчива молба и мечта на Народна библиотека „Иван Вазов" да има научни сътрудници. От 1972 година вече работят двама научни сътрудници по въпросите за работа с читателите и краезнанието. Този факт сам по себе си е от голямо значение за теоретическото осмисляне на богатата ежедневна актуална практика на библиотечния колектив в борбата за изграждане на човека на нашето съвремие — идейно убеден, духовно извисен, със социалистическо съзнание, възпитание и култура, строител на комунистическото общество.

Висока и заслужена е оценката, направена за работата на библиотеката в доклада на Окръжния съвет за изкуство и култура, изнесен на отчетната конференция, състояла се през м. ноември 1972 г.: „Пряк помощник на Окръжния съвет за изкуство и култура в организацията на библиотечното дело в окръга е Народна библиотека „Иван Вазов". През отчетния период библиотеката се утвърди като първокласен културно-просветен институт със съвременна, отговаряща на изискванията организационна структура, с високо квалифицирани компетентни кадри и актуална справочно-информационна, библиографска, краеведска, методическа и дифгренцирана работа с читателите. Народна библиотека „Иван Вазов" е инициатор и пример в страната за краезнанието, за работата със специалистите от всички отрасли на производството, за самостоятелно организирана специална библиотечна, библиографска издателска работа".[1]

Нашг тревожно ежгдневие и най-съкровена мечта на библиотечния колектив бе по скорошното завършване на библиотечната сграда. Независимо от продължителното й строителство и постоянните трудности 1973 година бе година, в която строителството на новата сграда стана пусков обект и мечтана действителност.

Новият летопис на Народна библиотека „Иван Вазов" ще се пише в прекрасната сграда, построена от Партията и нашата народна власт за трудещите се в гр. Пловдив, в чест на библиотечната профгсия и на нейчата благородна роля, в дар на трудолюбивия и съзнателен библиотечен колектив на Народната библиотека „Иван Вазов".

1. Отчетен доклад на Окръжния съвет за изкуство и култура за периода 1967—1972 година. Пловдив, ноември, 1972, с. 31.

СТАТИИ, ДОКЛАДИ, СЪОБЩЕНИЯ

ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ ДО КРАЙ ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 2 НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

СТОЯН ИНДЖЕВ

Всеки библиотечен работник — от най-големия ръководител до последния изпълнител, който работи честно на библиотечния фронт и обича професията си, не може да не се радва на Постановление № 2 на Министерския съвет от 20. I. 1970 г., за утвърждаване основни положения за организиране на единна библиотечна система в Народна република България.

Считаме, че този документ, с неговите категорични постановки, ще внесе обновителен стимул за решаване на организационните, методичните и кадрови въпроси. Това години наред бе лелеяна мечта на ръководители и изпълнители, които непосредствено и ежедневно чувствуват вредните последици от ведомствеността, консерватизма и субективизма на някои ръководители на библиотечни мрежи и отделни библиотеки в цялата страна. Внася се яснота и научност в утвърждаването на основните организационни принципи на единната библиотечна система в нашата страна. Надяваме се всички да разберат, че тази система няма цел одържавяване на обществените библиотеки и че филиалите не са форма за ликвидиране самостоятелността на отделните библиотечни мрежи и библиотеки. Постановлението ясно сочи необходимостта от рационално изграждане на единна библиотечна система, като се съчетават териториалният и отрасловият принцип и се осигурява активно сътрудничество по привличането на читататели и обслужването им от всички библиотеки, независимо от тяхната ведомствена принадлежност. Осигуряват се условия за ликвидиране на съществуващото дублиране на библиотечната дейност както по територия, така и по отрасли.

Утвърждаването от Постановлението на Комитета за изкуство и култура като орган, който ръководи и контролира библиотечното дело в страната, е безспорно най-радващия факт. Слага се край на дългогодишната безпринципна концепция за организационно-методическа, ведомствена и обществена самостоятелност при решаване на основните проблеми на библиотечното дело в страната. Убедени сме, че решението за изграждането на междуведомствен координационен съвет към Комитета за изкуство и култура е най-добрата организационна форма за внасяне единство в насоките за дейността на отделните библиотечни мрежи, в планираното развитие на цялата библиотечна система и в утвърждаването на задължителни инструкции, нормативи и разпоредби за всички библиотечни мрежи.

Особено чувство на задоволство изпитваме от това, че Министерският съвет обръща внимание за срочно решаване на такива наболели библиотечни проблеми като: единни нормативи за организиране на специалните и общообразователни библиотеки, категоризацията на библиотеките в страната, профилирането на книжните фондове и дейността на научните и специалните библиотеки и разработване на програма за развитието на библиотеките (строителство, обзавеждане, механизация, книжни фондове, кадри).

За нас, библиотечните работници от окръжните библиотеки, естествено най-много практически въпроси повдигат онези пунктове от Постановлението, отнасящи се за ръководството и структурата на единната библиотечна система на територията на окръга. В нашата бъдеща работа ние вече ще сме улеснени с един нормативен акт от най-високо място, като Постановлението, което ще сложи край на безсмислените спорове за това, кой е ръководител на библиотечното дело в окръга и какви трябва да бъдат взаимоотношенията между ръководещия орган и непосредствените организационни ръководители на библиотечните мрежи. Постановлението утвърждава Окръжния съвет за изкуство и култура като орган за ръководство и координация на библиотечното дело в окръга. За да бъде действено това ръководство, разширяват се правата на Окръжния съвет за изкуство и култура. Към досегашните права той придобива и нови — да решава и въпросите за откриването, закриването и уедряването на общообразователните библиотеки; да утвърждава плановете за развитието на библиотеките в окръга; да контролира откриването на научните библиотеки, изпълнението на финансовите и други нормативи за училищните и профсъюзните библиотеки и изискванията за назначаване на библиотекари във всички библиотеки. Окръжният съвет за изкуство и култура получава правото да съсредоточава в свое разпореждане и част от средствата за книги с оглед да се осигури централизирано снабдяване на библиотеките с литература.

Постановлението разширява задълженията на окръжните библиотеки като методически центрове за подпомагане на специалните библиотеки, както и по отношение на координацията на комплектуването, справочно-библиографската и информационната дейност на всички библиотеки на територията на окръга. С това ще се избегне дублирането на тези дейности и което е по-важно, слага се начало на единна политика в тези сектори на библиотечната работа на територията на окръга. Това ще даде възможност за правилно използуване на силите, средствата и кадрите на всички библиотеки, независимо от тяхната организационна и ведомствена принадлежност. Практиката отдавна налага тази координация и беше необходим държавен нормативен акт, за да се обединят компетентността, инициативата, средствата и възможностите на кадрите от всички библиотечни мрежи.

Във връзка с подобряване обслужването на населението от изключително значение са постановките в Постановлението за утвърждаване на централни градски читалищни библиотеки, на обединя-

ване на общинската читалищна библиотека и читалищната библиотека на съставните села като обща организационна библиотечна единица с общ план за работа, на задължението на читалищните секретари в съставните села да работят най-малко 4 часа ежедневно библиотечна работа, на създаването на детски отдели и филиали за детска литература от читалищните градски библиотеки.

Постановлението изяснява и политиката на комплектуването в профсъюзните и училищните библиотеки. Библиотеките по предприятия и учреждения трябва да комплектуват популярна, производствено-техническа, икономическа и справочна литература, свързана с производството и с техническата квалификация на работниците, специалистите и служителите. Останалата литература се набавя подборно. Училищните библиотеки комплектуват главно учебно-помощна литература.

Когато разглеждаме внимателно Постановлението, всички тези положения и решения пораждат и много размишления около тяхното осъществяване. Трябва да споделим откровено — пораждат се и много тревоги. Тревожи ни главно един въпрос — как ще се избегне субективизмът при практическото приложение на така ясните и категорични постановки за единната система? Няма ли да се проявят досегашните носители на ведомствеността, консерватизма и ненаучните тенденции в развитието на библиотечното дело и да затруднят неговото осъществяване под претекста на тълкуването! Няма ли некомпетентността на някои работници да се окаже фатална за конкретните мероприятия по правилното приложение на Постановлението?

В изпълнение на Постановление № 2 на МС, в утвърждаването на основни положения за организиране на единна библиотечна система в страната, Окръжният съвет за изкуство и култура в Пловдив прие разгърната програма за действие, която стана достояние на председателите на общинските съвети за изкуство и култура, председателите и секретарите на народните читалища и на библиотекарите от трите мрежи.

За целта се проведоха съвещания с ръководителите на отделните библиотечни мрежи, организирани от Окръжния и Градския съвет за изкуство и култура, ОС на БПС, Окръжния и Градския отдел „Народна просвета“ и седем районни съвещания с представители на общинските съвети за изкуство и култура и читалищните ръководства, на които се разясни Постановлението и произтичащите от него задачи. С ръководителите и завеждащ библиотеките при научните институти, ВУЗ и техническите библиотеки на територията на окръга се обсъдиха методичните и координиращи функции на Народна библиотека „Иван Вазов“. На проведените съвещания се направиха достояние и решенията, които ОСИК прие за изпълнение на Постановлението по развитието и ръководството на библиотеките на територията на Пловдивски окръг.

В изпълнение на решенията на ОСИК се проведоха редица мероприятия, които се отразиха благоприятно върху библиотечното дело в окръга. В състава на секцията по библотечно дело се вклю-

чиха представители на библиотеките при ВУЗ, научните институти и техническите библиотеки при заводите.

За текущото решаване на задачите по кординацията и ръководството на библиотечното дело от състава на библиотечната комисия е излъчена оперативна група, в която влизат: член от Бюрото на ОСИК отговарящ за библиотеките; председателят и секретарят на комисията; инспекторите по библиотечни въпроси на ОСИК и ГСИК; директорът на Народна библиотека „Иван Вазов" и завеждащият Методичният отдел при същата.

Секцията по библиотечно дело и Методичният отдел при НБИВ, на свои заседания и съвещания разглеждат и проучват всички нормативни документи, излезли след Постановлението и тяхното приложение в практиката при наши условия. Основните положения от нормативните документи са отпечатани в бюлетина на Народна библиотека „Иван Вазов" и сведени до знанието на общинските съвети за изкуство и култура и профсъюзните и училищни ръководства и библиотекари.

В Бюрото на ОСИК са внесени и приети перспективни планове за развитие на общообразователните библиотеки до 1975 г. за трите библиотечни мрежи. Тези планове очертават библиотечната дейност във всички сектори: разположение на библиотечните мрежи, с оглед най-правилното обслужване населението на Пловдив; функциите на централните градски и селски библиотеки; политиката на комплектуване и прочистването на книжните фондове; актуална, целенасочена и съдържателна индивидуална, справочно-информационна и културно-масова работа на библиотеките; за подобряване на материалната база и изграждането на базови библиотеки във всяка мрежа по определени проблеми.

За изграждането на базовите библиотеки са изработени планове (по проблеми), които са обсъдени и приети на съвещания с ръководителите на библиотечните мрежи и библиотекарите от съответните библиотеки.

Утвърдени са централни читалищни библиотеки — 13 в градовете в окръга и 67 в селата.

Създадени са районни методични звена — 3 читалищни градски библиотеки (Асеновград, Карлово и Първомай), за оказване непосредствена методична помощ на отдалечените от гр. Пловдив библиотеки и в този етап на утвърждаването им резултатите са добри. Във връзка с организирането на районните методични центрове, са проведени комплексни проверки на библиотеките в Карлово и Асеновград от комисия с представители на Методичния отдел, завеждащи отдели на Народна библиотека „Иван Вазов" под ръководството на директора на същата с цел да се анализира състоянието на библиотеките и се очертаят перспективите им за развитие.

Осъществено е централизирано комплектуване на 15 читалищни библиотеки в Пловдив при много добра и рационална организация на работата. В резултат на тази форма библиотеките ежеседмично се снабдяват с всички необходими заглавия, напълно обработени.

Централизирано комплектуване се осъществява и в трите районни методични библиотеки за съставните села в съответните общини.

В изпълнение насоките за комплектуването на различните библиотечни мрежи е извършено проучване на комплектуването на 80 общообразователни библиотеки в окръга. Материалите са анализирани и обобщени и със съответните изводи и препоръки са обсъдени от библиотечната комисия, приети от бюрото на ОСИК и са взети мерки за изпълнението им. Във връзка с това се работи методика на набавянето за отделните библиотечни мрежи, като библиотеките в тях се категоризират.

Библиотечната комисия взема участие в разпределянето на средствата за нова литература на читалищните библиотеки, като се съобразява с ролята и мястото на всяка от тях в единната система на окръга. Отделя се особено внимание за задоволяване нуждите на централните градски, общински читалищни библиотеки и такива в перспективните селища.

Въз основа на взетото от ОСИК решение за настаняването на младите специалисти, както и преместването на библиотечните кадри в основни, базови или ведущи библиотеки, независимо от ведомствената им принадлежност, с оглед най-правилното разпределение на кадрите в окръга, библиотечната комисия осъществи целесъобразни размествания като подобри кадровия състав на редица библиотеки. Назначаването на библиотечните кадри във всички библиотечни мрежи става с одобрението на ОСИК (с оглед да се спазват изискванията).

Проучена е необходимостта от библиотечните кадри за всички библиотечни мрежи до 1975 г. и са направени предложения: да се приемат за преквалификация в ДБИ библиотечни кадри, завършили учителски институт; да се увеличат определени бройки за Пловдивски окръг за задочно обучение в ДБИ съобразно нуждите на окръга. В резултат по наше предложение бяха приети за екстернантно обучение в ДБИ 21 библиотекари; за задочно следване бяха подбрани 25 библиотекари, на които се осигури предварителна подготовка. От тях са приети 17. Трябва да отбележим, че ръководството на ДБИ се отнесе положително към увеличаване броя на библиотечните работници от нашия окръг.

В курса за преквалификация на висшисти са включени 11 библиотекари, а четири завършиха вътрешния курс за висшисти в Народна библиотека „Кирил и Методий". От редовно завършващите ДБИ през тези години са назначени 10 библиотекари. Общо за периода от излизането на Постановлението досега са придобили и придобиват библиотечна образователна квалификация и подготовка 42 души. Към тях трябва да прибавим и завършилите за същия пероид 45-дневни курсове 25 библиотекари-среднисти.

Повиши се нивото на квалификационните мероприятия, организирани от Народна библиотека „Иван Вазов", по отношение на актуалността, на тематиката и непосредствената ангажираност на библиотекарите за активното им участие в заниманията. В няколко броя

от бюлетина на Народна библиотека „Иван Вазов“ бяха отпечатани всички решения на ОСИК, извършвани проучвания и разработки по комплектуването и перспективното планиране на общообразователните библиотеки.

По искане на Министерството на финансите и Комитета за изкуство и култура е направена разработка и се прилага експеримент за изработване нормативи за щатните бройки на общообразователните библиотеки. До момента експериментът се прилага само при градските читалищни библиотеки.

Като оценяваме положително извършената работа по приложение на Постановление № 2, може да се отбележи, че в областта на библиотечното дело в Пловдивски окръг има сериозни затруднения при осъществяването му.

Неоправдано изостава организацията на библиотечното обслужване на териториален принцип в гр. Пловдив. Градският съвет за изкуство и култура подценява работата на библиотеките и не изпълнява решенията на пленума на ОСИК за разширяване на библиотечната мрежа, поради което големите гъсто населени квартали са лишени от непосредствено библиотечно обслужване. Контролът на ОСИК в това отношение, макар и проявен, не е ефикасен. Поради всичко това ИК на ГНС не е приел и утвърдил конкретна програма за организацията на библиотечното обслужване.

Считаме, че не сме в състояние да организираме сами изпълнението на Постановлението за координиращите функции на Окръжната библиотека по отношение на комплектуването, справочно-библиографската и информационната работа, по липса на нормативен документ за това. В окръжен мащаб е невъзможно да се изгради орган за тази цел, поради утвърдената постановка от Постановлението за централизация, организация и методично ръководство по вертикална линия на научните и специални библиотеки. Това дава възможност за своеобразно тълкуване на координацията по хоризонтална линия.

Постановлението не е обвързано и не са последвали конкретни мероприятия по линията на ЦС на БПС и МНП за профсъюзните и училищните библиотеки, поради което в последните не се чувствува промяна по същество в ръководството им в духа на Постановлението. Това дава отражение в нерешаване проблемите на материалната база, недостатъчност на финансови средства за комплектуването, стихийност и неритмичност в набавянето на литературата и ангажиране на библиотекарите с несвойствени задачи, дори трансформирането на длъжностните наименования в небиблиотечни.

Издадените нормативни документи във връзка с Постановлението не са категорични, доста са разтегливи, допускат се различни тълкувания, което ги прави нереални в приложението им (нормативните документи за финансови средства; категориите на библиотеките; организацията на обслужването в селата).

Неизпълнението на Постановлението за срочното издаване на нормативни документи за щатовете, колектора и др. не ни осигуряват инициативи в това отношение.

Организационното осъществяване на Постановлението не е още практика на организационните отдели и сектори на Окръжния съвет за изкуство и култура, включително на съответните отдели и сектори в Комитета за изкуство и култура. Това дава отражение на мащабите, обема, конкретността и сроковете за изпълнение изискванията на Постановлението.

Налага се също централно да се решат въпросите за подобряване материалната база — нови сгради, помещения и съвременното им оборудване, механизация на библиотечните процеси и т. н.

Горните затруднения са за нас и изводи, предложения и препоръки за подобряване работата по приложение на Постановлението.

КОМУНИСТИЧЕСКОТО ВЪЗПИТАНИЕ НА ТРУДЕЩИТЕ СЕ И МЛАДЕЖТА, ОСНОВНА ЗАДАЧА И НАСОКА В ДЕЙНОСТТА НА НАРОДНА БИБЛИОТЕКА „ИВАН ВАЗОВ"

Партийното и административното ръководство на Народна библиотека „Иван Вазов" винаги са гледали на института, в който работят, като на важно идеологическо звено на БКП, считали са и считат, че пряката им служебна работа е по същество обществено-политическа дейност, а библиотекарите са агитатори и пропагандисти на партийната и правителствената политика. Те подпомагат осъществяването ѝ чрез набавянето и пропагандата на най-прогресивните книги — на книгите, които съдействуват за изграждане на марксистко-ленински мироглед и комунистическо възпитание на трудещите се и младежта.

Изискванията при подбора на библиотечните кадри са те да бъдат идейно-политически подготвени и с високи професионални качества. В това отношение се утвърди система за ежегодно участие на всички библиотечни работници в учебните звена за партийна просвета към ГК на БКП или в самата библиотека, организирани с наши пропагандисти — партийни членове. За професионалната квалификация също се създаде стройна система по диференцирана програма за различните отдели и специалисти.

При такава подготовка на кадрите нашата дейност се насочва към търсене на най-ефективни форми за работа с книгата, съдействуващи за комунистическото възпитание на трудещите се и младежта в рамките на специално утвърдена организационна структура, осигуряваща диференцирано обслужване на читателите. Диференцираното обслужване се организира на основата на принципа според участието на читателите в социалистическото строителство, т. е. на едно място да се обслужват тези читатели, които непосредствено работят в материалното производство; на друго място — специалистите от различните отрасли на знанието; на трето място тези, които се готвят да навлязат в социалистическото строителство — учащите се от средните учебни заведения и студентите; и на четвърто място най-малките читатели — децата. Това е организацията на обслужването за домашен прочит и по читални. Стремежът е съответните категории читатели да се обслужват от библиотекари-специалисти с образование близко или еднакво с тяхното.

Библиотечните дейности, които ни осигуряват възможности за работа с книгата с нашите читатели и допринасят за комунисти-

ческото им възпитание, са: индивидуалната работа с читателя, информационната дейност, справочната работа, библиографското обслужване, културно-масовите мероприятия. Чрез Методичния отдел се определят насоките на тези дейности в общообразователните библиотеки в окръга.

В пряката работа с читателя библиотекарите се подготвят да отговарят на повишения интерес, особено на учащата се младеж, за изясняване същността на идеологическата диверсия на империализма, за препоръчване на литература по въпросите на научния комунизъм, за взаимоотношенията между човек и общество, социологията и личността, психология на труда и човека и пр. В провежданите беседи при препоръчване и при връщане на заетите книги, в изготвяните индивидуални планове за четене, особено внимание се отделя на въпросите за нравственото възпитание, на въпросите свързани с формиране чертите от моралния кодекс на строителя на комунизма. Непрекъснато се пропагандира литературата от библиотека „За комунистически морал" и популярната марксическа библиотека „Мавър".

В борбата срещу съществуващите у част от нашата младеж нихилистично отношение към героичното ни минало се засилва пропагандата на историческа и мемоарна литература, като особено внимание се обръща на пропагандата на книгите от библиотеките „Героична летопис", „Бащино огнище", „Бележити българи" и на работата с художествената литература, разглеждаща един или друг момент или личност от нашата история.

Подобрена е работата с изучаване трудовете на класиците на марксизма-ленинизма и особено с теоретичното наследство на ръководителите на Българската комунистическа партия — Димитър Благоев, Георги Димитров, Васил Коларов, Тодор Живков. Особено полезни за работата с масовия читател, а до известна степен и със специалиста, се оказаха излезлите спомени: „Спомени" от В. Коларов и „В. Коларов в Пловдив" и библиографиите за Г. Димитров, Ф. Енгелс и др.

Важна задача, съдействуваща за комунистическото възпитание, е изясняването на понятието „сив поток" и предприемане мерки за ограничаване ползуването на книгите, определени от официалната критика като такива. За изпълнение на тази задача се следят излизащите рецензии за нови книги в основните литературни вестници и списания. Пред библиотекарите се изнесе доклад, изясняващ същността на „сивия поток" като неприсъщо за нашето обществено развитие литературно явление. Поддържа се картотека на литературните произведения, определени като „сив поток". На него се противопоставя активна пропаганда на високоидейна и с художествени качества литература. Работи се за разширяване кръга на читателите, ползуващи българското класическо наследство.

Работата по комунистическото възпитание все по-тясно се свързва с актуалните обществено-политически събития и дати. В последните години тя се свърза с X конгрес на БКП, с последвалите

го пленуми на партията, 90 години от рождението на Г. Димитров, 50 години от създаването на Съветския съюз и др.

В подготовката на X конгрес освен другата дейност се издири и пропагандира непрекъснато литература, отразяваща борбите на българския народ начело с БКП против капитализма и фашизма и в строителството на социализма, за живота и дейността на видни партийни и младежки дейци, за големите постижения на нашата страна в областта на науката, техниката, културата и изкуството, за ръководната роля на БКП в нашия обществено-политически, държавен, икономически и културен живот.

Засили се пропагандата на художествена и мемоарна литература, отразяваща героичния път на БКП. Читателите се подпомагат при изготвяне на доклади, реферати, в подготовката им за участие във викторини, рецитали, състезания и др., свързани с историята и конгресите на БКП.

Голямо внимание се отдели на честването 90-годишнината от рождението на Г. Димитров. Тази годишнина се използува широко за пропагандиране на литература, свързана с живота и делото на Г. Димитров за възпитание в любов към БКП. Издири се цялата налична литература от и за него — книги, справочници, библиографии, дребни публикации и художествена литература. Уредиха се много витрини, изложби, а в редица училища се организираха рецитали-конкурси и викторини. С колектива на библиотеката се организира и проведе теоретична конференция. На нея се изнесоха 4 доклада: „Теоретичното наследство на Г. Димитров", „Г. Димитров в Пловдив", „Книгата в живота на Г. Димитров", „Г. Димитров за ролята на народните читалища и библиотеки. Димитров — библиотекар".

Службите, работещи с читателя, провеждат и редица културно-масови мероприятия. Така по случай 115-годишнината от рождението на Димитър Благоев се проведе разговор за живота и делото му. В чест на 1290-годишнината на българската държава се изнесе рецитал на тема: „Моята древна и млада Родина". За 60-годишнината от рождението на Й. Николова се организира вечер, а за Международния ден на младежта — говорящ вестник. Проведе се и читателска конференция на тема „Отчуждаването на младежта на Запад" и др.

Основната дейност, провеждана с читателите-специалисти, пропагандисти и лектори, занимаващи се с проблемите на комунистическото възпитание, е насочена към изучаване темите и проблемите, върху които работят, и в извършване на индивидуално-писменото им информиране за новополучена литература.

Освен индивидуалната информация се съставят и разпращат и информационни библиографски списъци на нови книги по марксизъм-ленинизъм, политика, философия и педагогика. На редовен печат се издадоха информационно-библиографски списъци на следните теми: „Социални последици и идеологически аспекти на научно-техническата революция", „Класово-партийно и патриотично възпитание чрез

обучението“ и „Психологични основи на обучението“ и др.

Работата по комунистическото възпитание е задача и на библиотекарите от Детския отдел. Това особено се чувствува в раздадената научно-популярна литература, където дялът на обществено-политическата е почти 50% от раздадената отраслова литература. Тук също се провеждат много културно-масови мероприятия като: рецитали („Нека сияят в слава твоите победи безброй“, посветен на X конгрес на БКП и 80-годишнината от основаването на Партията), читателски конференции („Вашето име е знаме за нас“, посветена на творчеството на Емил Коралов, свързано с темата за участието на младежта в антифашистката борба, „Образът на Г. Димитров в детската художествена литература“ и др.), викторини („Велик син на своя народ“, посветена на Г. Димитров).

В работата с читателя, библиотекарите ползуват библиографиите: „Пред Десетия конгрес на Българската комунистическа партия“, „Конгресите на нашата партия“, „История на БКП. 1885—1944 г“, „Дейци от Пловдивския край, загинали в антифашистката борба“, „Герои на антифашистката борба“ т. 1 и 2, „Героичният път на Димитровския комсомол“, „Живот за пример“ (за загинали антифашисти), „За патриотичното и интернационалното възпитание“, „Възпитанието на новия човек“ и т. н. Те са добър помощник на библиотекарите в индивидуалната работа с читателите, тъй като насочват към подходяща литература по определени теми.

Съдържанието на справочната работа е изцяло насочено в помощ на комунистическото възпитание. От 200 рубрики на нашите актуални картотеки по-голямата част са посветени на тази тема. Годишно се регистрират над 3000 устни справки и консултации. Тези справки са предимно по теми, свързани с изграждането на новия човек като хармонична личност.

Новоизградената служба „Краезнание“ играе все по-решаваща роля в работата за патриотичното възпитание и любовта към родния край. Тук се събират всички печатни материали, отнасящи се за Пловдивския край. Основната краеведска картотека и издаваният ежегодно информационен указател „Пловдивски окръг“ осигуряват добра база в помощ на читателите при разработка на доклади, при честуване на годишнини и загинали герои от съпротивителното движение, дават се справки за революционни дейци от града и окръга; препоръчва се литература за борбите на работническата класа в града, за изучаване историята му и неговото революционно минало; оказва се помощ при разработката на викторини за опознаване на родния край, предприятия, учреждения и т. н.; разработват се маршрути за младежки походи по героични места, по стъпките на средногорските партизани и по стъпките на антониановци, издават се препоръчителни списъци и обзори за героичното минало на Пловдивския край като: „Антифашистката борба в Пловдивския край, отразена в художествената и мемоарната литература и в народните песни“, „Отзвукът на Великия октомври в Пловдивски окръг“, „90 години от освобождението на Пловдив и Пловдивския край“,

„Хайдути, действували в Пловдивския край", „Участието на Пловдивската партийна организация в изборите преди 1944 г.", „Честването на Ленин в Пловдивски окръг преди 1944 г." и др.

Отдел „Специални сбирки" със съдържанието на фондовете и характера на работата си съдействува също за патриотичното възпитание на младото поколение. Любовта към миналото на народа и бъдещето на социалистическата ни Родина нараства чрез непосредственото общуване с документите и книгите, съхранявани тук.

Работата на общообразователните библиотеки с книгата е задача, която винаги е на вниманието на Методичния отдел като тема и проблем на квалификационни занимания и при посещения на читалищните, профсъюзните и училищните библиотеки. В това отношение заслужава внимание бюлетинът, който издаваме 3—4 пъти годишно в помощ на библиотекарите от общообразователните библиотеки. Неговата тематика е изключително актуална, политически насочена и разработените методически, библиографски и културно-масови мероприятия го превръщат в постоянен наръчник на библиотекарите за работата им с книгата по комунистическото възпитание. Препоръчаните библиографски материали и форми в него имат характер на една стройна програма за постоянна работа с книгата за комунистическото възпитание, която се внедрява в практика чрез оказаната методична помощ на квалификационни мероприятия и при непосредствени посещения на методистите на място.

Освен това Методичният отдел извършва периодически проучвания за набавянето и четенето на литературата, съдействуваща за комунистическото възпитание, осигурява постоянни информации и лекции по проблемите на съвременната българска и съветска литература, събира читателски отзиви, реализира срещи на библиотечни работници с изтъкнати български писатели, с пловдивските писатели, организира читателски конференции на актуални теми („Работническата класа в творчеството на Камен Калчев", „Нашето село по нов път" и т. н.), разработва културно-масови мероприятия, посветени на юбилейни календарни годишнини.

Трябва определено да кажем, че методическите разработки в помощ на масовите библиотеки вече определят и дават облика на цялата културно-масова работа, която се извършва от тях и която има изключително актуален и действен библиотечен характер.

Цялата работа, която се извършва с книгата за комунистическото възпитание на трудещите се и младежта е наше ежедневие. Ние всеки ден отчитаме конкретните резултати от тази библиотечна дейност, оперативно изразена в брой на справки, информации, изложби, витрини и други културно-масови мероприятия, беседи и т. н., които по съвокупност се измерват в един показател — брой на раздадената литература, която ежегодно расте. Зад тези цифри стои живата конкретна идеологическа работа на библиотекарите, стои тяхната компетентност и култура за отзивчиво откликване на актуалните проблеми на комунистическото възпитание.

СИСТЕМНА И ЦЕЛОГОДИШНА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ НА БИБЛИОТЕКАРИТЕ, РАБОТЕЩИ ПРЯКО С ЧИТАТЕЛИТЕ

н. с. АТАНАС МОСЕНГОВ

Ежегодно повишаващите се изисквания към работата на библиотекарите са немислими за изпълнение без непрекъснатото повишаване на тяхното професионално майсторство, без организиране и провеждане на системна, целенасочена квалификация.

До 1959 г. квалификацията, доколкото съществува, има епизодичен характер и се състои главно в преглеждане на депозираните нови книги, в изнасяне на кратки обзори върху тях и в четене на статии от съветското списание „Библиотекарь". Важна роля за внасяне на известна организираност и системност изиграва проведеното в края на 1962 г. с целия библиотечен колектив служебно производствено събрание, на което се отчете извършеното през последните години и се заостри вниманието за предстоящите задачи, свързани с ролята и мястото на библиотекаря при новите условия за развитие на нашето общество. Констатира се, че индивидуалната работа с читателя не е на необходимата висота. С оглед повишаване нивото на тази дейност пред библиотекарите в отдел „Ползуване и книжни фондове" се постави изискването за диференцирано обслужване на читателите, за изучаване на читателските интереси и на тази база — по-доброто им обслужване от по-високо квалифицирани кадри[1]. За периода от 1960 г. до 1964 г. пред целия библиотечен колектив се изнесоха 25 доклади, третиращи различни въпроси от индивидуалната работа с читателя, от дейността с различните категории читатели и най-вече пропагандата на различните видове литература като: „Пропаганда на литература по политехническото обучение", „Пропаганда на техническа литература", „Работа със специалните видове технически издания", „Работа с произведенията на класиците на марксизма-ленинизма", „За културата на четенето на учениците". На всички участници се поставиха за разработване практически задачи, свързани с проучване четенето на различните читателски категории, изучаване и конкретизиране на читателските изисквания, наблюдение за ефективността на нагледните културно-масови форми, съставяне на читателска биография, читателска характеристика на ведущи групи читатели, аналитични картотеки, наблюдение

1 Вж Годишник. 1944—1969. Пловдив, Нар. библ. „Иван Вазов", 1973, 278—287.

за ползуването на библиографските източници по даден отрасъл и проблем и др.

От есента на 1964 г. отделът премина на самостоятелна квалификация с повече практическа насоченост на провежданите занимания. Определи се един полуден седмично за квалификация. Работи се по месечни планове. Стремежът беше библиотекарите да се запознаят по-задълбочено с новопостъпилата литература чрез обзори и de visu преглеждане и обстойно проучване на новопостъпилите справочни пособия, изнасяне на лекции върху някои нови дейности и т. н. През годината се проведоха 22 занимания, на които се изслушаха 7 лекции, 25 обзора, а 11 часа се отделиха за класиране на литература, упражнения по каталозите и картотеките, за изучаване на книгата „Абонамент городской библиотеки" и др. Лекциите имаха за цел теоретически да осветлят някои въпроси, по които библиотекарите започват да работят за пръв път или предстоеше да работят като: „Педагогическото майсторство на библиотекаря", „Как се изготвя обзор", „Какво да разбираме под устна справка и как да водим отчетност за справочната и информационната работа", „Как да водим индивидуален дневник" и др. Накрая на всяка лекция обикновено се даваше препоръка как практически да се подходи при реализиране на задачите.

Наред с изнасяните обзори за новопостъпила литература от различните отдели на знанието, застъпиха се и теми като: „Какво да чете младият учител по литература", „Алкохолът — коварен враг", прегледи на слабо използувана съветска и западно-европейска художествена литература и др. Около 17 часа се отделиха за самостоятелна работа. Обикновено в тия часове се приготвяха планове за четене, вземаха се бележки за книги, които предстояха да се пропагандират, изготвяше се индивидуална информация за читателите и пр.

Ползата от самостоятелно провежданата квалификация, въпреки някои слабости, се оказа осезателна. Особено полезна беше практиката за запознаване с новопостъпващата литература. За първи път на библиотекарите се даде възможност организирано, в спокойна обстановка, преди книгите да са отишли до читателя, да ги прегледат, да си вземат необходимите бележки, да определят читателското им предназначение.

В общи линии в тази насока протече квалификацията и през следващите 1965, 1966, 1967 години. Библиотекарите се насочваха все повече към разглежданите въпроси, към изучаване литературата по теми и автори, повишиха се знанията по справочно-библиографска дейност. Освен изнасяните обзори за нови справочници и библиографии се пристъпи и към системен анализ на даваните от библиотекарите устни справки, запознаване с новостите в библиотекознанието и библиографията. Събеседване върху предварително прочетени книги, обзори на получаваната в библиотеката периодика, обмяна на положителен опит, упражнения по систематичния каталог, запознаване с методиката на работа със специалните видове издания бяха новите моменти в квалификацията през тези години.

Квалификационната програма през 1968 г. и 1969 г. се обогати с индивидуалното проучване на съветския и българския опит в библиотечното дело и излизане с обосновани предложения пред колектива за подобряване на работата. На семинарни занимания се разгледа проученият опит по следните въпроси: „Работа с популярната техническа литература и работниците", „Работа на библиотеките с инженерно-техническите специалисти и техническата литература", „Опитът на съветските и наши библиотеки по патриотичното и интернационално възпитание на младежта", „Нови моменти в културно-масовата и информационна дейност на съветските и български библиотеки".

За разлика от други години по-голямо внимание се отдели за разглеждане на някои теоретични въпроси от работата с читателя, като изясняване на понятието читателски интерес, изучаване на читателските интереси, диференцирано обслужване на читателите и др. Във връзка с това се обсъдиха статиите: Н. Карташов „О научных основах руководства чтения", Е. Решетникова „Дифиренцированое обслуживание читателей на абонементе", Б. Умнов „Читательский интерес как научное понятие", Н. Добрынина „Основные направления изучения читательских интересов", Г. Беловенцева „Изучения интересов читателей городских и областных библиотек РСФСР" и др.

С оглед повишаване библиографската грамотност и осведоменост на читателите библиотекарите се запознаха теоретически с методиката за изготвяне на беседи за библиографски знания. На тази цел се подчиниха и усилията за изучаване рубриките на актуалните картотеки, а част от часовете, определени за самостоятелна работа, се използуваха за съставяне на библиографски справки и за анализ на изпращаната индивидуална информация. Голяма част от времето за квалификация през тези години се посвети и на разговори върху литературата, отразяваща борбите на българския народ против капитализма и фашизма и строителството на социализма във връзка с 25-годишнината от социалистическата революция в България.

През 1970 г. в квалификацията се застъпиха главно следните групи въпроси: сивият поток в българската художествена литература, изучаване литературата от и за Владимир Илич Ленин във връзка със 100-годишнината от рождението му, повишаване библиографската грамотност, залагане на опит, експериментиране, обобщаване и правене на изводи по някои от елементите на индивидуалната работа с читателя, повишаване на психолого-педагогическата квалификация. „Сивият поток" като несъвместимо явление в многогласния хор на българската художествена литература се изясни чрез обзори, доклади, четене на статии, оценки за слаби художествени произведения.

Въз основа на заложения опит се направиха предложения за подобряване работата на отдела по следните въпроси: до каква степен факторите от библиотечен и извънбиблиотечен характер влияят на читателските интереси; какви и колко книги взема читателят по препоръка на библиотекаря; как реагират различните групи читатели

при препоръчването на литература от страна на библиотекаря; беседата като основно средство в индивидуалната работа с читателя при препоръчване и връщане на книгите. С интерес се изслуша и споделеният опит по водене на личния дневник на библиотекаря, по събиране на читателски отзиви за прочетените книги, по приложение на плановете за четене в работата с читателя.

Индивидуалната работа с читателя е немислима без познаване на психологическите особености на отделния читател и читателска група, без проявяване на необходимия педагогически такт и умение в работата с читателя. Това бе особено подчертано и на националното съвещание в Габрово, посветено на професионалното майсторство на библиотекаря. С оглед повишаване психолого-педагогическата квалификация на библиотекарите през 1970 г. се организира цикъл от лекции, който обхвана следните въпроси: диалектикоматериалистическото разбиране за развитието и формирането на личността; психология на човешката личност; чувства и възпитание; темпераментът — основно невродинамично свойство на човешката личност; характерът — основно свойство на човешката личност и неговата обществено-историческа обусловеност. Макар и да страдаха от известна сухота, лекциите допринесоха много за опресняване и повишаване познанията на библиотекарите в областта на психологията на човешката личност и педагогиката.

Квалификацията през 1971 г. и 1972 г. беше напрегната и разнообразна. При организирането ѝ се взе предвид състоянието на библиотечните кадри. С новопостъпилите библиотекари-висшисти без библиотечна квалификация и новоназначените от ДБИ се организира предварителна подготовка, която имаше за цел да даде първи основни познания за работата. В поредица от занимания те се запознаха с историята на библиотеката, с класификационната схема и принципите, върху които е изградена, с различните видове каталози и картотеки и как да се работи с тях, със специалните видове издания — дребни публикации, микрофилми, патенти, стандарти, юбилейни листове, с видовете инвентарни книги в Народна библиотека „Иван Вазов“, с различните библиографски пособия издадени в България— текущи и ретроспективни, с печатните издания на нашата библиотека и как да се използуват в работата с читателя и др.

За новите библиотекари-срещнисти се организира самостоятелна квалификация, която имаше за цел да ги въоръжи с минимум познания за фондовете, библиотечните знаци по книгите, начините за подреждане на книгите в книгохранилището, с каталозите и картотеките в библиотеката и как да си служат с тях, характеристика на специалните видове издания и как да се обслужват читателите и т. н.

Възлагането на няколко от най-опитните библиотекари от отдела да участвуват в изработване на препоръчителни библиографии наложи повишаването на познанията им в областта на препоръчителната библиография. За тази цел бяха проведени 4 занимания, на които те се запознаха с методиката на препоръчителната библиография, с подбора, описанието, класирането, подреждането на материалите и офомя-

не на изданието. Лекциите се придружаваха с упражнения, в които се поставяха за решаване задачи, свързани с темите.

Основното внимание в квалификацията на библиотекарите през последните две години обаче се насочи към повишаване знанията им по работата с читателите. Ежемесечно се провеждаше по едно занимание, на което те се подготвяха по предварително поставени теми и въпроси. Темите, по които се събеседваше, обхващаха методологическите принципи и методика за изучаване на читателските интереси, особености и методи на индивидуална работа с читателя, ролята на препоръчителната библиография в ръководството на читателското четене.

Съсредоточаването на вниманието в квалификационните занимания за индивидуална работа с читателя не попречи на положителната практика да се изучават предварително от библиотекарите новите книги, справочници, библиографии. През тези последни години това ставаше един или два пъти седмично по 1 час сутрин преди започване работа с читателя.

С оглед организирането на работата с читателя в новата сграда на библиотеката, квалификацията през 1973 г. се насочи към повишаване и задълбочаване познанията на библиотекарите за свободния достъп до книжните фондове, като система за обслужване на читателите, организацията на работата на заемната в окръжната библиотека, работата в специализираните читални. Сериозно внимание се обърна на изучаване по сектори на реферативните и други списания с оглед на предстоящата работа с тях.

Днес е немислимо да се подобрява и усъвършенствува работата на библиотеката без системна и целенасочена квалификация на библиотекаря, без системното следене на новостите в библиотечната теория и практика. В Народна библиотека „Иван Вазов“ това е вече система.

ЗА ВИСОКА ПРОФЕСИОНАЛНА САМОПОДГОТОВКА НА МЕТОДИСТА

ДОБРИНА ЧОЛАКОВА

Основната задача на самообразованието в наше време се явява непрекъснатото попълване, задълбочаване и разширяване на знанията, придобити в учебните заведения и на различните курсове. Те се подразделят на общообразователни и професионални. Между едните и другите съществува определена зависимост. Колкото е по-висок уровена на общообразователната подготовка на специалиста, толкова по-леко той усвоява новите понятия и положения, с които се сблъсква в своята практика.

Несъмнено тази връзка не винаги и навсякъде е еднаква. Особено чувствителна е тя например за учителите, библиотекарите и работниците по изкуствата. Важността на самообразователната работа на библиотекаря се определя от характера на неговата работа. Разнообразният контингент читатели, обширният кръг от въпроси, които ги интересуват, изискват от него не само широка ерудиция, но и знания из областта на педагогиката и психологията, без които е невъзможно да се ръководи четенето.

Ето защо въпросът за самообразованието на методиста е колкото интересен толкова и сложен. Все още у нас не е получил пълно изясняване въпросът какво чете и какво трябва да чете библиотекарят, как да се самообразова. А методистът има претенцията да ръководи библиотекаря, да насочва работата му, да определя кръга на четенето и самообразованието му. Затова е нужно самият той да чете и да се самообразова. Но откъде да започне, как да канализира четенето си, какъв да бъде подборът му в този поток от информация?

Отговор чакат редица въпроси. Може ли и трябва ли методистът да се ръководи от изискванията, които ръководствата по културата на четенето предявяват? Еднаква ли трябва да бъде методиката при образователното и професионално четене? Сега, когато говорим за бързо или рационално четене, до което достига рутинираният читател, в това число и методистът, трябва ли да се правят планове или водят записки и конспекти за всички прочетени книги или за кои това е оправдано? Каква художествена литература да чете методистът, как да открива значимото, кои заглавия от българската, съветската и чуждестранната литература са явления в литературния живот, как да си изгражда художествен вкус и да дава идейно-естетическа оценка?

Ще се опитам да дам отговор на някои въпроси, без намерение да създавам теория, а само въз основа на извървения път и на натрупания опит да посоча един възможен вариант за самообразованието на методиста.

В нашата страна работят 73 окръжни методисти. От тях 52 са завършили Държавния библиотекарски институт и 21 имат висше образование. Може би тези цифри да не са съвсем точни, но те показват, че 70% от методистите са с полувисше образование или са възпитаници на ДБИ. Или когато ние определяме темите и границите за самообразованието на методистите, трябва да вземем за база методиста, завършил ДБИ.

Във висшите учебни заведения за библиотекари в СССР хуманитарните науки са включени в програмите и са важни дисциплини, които се изучават и по които се полагат изпити. В нашия институт те отсъствуват от програмите, а хуманитарните науки са важни, основни, необходими.

На съвременния етап от развитието на нашата идеологическа работа методистите имат нужда не само от конкретни знания, а и от умения за научен подход и оценка. Те трябва сами да се ориентират в информацията и да оценяват. Изграждането на оценъчен критерий от класовопартийни позиции е въпрос, колкото важен, толкова и сложен. С особена важност както за всички идеологически кадри, така и за методистите, изпъква необходимостта от методологическа подготовка. Най-доброто решение е методистът да получи основните и необходими знания по обществените и хуманитарните науки, в това число философия, педагогика, психология, етика, естетика, социология, теория на литературата в учебното висше или полувисше заведение, което му дава библиотечна правоспособност. Ясно е обаче, че у нас този въпрос не е напълно решен. Всеки трябва да получи такива знания допълнително. Но възможно ли е те да се получат по пътя на самоподготовката или всеки сам за себе си трябва да решава този въпрос? И можем ли да разчитаме на такова високо съзнание при изучаване основите на посочените науки? Според мене това не е възможно. Защото и методистът, и всеки специалист, в която и да е област от идеологическата дейност, е в състояние да допълва и усъвършенствува веднъж получени знания по отделни дисциплини, но усвояването по пътя на самообразование на такъв голям брой дисциплини е почти невъзможно.

При нас, в Народната библиотека „Иван Вазов", подготовката на методистите и на всички библиотекари, работещи с читателите в тази насока, е била основна задача и грижа на административното, партийното и профсъюзното ръководство.[1] И смятам, че провежданата от години наред система на обучение е рационална и полезна. Изучаването на дисциплините марксистко-ленинска философия, марксистко-ленинска етика, марксистко-ленинска естетика и др. се оси-

1) Инджев, С. Идейно-политическата подготовка на библиотечните кадри. Из опита на Нар. библиотека „Ив. Вазов". — Библиотекар, 1962, № 11, 8—12.

-урява във вечерните партийни университети. Така например методистите в нашия отдел последователно са участвували в различни факултети на Вечерния партиен университет, като са изучавали и получавали съответна диплома след положен изпит по марксистко-ленинска етика, марксистко-ленинска естетика, марксистко-ленинска философия и др. Методистът на профсъюзните библиотеки е участвувал и завършил и факултета по икономика на промишлеността. Отделни колеги са изучавали история на пловдивската партийна организация, научен атеизъм, икономическа география и др.

След завършване на тези основни политически дисциплини се смята, че библиотекарят или методистът може да бъде включен в семинар, който е по-висша форма на обучение. В семинарите методистите от Народната библиотека „Иван Вазов" са преминали такава основна тема, като „Актуални проблеми на марксизма-ленинизма на съвременния етап". В двегодишната програма по тази тема са изучавани интересни книги: „Идеология, личност, ценности" от Иван Попов, „Марксистки мироглед" от М. Мирчев, „Тезисите на Тодор Живков за работа с младежта", „Материали от конгреси и пленуми", върху които са съставяни конспекти.

Интересно и свързано с голям брой заглавия от обществено-политическата и художествената литература се проведе и семинарът „Актуални проблеми на идеологическата диверсия на съвременния етап". Отделни теми бяха посветени на световната младежка акция „Младежта обвинява империализма". Участниците в семинара се запознаха с книгата на Васил Колевски „Идеологическата диверсия в литературата" и чуха лекции по същата тема от автора на книгата. Методистите бяха включени и в лекторията на тема „Отношението изкуство—политика", изградена от ГК на БКП, в която участвуваше творческата интелигенция на гр. Пловдив. Върху изнесените от изтъкнати изкуствоведи и политически дейци лекции „Научно-техническата революция и изкуството", „Талант и творчество", „Класовост, тенденциозност и партийност в изкуството", „Отношението изкуство — политика" се проведоха семинарни занимания по институти, а в Народната библиотека „Иван Вазов" по предварително посочени въпроси и литература, станаха събеседвания за затвърдяване и разширяване на знанията, получени от лекциите.

Ние смятаме, че по този път сме осъществили в продължение на 10—12 години идейно-политическата подготовка на методистите, като тук включваме и знанията по философия, естетика, етика и други дисциплини, които помагат да се овладее методологията на библиотечната и библиографската дейност и следователно, на методическата дейност.

Разбира се, успоредно с тази подготовка трябва да върви и професионалната подготовка на методистите, за която всеки е получил добра основа, но която трябва да се допълва с новостите във всички области на библиотечната теория и практика. В тази насока планове за квалификация за нас представляват програмите на националните семинари и съвещания с методистите, които се про-

веждат почти ежегодно, какъвто беше случаят с 10-дневния практикум в Русе през 1973 г. За неговата подготовка всеки методист трябваше да проучи и конспектира сборника от преводи „Проблеми на методичното ръководство на библиотеките", трябваше да се разработят доклади по отделни теми и проблеми, които изискваха допълнителна подготовка. Бихме могли да посочим подобни примери и за останалите семинари и съвещания в Смолян, Ловеч, Благоевград и др. Това, разбира се, са мероприятия от национален мащаб, а ето как ние на място осигуряваме професионалната квалификация на методистите.

В нашата библиотека квалификацията се провежда по отдели и за тази цел и Методичният отдел ежегодно изработва план за квалификация, който до голяма степен е подчинен на програмата на квалификационните занимания в общообразователните библиотеки и тематиката на издавания Бюлетин. Така например през 1973 г. сътрудниците на Методичния отдел са проучили литература и са организирали събеседвания и обсъждания по следните основни въпроси: „Организация и управление на библиотечната дейност на съвременния етап", „Задачата на базовите библиотеки", „Проблемите на естетическото възпитание на трудещите се на съвременния етап и задачите на библиотеките", „Форма и методи за разпространение на библиотечно-библиографски знания", „Библиотеките пред 30-годишнината на социалистическата революция в България", „Работа с читателите в условията на свободен достъп". Извън тези основни теми в Методичния отдел се обсъждат и по-важни статии от библиотековедския периодичен печат.

Има едно друго направление в самообразованието на методиста, което според мене се отразява най-непосредствено върху степента на професионалното му майсторство и определя успеха на изискването „Методистът не само показва, но и доказва". Какво чете методистът (извън организираните форми на квалификация), според мене не е само въпрос на лично предпочитание. Защото от това, какво чете методистът, до голяма степен ще зависи какво ще четат библиотекарите и умеят ли да пропагандират най-добрите, най-важните заглавия от художествената и друга отраслова литература. Този въпрос може да бъде предмет на специална статия, но в случая ще се спра само на два примера.

Редовното следене на периодичния печат не само че дава конкретни знания на методиста, но и му подсказва интересни теми, предстоящи събития, с които може да свърже работата на библиотеките. Така например статия от сп. „Младеж" ни подсказа една голяма тема — „Световната акция „Младежта обвинява империализма". По нея ние вече работим три години и ще я приключим през 1975 г. По-задълбоченото проучване на този въпрос ни подсказа, че е необходимо на тази световна акция да посветим специално квалификационно занимание и да издадем Бюлетин № 22. Досегашната практика ни убеждава, че направеното от нас е значимо и важно, защото към темата проявиха интерес не само библиотеките и ком-

комолските организации от нашия окръг, а и от цялата страна.

По отношение на литературата от някои отрасли на знанието методистът може да бъде дилетант. Но по отношение на художествената литература той е длъжен да има верен усет и правилен критерий. От години наред сътрудниците в нашия отдел повишават своите знания в тази насока. В резултат на натрупания опит е и проведеното квалификационно занимание и издаденият Бюлетин № 11, посветен на работата с художествената литература за естетическото възпитание. Един пример в тази насока смятам, че може да илюстрира важен момент в нашата дейност. На юбилейната годишнина ние ще посветим квалификационно занимание. На него ще проведем среща с Веселин Андреев и ще обсъдим книгата му „Умираха безсмъртни". С втора група селски библиотекари ще бъде организирана среща с пловдивския писател Георги Алексиев, на която ще обсъдим книгата му „Кръстопът на облаци". В Бюлетина, посветен на 30-годишнината, ще бъдат поместени методични разработки на редица заглавия, между които: „Умираха безсмъртни" от В. Андреев, „Светът вечер, светът сутрин" от Ат. Наковски, „Кръстопът на облаци" от Г. Алексиев, „Барутен буквар" от Й. Радичков и др.

Кои нови заглавия трябва да прибавим към темата „Младежта обвинява империализма" е въпрос, който ние задаваме на библиотекарите и този въпрос е повод за интересни разговори върху книгите „Хомо Фабер" от Макс Фриш, „Подпаленото дърво" на Алън Силитоу, "Земя на страдания" от Ърскин Колдуел, „Време да се живее" на Андре Рьомакл и др. При анализа на раздадената художествена литература често констатираме, че раздадената руска и съветска литература е недостатъчна и незаслужено са забравени автори като Андрей Платонов, К. Паустовски, А. И. Куприн, Иван Бунин. Малък е кръгът на читателите (проверката е от датника на книгите) на произведенията на Чингиз Айтматов, Лидия Сейфулина, Вадим Кожевников, Юрий Нагибин, Владимир Тендряков и др. Не всички библиотекари познават произведенията, с които съветските автори са носители на Ленинска награда и то в последните години. Хубаво впечатление прави на библиотекарите, когато методистът може да разкаже интересни неща, например за творчеството на Расул Гамзатов, да изтъкне, че писателката Сейфулина в първите години на съветската власт в повестта „Тор" е доловила интересни черти от образа на тогавашния библиотекар, определила е неговата голяма обществена роля.

Тези въпроси са важни. Те всъщност ще определят авторитета и обществената значимост на нашата трудна и отговорна работа като методисти. Защото от въпроса, дали най-добрите произведения са най-много четени, правилно ли е открит техният читателски адресант от библиотекарите, се интересуват не само тези, които ръководят библиотеките, а и писатели, критици, изкуствоведи, социолози и др.

Този въпрос ще получава все по-задоволителен отговор, ако методистите — хората, които до голяма степен определят библиотечната политика на територията на окръга — намират в този процес своето най-подходящо място. Ето защо въпросът за самообразованието на методиста е въпрос колкото личен, толкова и обществен. И на него трябва да се гледа като на един продължителен процес за изграждане и усъвършенствуване на професионалното майсторство на методиста. Разбира се, трябва да отбележим, че методистите в нашия отдел все още не притежават нужните знания по въпросите на педагогиката, психологията, социологията. А те са много необходими, тъй като ние обучаваме, подпомагаме и ръководим библиотекари, в чийто състав има голямо разнообразие по отношение на възраст, образование, трудов стаж и професионално майсторство. И докато един завеждащ отдел в окръжна библиотека ръководи работата на ограничен брой сътрудници, методистите подпомагат и ръководят работата на десетки библиотеки и библиотекари.

„ПЛОВДИВСКИ ОКРЪГ ПО ПЪТЯ НА СОЦИАЛИЗМА“

(Из опита по изработването на ретроспективен краеведски библиографски указател)

н. с. СЛАВКА ЛОМЕВА

Краеведските библиографски указатели, в които са отразени произведения на печата, свързани по съдържание с определен край, са едни от основните източници за проучване миналото и настоящето на определен окръг, град, село, район. Тези библиографски пособия са еднакво нужни, както на обикновения читател, интересуващ се за своя роден край, така и за изследователя, работещ върху определена тема или проблем. Но за да могат напълно да се задоволят читателските търсения за краеведска литература, е необходима система от такива издания, различни по характер и допълващи се едно с друго.

В практиката на съвременната библиографска дейност те непрекъснато се утвърждават със своето многообразие по замисъл, читателско предназначение, начин на издаване, съдържание. Краеведските указатели са научно-информационни и препоръчителни, текущи и ретроспективни, универсални, отраслеви, тематични, персонални и др.

В плана за издателската дейност на Народна библиотека „Иван Вазов“ са застъпени всички тези видове краеведски библиографски указатели.

В продължение на редица години в библиотеката се извършва системна събирателска дейност на краеведски публикации и се състави една богата основна краеведска картотека. Това даде възможност за изработването на ретроспективни указатели, за които е необходима голяма предварителна издирвателска работа.

Планът по ретроспективната краеведска библиография предвижда да се изработят и издадат серия библиографски указатели за Пловдивски окръг. Те ще обхващат общо пет основни части (серии):

I. Праистория, стара и средновековна история (до втората половина на 18 в.).

II. Епоха на Възраждането (от втората половина на 18 в. до 1878 г. — Освобождението на България от османско владичество).

III. Период на общата криза на капитализма (от 1878 г. до 1944 г. — Социалистическата революция в България).

IV. Социалистическо строителство (от 1944 г. до 1964 г.).

V. Природа и природни богатства (включва всички периоди).

Първата част **„Праистория, стара и средновековна история“** ще съдържа главно материали от археологически проучвания, ет-

нографски източници, нумизматични източници и други исторически извори.

Втората част **„Епоха на Възраждането“** ще се представи в два основни дяла: епохата отразена във възрожденската литература и епохата, отразена в историческите публикации, излезли по-късно.

Третата част **„Период на общата криза на капитализма“** ще се разкрие от отделни тематични указатели, които ще разглеждат обществено-политическия, икономическия и културния живот. Указателите ще съдържат публикации от съвременни, излизали през периода издания и оценъчен исторически материал, публикуван по-късно.

Четвъртата част **„Социалистическо строителство“** ще включва материали, публикувани до 1965 г., от когато започва да излиза текущ информационен указател.

Петата част **„Природа и природни богатства“** ще обхваща изследванията и публикуваните материали за Пловдивски окръг през всички периоди.

По осъществяването на така замисления перспективен план до сега в Народна библиотека „Иван Вазов“ е извършено следното: отпечата се указателят **„Тракия, Родопите и Средногорието във възрожденската книжнина“**[1]; излязоха три тома от указателя **„Пловдивски окръг по пътя на социализма“**[2]. Останалите томове също са изработени и предстои тяхното редактиране и издаване.

Указателят **„Пловдивски окръг по пътя на социализма“** беше замислен първоначално като **едно общо издание**, обхващащо материалите, публикувани за окръга през периода 1944 г. до 1964 г. Целта беше да се свърже с годишния информационен указател **Пловдивски окръг“**,[3] който се издава ежегодно от 1965 г., и да

---

1 АЦЕВА, Вера и Вула Декало. Тракия, Родопите и Средногорието във възрожденската книжнина. Указател на литература. Пловдив, НБИВ, 1971. 644 с.

2 ПЛОВДИВСКИ окръг по пътя на социализма. 1944—1964. Указател на литература в шест тома. Отг. ред. Стоян Ралев Инджев. Пловдив, НБИВ, 1972—

I. ЛОМЕВА, Славка Груева. Обществено-политически живот. Под ред. на Стоян Р. Инджев и Вула С. Декало. Пловдив, НБИВ, 1972. 524 с.

II. ЛАЗАРОВА, Анастасия Тодорова. Промишленост. Строителство. Транспорт и съобщения. Под ред. на Стоян Р. Инджев, Вула С. Декало и Славка Г. Ломева Пловдив, НБИВ, 1973. 544 с.

V. СТЕФАНОВА, Величка Михайлова и Радка Видева Колева. Здравеопазване. Физическа култура и спорт. Под ред. на Стоян Р. Инджев, Вула С. Декало и Славка Г. Ломева. Пловдив, НБИВ, 1974. 486 с.

3 ПЛОВДИВСКИ ОКРЪГ. Информационен указател на литература. 1965— Пловдив, 1966—

1966 (за) 1965. 178 с.
1967 (за) 1966. 548 с.
1968 (за) 1967. 790 с.
1970 (за) 1968. 700 с.
1971 (за) 1969. 695 с.
1972 (за) 1970. 638 с.
1974 (за) 1971. 537 с.
1975 (за) 1972. 624 с.

носи същото заглавие. Това предполагаше да бъде спазено подреждането на материалите по приетата за текущия указател схема. За основа трябваше да послужи събраният в краеведската картотека материал.

По-късно при изработването на втория вариант на плана за ретроспективните краеведски указатели, които предстояха да се издават в библиотеката, залегна становището, те да се съставят по основните периоди на историческото развитие на края. Това измени решението да се издаде указател общо за публикуваната през 1944—1964 г. литература и се прие същият да разкрива материалите, отнасящи се само за съответния период. Новото решение наложи и промени в наименованието на указателя и той стана „Пловдивски окръг по пътя на социализма".

С промяната възникна нов въпрос — дали да се включи литература, публикувана само през съответния период или и такава, издадена по-късно, но отнасяща се за същото време. Реши се да се включи литература, публикувана само през съответния период и отнасяща се за този период. Съображенията за това бяха, че периодът е почти съвременен и обобщаващи материали, публикувани покъсно почти няма. Доколкото ги има, те са съвсем частични и ще се получи така, че за едни въпроси ще има такива материали, а за други — не, а от друга страна ще възникне и проблемът за изчистване на някои текущи материали. Освен това, излезлите обобщаващи публикации са включени в текущите указатели.

Новият характер на указателя постави и въпроса за схемата. Вече не можеше да се приложи краеведската схема, по която е подредена основната картотека и текущият указател „Пловдивски окръг". Необходима беше нова схема, която да разкрие периода в неговото историческо развитие, като се спазят и основните краеведски изисквания. Измененията се извършиха на два етапа. През първия бяха направени частични промени от самите съставители, а през втория — етапа на редактирането — се нанесоха окончателните изменения.

При предварителното определяне на частите (отделните томове) на указателя не се направи пълно разграничаване на междуотрасловите въпроси, които засягат два или повече отрасли или теми. Например къде да се включат материалите за пионерската организация — към рубриката за Комсомола или към народното образование. (В краеведската схема са към рубриката за народно образование). Не беше решен въпросът за държавните селскостопански доставки — дали да се включат в селското стопанство или в търговията. Същият въпрос стоеше и при спортните прояви на клубовете на ДОСО и при още други подобни случаи, които възникваха в хода на работата. Налагаше се да се вземат непрекъснато решения за всеки отделен проблем. Затова се възприе, материали от такъв спорен характер да се събират на едно място, за да може след това лесно да бъдат прехвърлени при редактирането. При създаденото положение това беше единственото добро разрешение.

По въпроса за партийните материали и сесиите на съветите, които засягат различни страни на обществения, стопанския и културния живот на окръга, се взе първоначално решение, те да се събират и отразяват в съответните отдели на указателя, според съдържанието и предназначението им. При работата обаче на първия том за обществено-политическия живот се оказа, че рубриките за дейността на съответните партийни и обществени организации и институти ще обеднеят много без тези материали. Прие се те да се дублират. По късно при редактирането обаче се реши дублетните описания от другите томове да се изчистят и направят общи препратки към първия том. В тях останаха само някои допълнително открити основни материали.

Всички тези въпроси, възниквали и разрешавани в хода на работата, трябваше да бъдат предвидени още в началото и да влязат в проспекта на указателя. Разбира се допълнителни въпроси винаги могат да възникнат и да се търси тяхното разрешение.

Първоначалното решение беше, библиографският указател да се изработи върху материалите от основната краеведска картотека, като се извърши допълнителна събирателска работа чрез преглеждане на книги от каталога (ГАК), библиографски източници (Български книгопис, Летопис на периодичния печат, специални библиографски указатели), дребните публикации, юбилейните листове.

Основната краеведска картотека беше съставена на бригадирски начала от различни групи библиотекари и с различна подготовка, откъсвани от пряката им работа, според възможностите на библиотеката, било за часове на ден, за цели дни или цели месеци. Те получаваха указания за работата в кратки квалификационни занятия. Някои източници бяха прегледани и от библиотекари на окръжните библиотеки от зоналното краеведско обединение по плана за съвместната краеведска дейност. Вмъкването на фишите в картотеката също стана от бригада. Друга възможност да се извърши такава огромна събирателска работа за един сравнително много кратък срок нямаше. Работиха повече от 20 различни библиотекари само в Нар. библиотека „Ив. Вазов“. Такъв вид дейност наистина трябва да се поеме от колектив, за да се постигне известен количествен резултат. Но тя крие и голяма опасност от допускане на грешки за сметка на качеството. Основният недостатък беше, че на краеведската картотека се погледна не като на източник за издирване на материали за библиографския указател, а започна да се работи направо с нея, като готов материал. Това даде своето отражение върху сроковете, които се оказаха нереални, защото бяха направени много допълнителни справки.

От друга страна се оказа, че критерият при събирателската работа е прилаган от отделните библиотекари различно. Местният вестник „Отечествен глас“ бе разработен много подборно и се наложи повторното му преглеждане от отделните съставители. По-големите трудности дойдоха по-скоро от подборното описание, отколкото от пълното, защото подбирните описания при проверка могат да се от-

странят, но пропуските предполагат ново преглеждане, за което се губи много повече време. Основната картотека е полезна главно с материалите, извлечени от общите източници, чието преглеждане е много трудоемко и не е рентабилно при ограничени библиографски теми.

Изработването на указателя бе възложено на колектив от шест библиотекари, като се предвиждаше някои от темите да бъдат работени от двама души. Предвиждаха се четири теми: Обществено-политически живот; Народно стопанство; Здравеопазване, физическа култура и спорт; Културен живот. Впоследствие се оформи нова група за работа, като някои по-големи въпроси се разделиха на отделни теми. Всяка тема се разработи самостоятелно от един автор, а именно: **„Обществено-политически живот"; „Промишленост. Строителство. Транспорт и съобщения"; „Селско стопанство"; „Търговия"; „Здравеопазване. Физическа култура и спорт"; „Култура, образование, изкуство и литература"**. За повечето от авторите работата беше съвсем нова. За запознаване с основните краеведски и библиографски изисквания беше проведен цикъл от квалификационни занятия. Някои от библиотекарите, едновременно с библиографската работа изпълняваха задачи и в отделите си. След завършване на библиографския указател авторите изложиха писмено как виждат работата си и трудностите, които са срещнали. Преди всичко сменянето на хората затрудни извънредно много работата. Едни извършиха събирателската дейност, други допълниха и наредиха материалите, а трети — тяхното систематизиране и редактиране. Отрицателно отражение даде и едновременното заангажиране на авторите и за други задачи, което наложи чести прекъсвания. Липсата на библиографска подготовка и краеведски знания, ненаправеното предварително проучване по същество на съдържанието на темите затрудни извънредно много съставителите, които никога не бяха работили такава работа. Редакторите не извършиха проверка и контрол през време на съставянето на указателите, а се ограничиха само с даване на указания при поискване на съвет и консултация.

Работата по изработване на ретроспективни краеведски библиографски указатели от комплексен характер за определени периоди е нова и за самата библиотека. Такива указатели не са работени и в другите библиотеки в България. За нея няма още специална методика, няма и опит. С право И. И. Михлина[1] повдигна въпроса за липса на основно ръководство по съставянето на ретроспективни краеведски пособия.

До известна степен ние ползувахме опита при съставянето на някои общи исторически и ретроспективни библиографии в СССР и у нас дотолкова, доколкото е съобщен в печата. В зависимост от условията на работата, в тях се излагат възприетите методи и допусканите грешки — двойно преглеждане на някои източници, про-

1. МИХЛИНА, И. И. О единстве методических решений в краеведческих библиографических пособиях. — Сов. библиография, 1972, № 6 (136), 19—22.

пуски при издирване на материалите, субективен характер на подбора при работа от повече участници, неблагоприятни последствия от работата направо с картотеките, анотации незадоволяващи съставителите и др. В една или друга степен ние също извършихме подобни грешки.

Независимо от трудностите и допуснатите слабости по цялостната подготовка на библиографския указател, отделните му томове се изработиха и подготвиха за редактиране. Това стана на етапи, в зависимост от големината на томовете, осигуреността на времето за тяхното изработване и допълнителната работа, която се наложи да се извърши.

Първият том на указателя **„Обществено-политически живот"** започна да се работи сравнително най-рано. За основа послужи събраният в краеведската картотека материал, класиран по приетата в библиотеката краеведска схема, като предварително бяха определени отделите, които ще се включат изцяло в указателя. Това бяха първите два отдела: К1 Краят като цяло. Градове. Села; К2 БКП. Местни партийни организации. Органи на народната власт и управление. Обществено-политически живот.

Извличането на литературата от картотеката за съответния период стана бързо и лесно, защото основното подреждане на материалите в нея е хронологично. След това се провери документационната картотека, за да се установи, кои източници са прегледани за съставянето на основната краеведска картотека. До това време тя съдържаше само статийни материали. От регистрационните библиографски указатели се извлякоха още заглавия — книги и периодични издания за преглеждане и се състави допълнителна картотека на източниците. Всички източници бяха прегледани de visu. След това се издириха и описаха краеведските материали от фонда на дребните публикации. При това преглеждане в началото се получиха пропуски, главно по отношение на материалите за партията, профсъюзите и народните съвети, защото за едно известно време те са били класирани по съдържание и пръснати в различни отдели. На края се прегледаха и излезлите през периода общи и тематични библиографски указатели.

При първоначалната преценка на материалите се прие един по-широк критерий за подбор, като основният принцип беше да се отразят преди всичко съществени явления, макар и с по-дребни публикации, а понякога и само с кратки съобщения, които дават сигнал за тях. Този начин за работа помогна след това за ориентиране в събитията при съставяне на самия указател и оформяне на рубриките.

Друг съществен въпрос още при първоначалното описване на материалите беше съставянето на анотациите. Прие се колкото може по-пълно анотиране, което да осветли въпросите от всички страни, за да не става нужда от повторно връщане към източниците. Повечето описания, извлечени от краеведската картотека, обаче бяха много кратко и лаконично анотирани, а някои и без анотации. Липсваха

уточнения, главно на дати и на обекти, по-малко на имена на личности и названия на селища. При някои случаи се даваше и погрешно тълкуване на съдържанието. Почти навсякъде в описанията бяха изпуснати серийните забележки при книгите и рубриките при статиите от вестниците, които по начало характеризират материала. За тях се наложи да се правят повторни справки с източниците.

Описаните допълнително материали се включиха в работната картотека в съответствието със съществуващите в нея деления по краеведската схема. Още в процеса на класирането пролича схематичността и сковаността главно на вътрешните подотдели и рубрики, които пречеха да се проследи историческото развитие на събитията и явленията. Това наложи отказ от схемата на картотеката и приемане на една по-свободна структура на указателя, като все пак основните отдели и техният ред се запазят. Реши се да се изработи и приложи класификационна схема, специфична за периода, който се разкрива.

Това изискваше вече по-задълбочени познания по същество на разглежданите въпроси и се наложи те да бъдат проучени по-основно, макар и по-късно. Освен литературата по отделните въпроси, която беше прочетена, потърси се и помощта на консултанти-специалисти. Например за участието на Пловдивски окръг в Отечествената война трябваше предварително да се уточнят, кои именно военни части от Пловдивски окръг и къде са водили сражения. Сведения в това отношение се получиха от Военно-историческия институт в София. Голямо затруднение в началото се срещна и при систематизиране на материалите за Народния съд. Наложи се да се прегледат редица официални документи и с помощта на консултанти, участници като народни обвинители, да се определят материалите към отделните състави на съда. В Окръжния партиен архив и в Окръжния народен съвет и Градския народен съвет — Пловдив, се издириха по дати отчетно-изборните конференции и сесии. За правилното и вярно разкриване на настъпилите промени в развитието на Комсомола, Профсъюзите и Отечествения фронт също се наложи да бъдат проучени техните решения и резолюции, взети на конгресите им.

Като първи резултат от тези изследвания се получиха сигнали за липси на материали по определени въпроси, които се издириха допълнително, вече по обратен път в източниците. На второ място се уточниха етапите на развитие — това са конгресите за отделните организации и изборите и мандатите за народните съвети. Изясни се и тяхната структура.

Всичко това даде възможност да се пристъпи към ново подреждане на материала. Всъщност основната работа по изработването на указателя се сведе към систематизирането и редактирането на материала, като се търсеше най-правилния и удобен начин за неговото исторически вярно, партийно издържано и методически прегледно представяне.

При определянето и систематизирането на рубриките, стремежът беше да се разкрие от една страна историческото развитие в обществено-политическия живот на окръга като цяло и от друга — отделните периоди на различните институти, организации и движения, като се спази в основни линии и тяхната структура.

Особено внимание се обърна на формулировките на рубриките, за да се изрази колкото може по-точно единството между темата и разкривания материал. По този начин схемата сама за себе си да представлява конспект по обществено-политическия живот в окръга.

Съдържанието на указателя се разкри в следните основни отдели: Политико-икономическа и социална характеристика на Пловдивски окръг в периода 1944—1964 г.; Установяване на народно-демократична власт; Българската комунистическа партия — организатор и ръководител на социалистическото общество; Органи на управлението. Учреждения; Участието на младежта в обществения живот на края; Труд и професионално движение в окръга; Изграждане на морално-политическо единство на народа под ръководството на Българската комунистическа партия.

В първия отдел се включиха общите материали за окръга и селищата. В него са поместени и сведенията за движение на населението. Според първоначалния вариант в този отдел се библиографираха материалите и за административно- териториалното деление, националните групи и малцинства, езиците и диалектите. Впоследствие административното деление се свърза с управлението. Участието на националните групи и малцинствата в обществено-политическия живот на окръга се отрази в съответните отдели и рубрики. Счете се, че не е правилно отделянето им в самостоятелна рубрика. Въпросът за езиците и диалектите също намери своето по-подходящо място в том VI.

След общата част се предвиждаше да следва материалът за Българската комунистическа партия, като ръководеща сила в социалистическото общество. Това съответствуваше и на краеведската схема. Но историческият подход, който се прие в систематизацията, изискваше въпросите за установяване на народнодемократичната власт да заемат логично своето място в началото на указателя. Този първи период тясно се преплита с дейността на Отечествения фронт и много трудно можеше да се разграничат отделните материали. Затова се реши те да се представят и на двете места.

В този отдел са отразени и събития от Отечествената война, станали извън територията на окръга. Но понеже в тях са взели участие местни военни части, счете се, че тяхното включване е целесъобразно.

Рубриката за Народния съд претърпя два варианта. Най-напред тя бе подредена по селища, където е заседавал съдът, като за Пловдив в предметни рубрики се заделяха материалите на отделните дела. Но след проучване на документите за него, съвсем правилно материалите се свързаха с изградените състави, като естествено се групираха и по селища, където те са заседавали.

Най-голямо внимание беше обърнато върху представяне дейността на Партията. Реши се тя да бъде отразена цялостно на едно място. Разработени бяха няколко варианта.

Първият вариант предвиждаше основното подреждане да стане по селища, а вътре по дейности и хронологична периодизация. Така всички материали за партийните организации в Пловдив (окръжна, околийска, градска) да се подредят общо в основна рубрика за организационната дейност по периодите на конгресите. В отделни рубрики да се представи идеологическата работа на Партията, ръководната ѝ роля в различните области на социалистическото строителство и първичните партийни организации. След това да се дадат партийните организации в отделните градове (околийски и градски), подредени пак по видове дейности и следвани от партийните организации в селата, подредени азбучно по селища. При това подреждане се откроява партийната дейност в отделните селища, но се губи структурата на партийната организация като цяло.

Помисли се и за един втори вариант. Основното подреждане да стане по структурата на партийната организация с взаимните връзки между окръжната, околийските, градските, селските и първичните партийни организации, а вътре да се подреди по дейности, като се открояят и периодите на развитие. Той също се отхвърли като неподходящ, защото партийната структура до известна степен е свързана териториално с административното деление и заедно с него търпи промени, което нещо практически беше невъзможно да се отрази в указателя.

Третият вариант предвиждаше основното групиране да бъде по периодите на конгресите, а вътре разпределението да стане по структура и по дейности. Но се оказа, че отделните дейности на Партията ще се разкъсат и няма да може да се проследят цялостно в тяхното развитие.

Понеже целта беше да се представи именно ръководната роля на Партията, то се прие един друг, четвърти вариант. При него основното подреждане стана по видове дейности: Партийно-организационна дейност; Партийно-просветна и политическа работа; Партийно ръководство на социалистическото строителство. Организационната дейност се представи в нейното развитие по периоди, съответствуващи на конгресите. Вътре в тях се приложи структурното групиране на партийните организации с неговото изменение, станало през различните периоди. А в самата структура се спази селищното разпределение. При другите дейности най-напред се откроиха основните ръководни материали, а останалите се подредиха хронологично в тяхното естествено развитие. В отделна рубрика „Видни партийни ръководители и Пловдивския край“ се събраха материалите, които отразяват живота и дейността на Георги Димитров и Васил Коларов, свързани с Пловдив и окръга.

По този начин на систематизиране се разкри всестранно дейността на Партията, откроиха се главните моменти в организационното

й развитие, съответствуващо на конгресите, спаси се структурното изграждане на партийните организации и разпределението по селища.

Към отдела за управление се включиха материалите за административно-териториалното деление, народните съвети, милицията, съдебните органи, изборите, военните части и ДОСО. Дейността на народните съвети се представи по отделно за всеки съвет. За Окръжния народен съвет и Пловдивския градски народен съвет тя се разкри в рубрики, съответствуващи на техните мандати. Изборите се заделиха в самостоятелна рубрика, защото се отнасят едновременно за Народното събрание, народните съвети, съдиите и съдебните заседатели. По-особено се постави въпросът с материалите за ДОСО, чиято дейност по-късно премина към Комсомола. Тук по-специално беше поставен проблемът за спортните и състезателни прояви на отделните клубове — авто-мото спорт, въздушен спорт, воден спорт, стрелкови спорт. Реши се тези прояви да се отразят в том V, ч. 2-ра — Физическа култура и спорт. Останаха само състезанията по радиотелеграфия.

При подреждането на материала за младежкото движение в основата се възприе същият принцип, както при партията. Но тук трябваше да се отчете съществуването в началото на младежките организации към отделните партии, влизащи в Отечествения фронт и движението за единство на демократичната младеж. Организационната дейност на младежките организации също се отрази в развитие според отделните периоди, определени от конгресите им, но без да се стигне до структурното им разграничаване и групиране по селища. Това се продиктува и от по-малкото количество материали. В отделни рубрики се отразиха идейно-възпитателната и политико-просветна работа сред младежта и участието в социалистическото строителство, като специално внимание се отдели на младежкото бригадирско движение в окръга.

Материалите за пионерската организация „Септемврийче" първоначално бяха включени към дейността на училищата — VI том, както е в краеведската схема. Впоследствие се реши литературата по основните организационни въпроси да се представи в самостоятелна рубрика при младежкото движение.

Профсъюзното движение в окръга се отрази в неговото развитие, съответствуващо на конгресите, като в отделните рубрики хронологично се подреди цялостната му дейност (организационна и културно-масова). При първоначалния вариант се предвиждаше разпределението да стане по отрасловия принцип, върху който са изградени професионалните съюзи. Но се оказа неудобно, защото отделните съюзи непрекъснато са се преустройвали организационно (обединявали и разделяли). За да се открояят проблемите, които стоят пред цялостното развитие на профсъюзите в окръга, се прие, материалите за низовите организации към отделните предприятия и учреждения да се заделят и подредят в същите рубрики, но след тези, които отразяват общо дейността на профсъюзите. Отделно е разгледан въпросът за социалистическото съревнование, като характерно явле-

ние и изява на общественополезния труд. Към него, в рубрика, са разкрити и материалите за първенците и челниците.

В самостоятелен отдел е представена дейността на всички останали обществено-политически организации. По-голямо затруднение се получи при отразяването дейността на Отечествения фронт с неговите характерни особености, както в началото след създаването му като движение на всички прогресивни сили и партии под ръководството на Българската комунистическа партия, така и по-късно, след преустройството му в единна обществено-политическа организация. При групирането на материала първоначално се предвиждаше организационната дейност на Отечествения фронт да се разкрие в два основни дяла — периода до 1948 година и периода след тази година. Към първия дял се включваха и материалите за изграждането на отечественофронтовските комитети. В самостоятелни дялове трябваше да се представят и другите дейности — агитационно-масовата и културно-просветната, съдействието на Отечествения фронт за изпълнение мероприятията на народните съвети, организирането на трудови бригади. Също така в отделни рубрики да се представят низовите отечественофронтовски организации и организациите в селата. Но понеже дейността на Отечествения фронт в първите години е тясно преплетена с установяването на народната власт, материалите за създаването на новите комитети на Отечествения фронт се включиха още в първия отдел на указателя, а тук се направи обща препратка за тях. За охарактеризиране цялостната дейност на Отечествения фронт и по-специално неговата голяма масово-политическа работа в първите години на народната власт и борбата срещу опозицията се реши, първо да се представят всички обобщаващи материали за по-големи периоди от развитието му и се създадат специални рубрики за дейността му в подкрепа на Партията и Правителството и борбата против опитите за подриване на неговото единство. Останалата цялостна дейност се подреди по периоди, според конгресите, като специална рубрика се задели за преустройството му в единна обществено-политическа организация. И тук също както при профсъюзите, материалите за низовите организации и тези в селата се включиха накрая в общите рубрики, а не както в първоначалния вариант в самостоятелна рубрика. Отделно се подредиха само материалите за съвместната дейност с народните съвети и трудовите инициативи.

В самостоятелен отдел се представиха всички останали партии, влизащи в състава на Отечествения фронт и други обществено-политически организации и движения: Български земеделски народен съюз, Българска работническа социалдемократическа партия, Народен съюз „Звено", Българска радикална партия, женско движение, движение за българо-съветска дружба, Съюз на борците против фашизма, борба за мир.

В един последен отдел се отразиха всички кръгли честувания в окръга на паметни дни и годишнини, исторически събития и лица. Само възпоминанията за загиналите в антифашистката борба допъл-

нително се включиха към рубриката на Съюза на борците против фашизма, а тук се направи обща препратка за тях. В отделна подрубрика се събраха повтарящите се всяка година честувания на календарни дати. Най-накрая се поместиха и честуванията на национални празници, паметни дни и събития в други страни.

В първия проект на схемата се предвиждаше един отдел за посещения на чуждестранни делегации и гости. Впоследствие се реши те да се включат на края към съответните отдели според вида на делегациите и на кого гостуват — партийни, правителствени, младежки, профсъюзни и др.

При съставянето на указателя и систематезирането на отделните материали в различните раздели и рубрики, възникна въпросът за представяне на дребните по вид и много повтарящи се публикации, които като цяло ярко характеризират отделни моменти в обществено-политическия живот на окръга през разглеждания период. Такива са многобройните съобщения за участие в акциите на Помощната организация, за някои дейности на първичните партийни организации, за посещения на чуждестранни делегации и гости, за трудови бригади от града към селото, за честуване на календарни дати и др. Тези дребни и еднакви по характер материали, които се отнасят до един и същ въпрос, за да не отежнят и разводнят рубриките, се представиха чрез способа на груповото описание. При посочване на източниците се използуваха различни начини на групирането им в зависимост от разглежданите въпроси — хронологично, по селища, по теми и др. В стремежа да се представят по-изчерпателно материалите в груповото описание, не винаги е постигнат най-сполучливият и най-прегледният начин на разкриването им.

За да се отрази правилно развитието на събитията, подреждането на отделните видове материали (книги и статии) е направено не по вида на източниците и тяхното времеиздаване, а по действителната хронология на събитията.

В указателя са застъпени широко индивидуалните препратки. Поради това, че всички материали за Партията и народните съвети са събрани на едно място в съответните отдели, за да не се разкъса тяхната дейност, то с индивидуални препратки са отразени по места онези заглавия, отнасящи се до партийното ръководство, административните разпоредби и решения и сесиите на народните съвети по определени въпроси. Използувани са също така и общите препратки, както към отделните отдели в първия том, така и към другите томове на указателя.

Основна трудност при изработването на първия том беше неговото съставяне и редактиране. Той претърпя преработка на два пъти. Поради характера на неговото съдържание беше необходима партийна оценка, както по отношение на конкретните материали, така и по цялостното му представяне в разделите и рубриките. Върху този въпрос бе отделено изключително внимание от съставителя и редакторите.

Методът на работа по съставянето на **втория том** на указателя **„Промишленост. Строителство. Транспорт и съобщения“** претърпя в основни линии същите изменения както и при първия том. И при него за база послужи материалът от краеведската картотека, подреден по съществуващата схема. При работата над този том особено силно пролича неудобството от подборното преглеждане на местния вестник „Отечествен глас“. Оказа се, че кратки съобщения за ликвидиране, откриване и сливане на предприятия, в повечето случаи при първоначалното преглеждане на вестника не са описвани. Много анотации имаха общ характер и не отговаряха на въпросите, поставени в указателя. Наложи се да се правят справки, а пропуските да се попълнят с повторно връщане към източниците, главно към местния вестник, от който някои годишнини се прегледаха почти наново.

При работата с втория том се сблъскахме с един нерешен още в началото проблем. При първоначалното определяне на темите на указателя се предвиждаше един дял общо за развитието на народното стопанство, свързан с финансирането, кредитирането и капиталното строителство. Към него трябваше да се представи и общото развитие на окръга през отделните периоди на народостопанските планове, включително и материалите за национализацията. Впоследствие при обособяването на отделните отрасли на народното стопанство в самостоятелни томове, всички тези въпроси вече трябваше да намерят своето определено място в тях.

Затова се реши всички материали да се прегледат още веднаж и според въпросите, които се разглеждат в тях по-основно, да се отнесат към съответните отрасли на народното стопанство, а специално материалите, свързани с финансовата политика, да се отделят самостоятелно.

Така вторият том включва следните основни дялове: п р о м и ш л е н о с т, с т р о и т е л с т в о, т р а н с п о р т и с ъ о б щ е н и я.

По този начин вече промишлеността се разглежда в тясна връзка с общото народостопанско планиране. Естествено се изходи от първите мероприятия на народната власт за ограничаване на частнокапиталистическата собственост, работнически контрол, държавно регулиране и държавен контрол на производството, прилагане закона за конфискуване на придобитите чрез спекула имоти и закона за национализацията. Откроиха се развитието на промишлеността през отделните петилетки. Материалите за национализацията не се отделиха в самостоятелна рубрика, защото този процес не е извършен изведнаж, а е продължил и през следващата първа петилетка.

При разкриване отделните отрасли на промишлеността и тяхното подреждане в основни линии се изходи от приетата краеведска класификационна схема. При това особено внимание се отдели на изграждащата се през този период местна промишленост, която се събра в самостоятелен отдел. Целта беше да се покаже прогресивното развитие на занаятчийството чрез изграждане на трудовопроизводителни кооперации и създаването на промишлени комбинати за широко битово обслужване на населението.

Друга една задача, която трябваше да бъде разрешена, беше самостоятелното представяне и развитие на всяко едно предприятие по отделно, като се изтъкне същевременно и голямата организационна работа и политика на народната власт за ликвидиране на дребнособствеността разпокъсаност и обединяването и изграждането на модерни социалистически предприятия. За разрешаването на тази задача беше необходимо да се извърши едно задълбочено цялостно проучване на развитието на промишлеността в Пловдив и окръга от една страна и от друга — развитието по отделно на всяко едно предприятие. Това се оказа много трудно, защото никъде още нямаше нищо работено и публикувано по този въпрос. За целта бяха прегледани оцелелите архиви на всички стари фабрики и предприятия, използувани бяха за консултанти стопански деятели и специалисти. До голяма степен помогнаха и самите публикации, които се изчетоха изцяло. Така бяха разкрити всички промени, настъпили в развитието на отделните предприятия, едни като преки наследници на старите частно-собственически фабрики, а други, създали се въз основа на обединени по-късно малки работилници. Това особено силно пролича в изграждането на леката и хранително-вкусовата промишленост, при които най-много са съществували дребни разпокъсани предприятия. Затова към отделните предметни рубрики с наименованията на предприятията се реши да се изяснят с допълнителен текст всички основни моменти от настъпилите промени в тяхното развитие, а също така и различните им наименования.

Вторият дял на II том съдържа материали за строителството. И тук при систематизирането се спази в основни линии краеведската схема. Чрез представянето на материалите в този дял се целеше преди всичко да се изтъкне ролята на строителството в изграждането на материално-техническата база на социализма. От друга страна трябваше да се представят и всички нови организационни форми и прогресивни методи, които характеризират новото строителство. Особено място бе отделено на хидротехническото строителство, като се откроиха поименно всички язовири в окръга. По същия начин е представено и строителството на промишлените сгради, които са заделени в самостоятелни предметни рубрики. Народната власт положи много грижи и за благоустрояването на селищата. За всички градове и села бяха изработени редица регулационни планове, публикувани в Държавен вестник. Поради големия интерес към тях от страна на стопански деятели, специалисти и изследвачи, се реши те да бъдат също отразени в указателя. Но за да не се утежнят рубриките с тяхното описание, те се групираха по селища като се посочиха само източниците — приложи се груповото описание.

В трети дял на II том са поместени материали за транспотра и съобщенията. Освен основните рубрики, които съответствуват на краеведската схема се потърси начин да се изтъкне и новата социалистическа организация на тези стопански дейности чрез издигане на определени предметни рубрики, които отговарят

на съответните организационни форми. Особено значителна промяна настъпи в автомобилния транспорт, който преди 1944 г. беше организиран на частни начала и след това претърпя редица организационни промени.

При изработването на втория том, трябва отново да се подчертае, че материалите, които отразяват ръководната роля на партията и народната власт по отношение на народното стопанство в окръга, не са поместени. Те са представени в първия том, а тук в началото се направи обща препратка към тях. Такива общи препратки се използуваха и за свързването на другите отдели в указателя, за да се избегне претоварването му с дублетни описания.

Поради това, че следващите трети и четвърти том, които застъпват другите отрасли на народното стопанство — „Селско стопанство" и „Търговия" не можаха да се подготвят за печат, издаден беше **петият том „Здравеопазване. Физическа култура и спорт".** Основни проблеми и по работата над този том бяха установяването пълнотата на събрания материал в съществуващата краеведска картотека и правилното и прегледно систематизиране на въпросите.

При работата върху дяла за здравеопазването се установиха пропуски при преглеждането на основни източници. Така от в. „Здравен фронт" не бяха прегледани първите годишнини. И тук много подборното преглеждане на местния вестник оказа своето отрицателно влияние. Една особеност на публикуваните в печата материали по здравеопазването затрудни извънредно много работата с тях и то предимно тези от в. „Здравен фронт". Голяма част от тях имаха профсъюзен характер, независимо че даваха и интересни фактически данни, а други отразяваха дейността на научните медицински дружества и съюзния живот на здравните работници. Това наложи всички такива материали да се прегледат още веднаж и се изчистят тези, които разглеждат чисто профсъюзни въпроси.

Още един вид материали създадоха затруднение по-нататък при систематизирането, защото се преплетоха и с тези от втория том. Това са публикациите за хигиенизиране на селищата, почти винаги свързани с въпросите за благоустрояването. Те се изчетоха много внимателно и част от тях се прехвърлиха в другия том.

Трети вид материали, за които също в началото не бе помислено са тези, свързани със създадения в Пловдив Висш медицински институт. Тук много трудно може да се разграничи преподавателската и учебната работа в катедрите, което е въпрос на висшето образование, разглеждан в шестия том, и лечебната работа в клиниките към същите катедри, намиращи се под единно общо ръководство. Помисли се за един вариант, според който всички материали да се съберат на едно място тук и евентуално да се дублират в другия том. Но след това се реши, да бъде представена само болницата към Висшия медицински институт заедно с клиниките, като се отделят въпросите, които разглеждат висшето медицинско образование и се свържат с обща препратка.

Трудност представляваше и определянето на редица материали, свързани със санитарно-курортното дело и профсъюзната дейност за почивката и отдиха на трудещите се.

Схемата, по която се подреди този дял на указателя, претърпя няколко редакции. Най-напред всички описания бяха разпределени по приетата краеведска схема, като към материалите от картотеката се вмъкнаха допълнително издирените заглавия. След това съставителят започна да работи по съставянето и редактирането на указателя.

При първия представен вариант пролича увлечението на съставителя по предметизацията. Получи се един своего рода предметен указател от няколко основни групировки, вътре в които се подреждаха предметните рубрики. Този начин не можеше да разкрие развитието на здравеопазването. Наложи се да се приеме нов подход при систематизирането, като се изходи от проблемите на здравеопазването, стояли за разрешаване през този период. По този начин естествено се откроиха основните рубрики на схемата, в които се събраха материалите по същество и се избегна предметната разпокъсаност, а това са: Изграждане стройна система на здравеопазването — непрекъсната грижа на народната власт; Развитие и укрепване на болничното и амбулаторно-поликлинично дело; Охрана на майчинството и детството. Родилни домове, детски ясли и кухни; Санитарно-курортно дело; Аптечно дело; Местна патология; Антропометрични, физиологични и други изследвания на населението.

Особено внимание се обърна върху организацията на здравната мрежа и здравните заведения. В това отношение голяма помощ оказаха консултантите.

Един сравнително голям отдел от здравеопазването е този за местната патология. Изучаване заболяванията в края е от голямо значение за профилактиката. Затова в указателя са събрани и систематизирани всички публикации, които посочват съответно заболяване и неговите прояви през разглеждания период. При работа с тези материали трудност представляваше тяхното определяне като местни заболявания, особено за случаи на рядко срещащи се болести, лекувани в лечебните заведения на града и окръга и описани в медицинската литература. Някои от тях се отнесоха към дейността на съответната болница, защото характеризират преди всичко организацията и метода на лечебния процес в нея.

И тук при систематизацията помогнаха лекарите специалисти, които заедно със съставителя прегледаха материалите и направиха преценка за всеки един от тях. При работата над дяла по здравеопазване се наложи повторно да се прегледат голяма част от материалите, тъй като редица от тях засягат и други страни от социалистическото преустройство на живота в окръга.

В петия том освен въпросите по здравеопазването са разгледани и тези за физическата култура и спорта. Голямо значение при избора за начина при съставянето на този дял имаше характерът на самите материали. Това са в повечетослучаи мно-

гобройни кратки сведения, публикувани в печата за отделни физкултурни и спортни прояви, повтарящи се всяка година. По характер, те са дребни, еднакво оформени съобщения, помествани обикновено в спортната рубрика на вестниците. Затова още при събирателската работа, особено при преглеждане на местния вестник, се реши те да не се описват пълно, а да се групират по характерни белези и се посочи само източника. Приложи се груповото описание. Този метод се оказа неудачен, защото след приключване събирането на материалите работата се преустанови и впоследствие се възложи на друг съставител. Той вече имаше свой замисъл за групирането им и извършената преди работа не го устройваше. Това наложи повторна събирателска работа.

При систематизирането на материала и тук се използува за основа краеведската схема, като някои от рубриките се развиха и прередактираха с оглед изтъкване развитието на физическата култура и спорта, изграждането на спортно-техническата и материалната база, създаването и укрепването на физкултурните и спортни дружества и колективи, развитието и укрепването на отделните спортове. Неразделна част от физическата култура и спорта са туризмът и алпинизмът, които също се представиха в този дял на указателя.

Особено голям труд се положи с помощта на консултанти да се издирят и разкрият всички физкултурни дружества, организирани, преустановени, прегрупирани и отново възстановени през разглеждания период. И тук се приложи способът — след наименованието на определено физкултурно дружество — да се помести кратка справка за промените, настъпили в организационния му живот и съответно на наименованието му.

При редактиране на материалите за отделните спортове един от основните въпроси, който стоеше за разрешаване, беше този за представяне на многобройните им състезателни изяви. Още в началото се оформиха няколко становища. Първото становище беше те да бъдат изложени само от обобщаващи материали до толкова, доколкото ги има в печата. А това означаваше тяхното представяне да се осакати и се лишат всъщност от основното — спортната им дейност. Още повече, че постоянно се търсят справки за определени състезателни прояви. Друго становище беше да бъдат представени в отделни таблици към указателя, които да се свържат с основния текст. И едно трето становище — да бъдат представени в указателя всички спортни прояви, за които има публикации в печата, като се приложи за тях групово описание и по този начин се спази общият принцип на изложение на материала във всички томове. Прие се третото становище, при което възникна проблемът за тяхното най-правилно групиране по определени белези. Прие се съобщенията за отделните състезания да се вземат само от местния в. „Отечествен глас“ и в. „Народен спорт“, за да се улесни груповото представяне на източниците. Тук замисълът на съставителя, който определи с помощта на консултанти-специалисти основните белези, по които да

се групира материалът, внесе известно различие в груповото описание. Това различие по-късно при редактирането мъчно можеше да се избегне и уеднакви. Най-многобройни са проявите на футболния спорт, изразени в състезания, първенства и турнири, които от своя страна са градски, окръжни, зонови и международни. Те се организират всяка година и в тях участвуват местните отбори. Затова груповото описание на материалите при този спорт е застъпено най-много.

Смятаме, че така представените в пълнота спортни прояви не утежняват указателя. Те допълват останалите основни материали и са в органична връзка с тях.

И трите тома са снабдени с два основни показалеца: именен показалец и географски показалец. В именния показалец са разкрити всички имена на авторите и на лицата, които се срещат в основния текст на библиографското описание и в анотациите. С указанието „за него" са отбелязани онези номера, които посочват материали за съответното лице. Не се изработи самостоятелен авторски показалец, а също така не се отделиха местните дейци в показалец за персоналии, защото ще се разкъсат имената на едни и същи лица — автори и писано за тях. От друга страна и останалите лица, чийто имена са поместени в показалеца също имат известна връзка с края, независимо че животът и дейността им не са свързани изцяло с него.

В географския показалец са разкрити по групи административни райони, селища, местности, икономогеографски и физикогеографски обекти в окръга, административни райони, селища и местности извън окръга и други държави и селища. Това групиране стана с оглед да се открият всички географски обекти в окръга и да не се смесват с другите, които също имат известна връзка с края — побратимени селища, гостувания, състезания, съревнования и др.

Номерата, които посочват материалите към съответните селища в Пловдивски окръг са дадени по основните систематични и предметни деления на указателя. Това улеснява от една страна бързото им откриване, а от друга — дава представа, какви материали са поместени за селището.

Освен тези основни показалци се изработиха и някои допълнителни, според спецификата на отделните томове. Така във втория том е поместен показалец на промишлените предприятия в Пловдивски окръг. Имената в него се групираха според вида на предприятията: електроцентрали, видове държавни предприятия на промишлеността (комбинати, заводи, държавни предприятия (ДП), държавни индустриални предприятия (ДИП), държавни стопански предприятя (ДСП), фабрики, промкомбинати (ГПК), трудово-производителни кооперации (ТПК). Чрез индивидуални препратки са посочени наименованията на онези предприятия, които са уедрени, обединени към други или преустановили своята дейност. Вътре във всяка група предприятията са подредени азбучно. По този начин показалецът дава пълна картина на промишлените предприятия в Пловдивски окръг през разглеждания период.

В пети том е поместен също допълнителен показалец на физкултурните, спортните и туристическите организации, дружества, клубове, сектори и секции в Пловдивски окръг. Наименованията в него също се групираха според основните организационни форми, съществували през периода: физкултурни и спортни организации, дружества и клубове; сектори и секции към физкултурните и спортните дружества; туристически дружества и секции. Вътре в групите организациите, дружествата, секторите и секциите се подредиха азбучно според техните наименования. А зад всяко име номерата са дадени по основните систематични и предметни деления на указателя. По този начин направо се разкрива тяхната дейност.

При съставянето на отделните томове на указателя „Пловдивски окръг по пътя на социализма", независимо от различието в съдържанието и характера на материалите, стремежът беше да се спази преди всичко единство в изложението и се осъществи взаимна връзка между тях.

Предстои издаването и на останалите три тома — „Селско стопанство", „Търговия", „Култура, образование, изкуство и литература". В отделен том ще бъдат поместени общите показалци за цялото издание, списъкът на прегледаните източници и някои спомагателни статистически материали и таблици.

Извършената до сега работа по подготовката на първия етап от ретроспективната краеведска библиография ни дава основание да я приемем като пръв ценен опит в това отношение в нашата библиотека, от който можем да направим някои основни изводи: темата на отделните краеведски указатели винаги трябва да се съобразява с един общ тематичен план; необходимо е да се уточнят предварително основните източници, които трябва да се прегледат — библиографски указатели, каталози, картотеки. (Краеведската картотека е библиографски източник, а не готов материал); за всеки библиографски указател е необходимо да се определи предварително критерият на подбора — по формален признак (за време, територия, вид на материала), по съдържание (разграничение на междуотрасловите въпроси, характера на материала); на съставителите трябва да се осигури достатъчно време, предварителна квалификация и запознаване с темата по същество; работата на редактора и неговата помощ да започне още от началото — от съставянето на проспекта на библиографския указател и продължи до неговото изработване.

Изработеният библиографски указател „Пловдивски окръг по пътя на социализма 1944—1964 г.", който съдържа отразените в печата материали за един изключителен по своя характер на развитие период, дава възможност систематизирано да се разкрият публикации, които са по същество документация, осветляваща събития и дела така, както са били видени и разгледани в същия период. Той е ценно справочно пособие в ръцете на изследователи и специалисти и ще бъде полезно и търсено, независимо всички по-късни публикации върху историята на този период.

В ПОМОЩ НА МЛАДЕЖКОТО НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКО ТВОРЧЕСТВО

н. с. АТАНАС МОСЕНГОВ

Техническото и научно творчество на младежта у нас води своето начало от годините на първите петилетки и се характеризира преди всичко с общественото начало в неговата организация и функциониране.

С решенията на Септемврийския пленум на ЦК на БКП — 1969 г., Партията постави качествено нови задачи за нашата младеж в областта на науката и техниката. А с речта на др. Т. Живков пред VIII пленум на ЦК на ДКМС се започва нов, втори етап в развитието на техническото и научно творчество на младежта. То прие формата на движение и по съдържание се свърза с научно-техническите проблеми на нашата страна, от решаването на които зависи ускоряването на научно-техническия прогрес.

На работата с читателите младежи, и особено с младите специалисти, в Народна библиотека „Иван Вазов" се гледа винаги с нужната сериозност. Редица културно-масови и други инициативи се осъществяват съвместно с Градския и Окръжния комитети на Комсомола. Комсомолската организация в библиотеката винаги е била добър помощник на ГК на ДКМС по отношение работата с книгата.

За осъществяването на по-добре организирана, целенасочена и системна работа още през март 1968 г. в библиотеката се изгради комисия по работата с младежта. В нейния състав се включиха библиотекари от всички отдели и сектори, имащи непосредствено отношение по работата с читателите-младежи. Тази комисия поддържа връзка с всички отдели на библиотеката, с ОК и ГК на ДКМС, с Окръжния и Градския център за техническо и научно творчество сред младежта и децата и Окръжната станция на младите техници.

Комисията прие цялостна програма, въз основа на която да се изготвят планове за даден период от време. На събрание с целия библиотечен колектив библиотекарите се запознаха с дейността, която има да извършва комисията и задачите, които стоят пред отделите и секторите по работата с младежта.

Организационните мероприятия и най-вече повишените изисквания към библиотекарите през тези години доведоха до подобряване работата с младежта, постави се начало на нейната организираност и системност. Извърши се немалко по увеличаване броя на читателите младежи и особено на млади инженерно-технически специалисти. С помощта на комсомолските ръководства в най-големите промишлени предприятия в града се установи поименно броят на мла-

дите специалисти. На всички онзи, които не бяха наши читатели, се изпратиха писма-покани. Текстът на писмата запознава младите специалисти с възможностите, които крие библиотеката в помощ на тяхната работа.

Установи се връзка със съветите на младите специалисти (сега клубове за техническо и научно творчество на младежта) в предприятията. От името на ГК на ДКМС се изпрати писмо-обзор до всички комсомолски секретари и председатели на клубовете за разкриване възможностите на библиотеката в помощ на участниците в движението за техническо и научно творчество на младежта. В писмото се посочваше още, че занапред ГК на ДКМС ще взема под внимание при отчитане работата на комсомолските организации и това, доколко младежите четат.

Важно условие за увеличаване броя на читателите—млади специалисти — в нашата практика играят още и тесните връзки, които библиотеката от редица години поддържа с научно-техническите дружества по места, отдел „Народна просвета" към ОНС и др. Разшири се груповата и индивидуалната информация за новата литература, адресирана до младите специалисти, уреждат се изложби в заводите и научно-изследователските институти, изнасят се обзори и беседи. Библиотекарите от сектора за техническа литература съвместно със сътрудниците от Справочно-библиографския отдел на място се запознават с проблемите, които решават младите специалисти. При регистрирането на младите специалисти се води беседа върху какви проблеми и теми работят и желаят да бъдат информирани. От попълнените образци-бланки се оформят предметно-тематични информационни картотеки, по които се извършва индивидуалната информация.

Секторът за техническа литература на библиотеката е създал тесни връзки с Окръжния и Градския център за техническо и научно творчество сред младежта и децата. Двата центъра и Окръжната станция на младите техници са включени за групова информация. От своя страна те разпращат получената от нас групова информация до клубовете на младите специалисти по места. Някои от материалите публикуват в издавания от тях бюлетин. С помощта на получаваната от нас информация някои от сътрудниците на Окръжната станция на младите техници разработват плановете за кръжочната работа.

За групова информация са обхванати големи групи специалисти в технологически, конструкторски и други отдели от големите заводи на града. Само в областта на машиностроенето и енергетиката са обхванати над 40 души.

Освен груповата и индивидуална информация за нови постъпления на техническа литература, се извършват и ретроспективни издирвания на заглавия във връзка с разработката на даден проблем или тема.

Могат да се посочат много примери, когато с помощта на книгата редица млади специалисти и младежки колективи разработиха

и внедриха в производството нови машини и нововъведения. Така във връзка с участието си в IV национален преглед на техническото и научно творчество на младежта инж. Наньо Дженев от Завода за дървообработващи машини успешно разработи и внедри в производството приспособлението „многолистов напречен циркуляр". Заводът за хидравлични и пневматични прибори и развойната база към завода разработи пневматична аналогова система, която намира приложение в химическата промишленост. За колектив от млади специалисти в Завода за асинхронни електродвигатели се издири наличната литература във връзка с разработката на машина за почистване краищата на изводни проводници и машина за зачистване на статорни пакети след импрегнация. С литература се подпомогна и младежкият колектив от Машиностроителния завод „Антон Иванов" за новата разработка на хидромотори.

Библиотеката оказва помощ на млади специалисти и при подготовката им за участие в различни симпозиуми, семинари, творчески срещи. Подпомогнати бяха млади специалисти от редица заводи в града за участие в симпозиумите по електроапаратуростроене и автоматизация на производствените процеси.

Важна роля като форма за информация играят и изложбите на книги, периодични и специални видове издания. Те се организират както в библиотеката, така и по заводи и научно-изследователски институти.

През последните години навлезе в практиката на библиотеката организирането на изложби съвместно с Окръжния център на ТНТМ. Само през 1970 г. и 1971 г. се организираха четири такива изложби — по случай десетдневката на съветската техническа книга, във връзка с окръжния преглед на техническото и научно творчество на младежта, във ВПИ по случай месеца на точните науки и в Профсъюзния дом на културата във връзка с провеждания там симпозиум „Перспективи и проблеми в автоматическото електроапаратуростроене — ниско напрежение".

С всяка измината година се разширява и подобрява работата на библиотеката с Окръжната станция на младите техници. Специалистите, работещи там, съгласуват своята работа с библиотеката, търсят нейната помощ, редовно се информират за новополучената литература в библиотеката.

По желание на станцията библиотеката изготвя справки и препоръчителни списъци. Така за подпомагане на кръжочната работа бяха изработени препоръчителните списъци на следните теми: „Авиомоделизъм", „Мотомоделизъм", „Корабомоделизъм", „Фотодело", „Забавна физика, игри и викторини", „Кибернетика и изчислителна математика".

Изготвят се и тематични списъци на литература по математика, физика, астрономия, химия, техника, които се предоставят на ръководителите на кръжочната работа в Окръжна станция на младите техници (ОСМТ) за разпространение сред ръководителите на кръжоците в училищата. През месеца на точните науки се изготвят

писмени обзори, които се изнасят пред кръжочниците в училищата. Във връзка с този месец се организират и изложби в библиотеката, литературата за които се подбира от специалистите, работещи в станцията. Последните организират и колективни посещения на участниците в кръжоците и математическите школи.

Библиотеката подпомага и индивидуално участниците в различните школи, кръжоци и дипломантите, чиито въпроси надхвърлят далеч ежедневната пряка учебна работа. Подпомогнаха се участниците в математическата школа при гимназия „Георги Димитров" при изготвяне на доклади, участниците от Техникума по механотехника „Калинин" в младежката техническа конференция „Мисли, решавай и твори" и др.

Със студентите-дипломанти съществува практика да им се изготвят библиографски справки по темите, които имат да разработват, например: „Ледозавод за люспест лед", „Анализ на мрежите с високо напрежение, посредством теорията на графите" и др.

Формите и методите на работа в библиотеката в помощ на младежкото научно-техническо творчество ежедневно се обогатяват, тъй като младежта е нашата основна читателска категория — младите инженери представляват 66% от общия брой, техниците 57% и работниците-младежи 60%.

Как ние виждаме работата си в помощ на младежкото техническо и научно творчество в бъдеще. Преди всичко във все по-тясното съгласуване дейността на библиотеката с Окръжния център за техническо и научно творчество на младежта, в укрепване връзките с клубовете по места, в изучаване темите и проблемите, върху които работят младите специалисти, в разширяване и подобряване индивидуалната и групова информация, в увеличаване броя на изложбите, уреждани по места и стабилизиране консултантската работа с младежите-творци. Считаме, че ще е полезно отдел „Библиотечно дело"към Комитета за изкуство и култура и Центъра за техническо и научно творчество на младежта към ЦК на ДКМС да излязат с една инструкция указание за съвместната работа между библиотеките и клубовете за техническо и научно творчество на младежта.

МЕЖДУНАРОДНИЯТ КНИГООБМЕН НА НАРОДНА БИБЛИОТЕКА „ИВАН ВАЗОВ“*

МАРИ МАРДИРОСЯН

Книгообменът е разрешен на Народна библиотека „Иван Вазов“ от 1898 г. с правилника за народните библиотеки в София и Пловдив. Първите книгообменни връзки датират от 1909 г. с Одеската публична библиотека, Кишиневската градска библиотека, Библиотеката при Оксфордския университет, Университета в Гьотинген, Берлинската кралска библиотека. В 1911 г. връзките се разширяват с Московския публичен Румянцевски музей, Университетската библиотека в Рощок, Библиотеката на императорската академия на науките в Петербург. Първият книгообменен партньор от Съветския съюз е Академията на науките на СССР. От тази връзка през 1927 г. постъпва първото съветско периодично издание „Известия отделения русского языка и словестности“. През двадесетте и тридесетте години Народна библиотека „Иван Вазов“ поддържа книгообменни отношения с Конгресната библиотека, Deutsche Bücherei, Националната библиотека в Швейцария и др. Обменят се собствени издания.

През Втората световна война връзките се прекъсват, но още в началото на 1945 г. по първите обратни ешалони на Червената армия, библиотеката изпраща свои издания на московски и ленинградски библиотеки.

Днес книгообменът има задачата да разшири културното сътрудничество на нашата страна, да пропагандира постиженията на българската наука, култура и изкуство, да популяризира библиотеката и обогатява комплектуването ѝ.

Книгообменните връзки се разширяват и утвърждават между 50-те и 60-те години при лични срещи, с писмени предложения, уточняват се в текуща кореспонденция, ревизират се чрез анкетни въпросници. Обект на международен книгообмен между Народна библиотека „Иван Вазов“ и нейните партньори са периодични издания, монографии, справочници, библиографии, стандарти, грамофонни плочи, ноти, графика — търговски, ведомствени и собствени издания. Народна библиотека „Иван Вазов“ поддържа книгообменни отношения с 43 библиотеки от 10 страни. Най-активни са връзките със съветските библиотеки: Государственная библиотека СССР им. В. И. Ленина, Всесоюзная государственная библиотека иностранной литературы, Институт научной информации и Фундаментальная библио-

*Доклад, изнесен на Втория национален семинар по въпросите на Международния книгообмен от 9—12 май 1973 г. в Рилския манастир, организиран от КДК и НБКМ.

тека по общественным наукам, Государственная публичная научно-техническая библиотека, Государственная публичная библиотека им М. Е. Салтыкова-Щедрина. Взаимоотношенията ни се базират на пълноценно сътрудничество и взаимопомощ, двустранни усилия за максимално изпълнение на поръчките. Книгообменът със съветските библиотеки е основен източник за доставка на литература по библиотекознание, библиография и книгознание. Това е най-ценният дял от постъпленията по обмен. Тяхната ефективност не може да се измери с разменната им стойност, а с приноса за усъвършенстване на професионалното майсторство, за разработване на библиотечната теория и практика. Успешно се докомплектуват и някои липси, части и томове, ценни издания от техните резервни фондове. За изчерпаните заглавия в някои случаи ни се предлагат ксерокопия и микрокопия.

Слабото познаване на останалите славянски езици до голяма степен задържа развитието на книгообменните отношения с партньорите от Чехословакия и Полша. Връзките с академичните и университетските библиотеки от тези страни са по-оживени в сравнение с публичните, които получават българска литература от Народна библиотека „Кирил и Методий". От социалистическите страни се доставят периодични издания, библиотековедска и библиографска литература, преводи от български, крупни монографии за културата, изкуството и историята на съответните страни.

Броят на обменните връзки с капиталистическите страни е незначителен. Такива се поддържат с националните библиотеки на Франция и Турция, Харвардския университет, Колумбийския университет, Нюйоркската публична библиотека. Отношенията се градят на базата на строг еквивалент, продиктуван от тяхна страна. Книгообменът се осъществява изключително по избор от дублетни списъци.

Книгообменът с капиталистическите страни в никой случай не може да удовлетвори интересите от валутна литература. Случайни постъпления частично обогатяват фонда.

Народна библиотека „Иван Вазов" провежда политика на утвърждаване и активизиране на съществуващите книгообменни връзки и търси възможности за създаване на нови — с големи публични библиотеки от страни с познати езици. Отклоняват се безперспективните и неефективни предложения, търсят се форми за поддържане интересите на крупните връзки. Книгообменният адресат се анализира периодически: ежегодно при определяне на абонамента, през 5 години се изследва ефективността и перспективността му.

По пътя на книгообмена се набавят 10% от заглавията на чужди езици — 700—800 заглавия книги и 210—220 периодични издания; 70% на руски, 13% на други славянски езици, 0,08% на английски, 0,05 на немски и 0,07 на френски. Съдържанието на постъпилата по обмен литература се определя от профила на общото комплектуване. Застъпват се всички отрасли на знанието с предимство към обществените науки — 40%, техника — 13%.

Нашите доставки се реализират на базата на тематични и конкретни договорни съглашения. Темите се определят с оглед особената значимост на някои отрасли и възможностите за покупка. Конкретните искания се извършват на базата на предварителен библиографски подбор по дублетни списъци от тяхна страна и наша дезидерата. Библиотечните партньори са затруднени в ретроспективното издирване на наши липсващи заглавия, части и томове. Изпълнението им в най-добрия случай достига 10%.

По пътя на книгообмена постъпват и дубликати, непрофилни и малоценни издания, публикации на малко познати езици, материали с реакционно съдържание — 10—12% от постъпленията. Този процент е един нерешен проблем. В нашата практика търсим компромисни решения — да спазим финансовата отчетност и да се освободим от излишната литература. Дубликатите се изпращат на други библиотеки. Реакционната литература и изданията на малко познати езици се бракуват с протокол.

В замяна изпращаме нова и антикварна българска литература средно около 600 заглавия книги и 200 заглавия периодика — търговски, ведомствени и собствени издания. Подборът на изпратената от нас литература се осъществява въз основа на тематично договаряне 40%, конкретни искания от тяхна страна — 30%, конкретен избор въз основа на наши предложения, дублетни списъци на нова и антикварна литература, каталог „Български книги“ — 30%, разбира се според интересите на партньора. Съветските библиотеки предпочитат избор от дублетни списъци или имат конкретни искания. На социалистическите страни се изпраща по договорирани теми. Библиотеките от капиталистическите страни избират от дублетни списъци, в редки случаи отправят поръчки за попълване на своите липси от българска литература. Текущата периодика предлагаме чрез каталозите на РЕП и извършваме директен абонамент.

Нашите партньори се интересуват от миналото, настоящето, географията, икономиката, природата, културата, изкуството на България. С особено внимание се изработват предложенията от антикварна литература. Пълно и с предимство предлагаме на Националната библиотека на СССР. За останалите библиотеки, особено от капиталистическите страни, се прави строга преценка при съставяне на предложенията.

Новата българска литература се разпространява без ограничения. Напротив, полагат се максимални усилия за изпълнение на конкретните им поръчки. Издирват се по търговски път и в крайна нужда се отчисляват от основния фонд или филиалите (ако се прецени, че няма да затрудни нашата работа). Процентът на изпълнените поръчки от тяхната дезидерата се движи между 60—70. Народна библиотека „Иван Вазов“ не разполага с копирна техника, такава се предвижда в новата сграда. В сегашния етап на развитие не сме в състояние да преснимаме изчерпаните издания, за да ги предлагаме в микрокопия или ксерокопия.

Международният книгообмен се осъществява в рамките на определени средства от бюджета на библиотеката. Количеството и стойността на усвоената литература винаги надвишава броя на изпратените издания и изразходваните за тях суми. Особено щедър е обменът с най-големите съветски библиотеки: Государственная библиотека им. В. И. Ленина, ВГБИЛ, Государственная публичная библиотека им. Салтыкова-Щедрина. Разбира се, има и връзки, които изпращат по-малко от полученото, а 7% от обменните партньори не са изпратили нищо през последните две години. Обемът и съдържанието на обменната литература се следи при всяка връзка, но в никой случай отношенията ни не се диктуват от принципа на еквивалентност. Стремим се да увеличим ефективността чрез усъвършенстване на организацията на труда, съкращаване на процесите, прецизна библиографска подработка на поръчките.

Въведе се картотека на съветските поръчки по търговски път. Тук се проверяват предложенията и се отказват вече поръчаните заглавия. По същата картотека се контролира комплектуването на новата съветска продукция, регистрирана в „Книжная летопись" и „Книжное обозрение". Непоръчаните заглавия се изискват веднага. Книгите, поръчани по обмен се представят в картотека-поръчки на цветни фиши, за да се предпази покупката на същите заглавия. Периодически се преглежда картотеката и се следи осъществяването на поръчките. Всички книги, получени по книгообмен, се отразяват в общата картотека на набавена литература в зависимост от езика. За всяка връзка се поддържа партида на изпратено и получено в бройки и стойност. В специална папка се съхранява кореспонденцията със съответния партньор. Кореспонденцията се води срочно и акуратно на руски, английски, немски, френски с тенденция към готови печатни образци за изпращане, искане, предлагане, потвърждение.

Книгите, закупени за нуждите на обмена, се регистрират индивидуално в счетоводен дневник за книгообмена. Срещу всяка изпратена книга се отбелязва адресът и изходящият номер на придружителното писмо. Практиката през последните години продиктува известна сдържаност покупката на нова българска литература с цел съставяне на обменен фонд. Към нас се отправят конкретни искания и много трудно може да се предвидят интересите. Предпочитаме да експедираме веднага закупеното или съставяме дублетни списъци на нови книги, които се задържат в книжарницата на наше разположение за определено време.

База на международен книгообмен е резервно-обменният фонд на библиотеката, съставен от излишни дубликати, получени по пътя на депозита и даренията — 30 000 тома, предимно български книги и периодика, издадени преди 1944 г. Резервният фонд е организиран форматно, инвентарният номер служи за сигнатура, представя се в самостоятелен азбучен каталог. Този фонд съдържа ценни издания, от които се интересуват големи библиотеки в чужбина, преди всичко Националната библиотека на СССР.

Международният книгообмен се извършва в рамките на отдел „Комплектуване“ от един библиотекар-висшист за 4 часа дневно. С цел увеличение ефективността на труда, техническата работа и експедицията се извършват от библиотекар-среднист. Усилията на отговорния библиотекар по книгообмена са насочени към библиографския подбор и кореспонденция.

Народна библиотека „Иван Вазов“ осъществява директен и самостоятелен книгообмен, несъгласуван с Народна библиотека „Кирил и Методий“. По решение на Колегията на Комитета за изкуство и култура от 1964 г. „Народна библиотека „Кирил и Методий“ обменя цялата литературна продукция срещу най-важните чуждестранни издания по профила и главно с национални и големи самостоятелни библиотеки. Народна библиотека „Иван Вазов“ води книгообмен с големи публични библиотеки. Вероятно неизяснените докрай формулировки са причина това решение да остане само един документ. Националната библиотека по право и задължение извършва широк обмен като задоволява с българска литература големите публични библиотеки. За нея книгообменът е жизнено важен източник за комплектуване и съвършено основателно тя отстоява своите права и интереси в осъществяването на тази дейност. Това ограничава нашите възможности за книгообмен с големите публични библиотеки от социалистическите и капиталистическите страни.

Въпросът за координация на книгообмена се налага като част от координацията на комплектуването, с цел максимално използуване възможностите на Международния книгообмен.

Нашият опит в международния книгообмен дава основание да вярваме в големите възможности на междубиблиотечното сътрудничество. Той е източник за докомплектуване на ценни и липсващи издания на библиотековедска литература, която не може да се достави по търговски път. От ежегодния прираст на библиотековедския фонд 65% се получава от обмена. 40% от доставяните по обмен периодични издания са библиотековедски и справочно-информационни.

Ние сме уверени, че в бъдеще книгообменът ще се развива все по-активно. Динамичните темпове на науката, техниката, издателското дело ще разширят обмена на литература, като важна, съставна част от международното културно сътрудничество.

ПРОБЛЕМИ ПО ОБСЛУЖВАНЕТО НА ЧИТАТЕЛИТЕ-СПЕЦИАЛИСТИ В НАРОДНА БИБЛИОТЕКА „ИВАН ВАЗОВ“*

н. с. АТАНАС МОСЕНГОВ

Дължим да изтъкнем, че разглеждането на един такъв важен въпрос предполага поне едногодишна подготовка, за да може на базата на заложени наблюдения, проучвания, експерименти, да се натрупа информация, въз основа на които би могло да се направят необходимите най-правилни и точни заключения и изводи. В нашия случай при липсата на такава възможност ще се опитаме в съответствие със съществуващата наша практика и виждания да поставим на разглеждане някои проблеми по обслужването на читателите-специалисти в Народна библиотека „Иван Вазов“.

Народна библиотека „Иван Вазов“ по характера на своя книжовен фонд, читателски състав и начин на обслужване е една универсална, общодостъпна, научна библиотека. Тя комплектува универсален книжен фонд, като особено внимание отделя на комплектуването на литературата, която подпомага промишлените отрасли, застъпени в града и района: машиностроене, текстилна промишленост, хранително-вкусова и др.

На базата на своя универсално комплектуван фонд и общодостъпност, библиотеката привлича и обслужва както ученика, така и професора, както пенсионера, така и специалиста. Основните усилия на библиотеката обаче са насочени към увеличаване броя на читателите-специалисти. Така, при общ брой от 8447** читатели през 1959 г. през 1972 г. броят им достигна 13571 (заедно с отдел „Изкуство“) или за този период читателите са се увеличили с 5124. По-интензивно за същия период са се увеличили читателите-специалисти. От 1137 читатели (заедно с научните работници) през миналата година броят им достига 4969 (заедно с отдел „Изкуство“). Изразено в проценти при 13,4% през 1959 г. читателите-специалисти съставляват вече 36,6% през 1972 г. Решаващо значение за това има въведеното диференцирано обслужване на читателите и свързване работата на библиотеката и отдела със задачите на социалистическото строителство, здравеопазването, просветата, културата и научноизследователската дейност.

---

* Доклад, изнесен на семинар-практикум, организиран от КИК и НБКМ с работниците на заемните служби в окръжните библиотеки. 28 май — 2 юни 1973 г.— В. Търново. Докладът се печати със съкращения.

** Всички цифри, които се сочат, се отнасят до Централната библиотека (без филиалите).

Въвеждане на диференцираното обслужване на читателите е акт от особено важно значение, особено за работата с читатели-специалисти. На базата на диференцираното обслужване на читателите за домашен прочит, на основата на организирания свободен достъп до част от научната литература и специализираните читални, се обособиха в рамките на отдела, работещ с читателя, четири подотдела (сектори): сектор за работа с обществено-политическата литература; сектор за работа с литературата по техника и точните науки: сектор за работа с литературата по медицина, биология и селско стопанство; сектор за работа с художествената и литературоведческа литература. Основната задача, поставена пред секторите, се изразява в организиране пропагандата на съответната литература сред читателите-специалисти и масовия читател. За реализиране на задачата по привличане на повече специалисти за читатели на библиотеката и за пълното оползотворяване на комплектуваната специална литература и увеличаване броя на заеманата отраслова литература са установени от библиотекарите на съответните сектори тесни връзки с предприятия, научноизследователски и проектоконструкторски институти, здравни заведения, отделите „Народна просвета" и „Народно здраве" към Окръжния и Градския съвет, Научно-техническия съюз, Центъра за техническо и научно творчество на младежта, Партийния кабинет към ОК на БКП, Комсомола, идеологическите катедри към ВУЗ и др. Ежегодно по места и в библиотеката се проучват и картотекират читателските интереси на специалистите. Съществено място в работата за привличане, по-задълбочено обслужване и задържане на специалистите за читатели играе индивидуалната писмена информация, която от 1964 г. се извършва от библиотекарите, работещи с читатели. Тенденцията е съответните групи читатели-специалисти да се информират от библиотекари-специалисти. В момента индивидуална информация в отдела извършват— двама библиотекари-биолози, двама—физици, двама—химици, един—философ, двама—литератори, един—агроном. От тази година се пристъпи към съставяне на диспечерска картотека на информираните читатели-специалисти, която ще позволи да се получи пълно информационно покритие по всички въпроси, които интересуват читателя-специалист. Следи се ефективността от изпращаната индивидуална информация. За последните две години 32% от пропагандираните заглавия чрез индивидуална информация са били заети още през същата година. Разшири се масовата и групова информация. Пристъпи се към следене ползуването на новонабавената научна литература в залата за свободен достъп. С цел да се установят непропагандираните заглавия от новопостъпилата научна литература в залата за свободен достъп от две години се води картотека. Анализът на непропагандираните заглавия подпомага работата със специалистите.

За привличане и задържане на читателите-специалисти от съществено значение се оказа и пренасянето в самите предприятия, институти, здравни служби на част от информационната и културно-

масова работа. В много от тях по план и предварителна съгласуваност се организират изложби, а понякога и обзори. За пропаганда на техническа и обществено-политическа литература и пропагандиране на специалните видове издания се използуват сбирките на различните секции към Научно-техническия съюз, различни симпозиуми, есенните и пролетни съвещания и методически сбирки с учителите. Активно в работата с читателите-специалисти се използуват информационните тематични списъци, отпечатвани на редовен печат, на литература по актуални за даден момент въпроси и проблеми като: „Новата система за ръководство на народното стопанство", „Научна организация на труда, производството и управлението", „Ергономията и промишлената естетика в служба на човека", „Промишлени технологии в селското стопанство", „Научна организация на труда, производството и управлението на промишлеността", „В помощ на учителя по история", „Научна организация на педагогическия труд", „Самоподготовка на учениците в условията на интернатното и полуинтернатното обучение", „Предучилищно образование", „Начално образование" и др.

Най-интензивно от читателите-специалисти през последните десет години са се увеличили инженерно-техническите специалисти — 1066 повече в сравнение с 1962 г.; обществено-политическите специалисти са достигнали 742 души през 1972 г.; специалистите от точните науки са 547 при 1956 души общо за окръга по данни на Окръжно статистическо управление към 1. XI. 1972 г; с 372 са се увеличили медицинските специалисти; учителите с 181. Съществуват реални условия за увеличаване на почти всички категории читатели-специалисти и на някои от другите категории. Тези наши предвиждания се основават на универсално комплектувания фонд на библиотеката, на книжовното богатство, натрупвано от дълги години, което може да служи като добра база за научноизследователската дейност.

Читатели на библиотеката сега са около 25—30% от наличните инженерни кадри в града, над 30% от висшия медицински персонал, над 30% от специалистите по точните науки и т. н., а процентът, на читателите-специалисти към общия брой на записаните за 1972 г. е 36,6%. Очертават се значително по-добри възможности за работа със специалистите в новата сграда — разширяване комплектуването на специална литература, увеличаване броят на специализираните читални с всички удобства за четене, разкриване на свободен достъп до по-голямата част от книжовния фонд, подобряване на консултанската помощ, използуване на размножителна техника. Ежедневно се повишават изискванията към специалистите по отношение на извършената от тях дейност, което води до активизирането им по отношение използуването на печатните източници за информация.

Независимо от ежегодно подобряващата се материална и фондова база на вузовските библиотеки в Пловдив, броят на читателите-студенти очакваме също да се увеличи. Условията за това ще бъдат новооткриващите се специалности — българска и руска фи-

логия към Пловдивския университет „Паисий Хилендарски", за чиито читателски интереси университетската библиотека още не е подготвена, откриването на машиностроителен факултет към ВИХВП, големият брой задочници в различните висши учебни заведения. При категорията ученици не очакваме и не трябва да търсим увеличение. Училищните библиотеки в общи линии са в състояние да удовлетворят търсенията им.

Независимо от ежегодно подобряващата се работа на профсъюзните заводски библиотеки, съществуват условия за известно увеличаване броя на читателите-работници. Това наше предположение се базира на повишаващите се изисквания за получаване на по-горен разряд, от усъвършенстване на техниката, с която се работи, от големия брой на учащите във вечерните техникуми и задочното следване във ВУЗ. Извън сферата на обслужване от Народна библиотека „Иван Вазов" трябва да остане сборната категория читатели „други" (пенсионери, домакини, свободни). Читателските им интереси биха могли успешно да се задоволяват и от читалищните библиотеки.

Разглеждайки читателския състав, неговото сегашно състояние, дейността, която се извършва за неговото увеличение и бъдещата перспектива, не можем да се абстрахираме от голям брой научни, научно-технически и вузовски библиотеки в Пловдив, които обслужват голяма част от научните работници и специалисти.

В общи линии в по-голямата част от тези библиотеки е натрупано значително количество съответна отраслова литература, периодични и справочни издания. В някои от библиотеките са създадени сравнително добри условия за четене на място, все повече се стабилизират библиотечните кадри, работещи в тези библиотеки, съществува тенденция към попълване на библиотекарските щатове с библиотекари-специалисти. При това положение болшинството от библиотеките са в състояние да изпълняват задачите си по обслужване на читателите-специалисти.

Координацията по обслужването на читателите-специалисти и ръководни кадри между Народна библиотека „Иван Вазов" и другите научни библиотеки в града за сега е производна на координацията по комплектуването на фондовете на тези библиотеки. Всеизвестно е, че богатството на книжовния фонд на една библиотека е основата, върху която се гради цялостната работа с читателя. Колкото този фонд е по-богат, по съвременен, комплектуван съобразно интересите и изискванията на читателя, толкова той ще бъде по-активен, толкова повече броят на читателите-специалисти ще бъде по-голям и разнообразен.

Координацията по обслужване на читателите-специалисти между научните библиотека в град Пловдив зависи освен от комплектуването на различните библиотеки, което е основен, изходен момент и от условията за работа, от обстановката в библиотеката и демократизма на обслужването, от наличието на богат и удобен справочен и информационен апарат, от културното и професионално майстор-

ство на библиотекаря, от техническата въоръженост на библиотеката, която подпомага читателя и пр.

Тези условия за сега съществуват в различна степен в отделните научни библиотеки в Пловдив. Народна библиотека „Иван Вазов", като универсална общодостъпна научна библиотека, е поела главната тежест по обслужването на специалистите в града. Това е продиктувано от факта, че тя е най-голямата и с най-голям книжен фонд, че голяма част от специалистите в града остават извън обсега на научните и научно-техническите библиотеки, от това, че литературата за сродните специалисти извън тези институти и предприятия не се привежда в известност, не се картотекира, не е предмет на информация.

Така например във Висшия медицински институт работят около 470 медицински специалисти, които могат и трябва да бъдат обслужвани от библиотеката към института, но извън тях в града работят 683 лекари и стоматолози, за които няма съответна специална библиотека. Естествено е при това положение Народна библиотека „Иван Вазов" да комплектува научна медицинска литература и да поеме обслужването им. От фонда на Народна библиотека „Иван Вазов" се ползуват над 200 лекари, работещи във ВМИ. Това е неоспоримо доказателство, че ведомствената библиотека не може да ги удовлетворява изцяло.

Такова е приблизително положението и при другите ВУЗ. Така около 40% от преподавателския състав на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски" и около 25% от специалистите на Висшия институт по хранително-вкусова промишленост са читатели на Народна библиотека „Иван Вазов". В научноизследователския институт по консервна промишленост и ВИХВП работят около 150 специалисти по хранително-вкусова промишленост, а броят на тези специалисти в града надхвърля 600. При това положение Народна библиотека „Ив. Вазов" е длъжна да обслужва и задоволява интересите на тези специалисти.

От посочените само няколко примера се вижда, че от една страна ведомствените библиотеки, за да изпълняват предназначението си, трябва да комплектуват специална литература в помощ на научните проблеми, преподавателската дейност и производството, решавани в научноизследователските институти и висшите учебни заведения и заводите, а от друга—те нямат тази възможност напълно да изпълнят това свое задължение. Така например към научноизследователските институти по цветни метали, по консервна промишленост и по икономика са организирани централни бюра за научно-техническа информация. Това предполага пълно комплектуване по специалността с оглед да се осигури база за информация. В същото време обаче тези библиотеки колкото и да специализират и усъвършенствуват своето комплектуване, все още не са в състояние да задоволят изцяло научните интереси на своите сътрудници, както по основната специалност, така и по близките до нея специалности.

Изхождайки от това състояние на нещата ще се опитаме да определим задълженията на библиотеките по обслужване на различните групи специалисти и ръководни кадри в града.

Народна библиотека „Ив. Вазов" има основна грижа да обслужва обществено-политическите специалисти на базата на своя богат фонд от българска и съветска обществено-политическа литература, периодични и справочни издания. До известна степен в това отношение тя може да бъде подпомагана от библиотеката към Партийния кабинет на ОК на БКП и библиотеките към идеологическите катедри на ВУЗ. Инженерно-техническите специалисти в града ще бъдат обслужвани от Народна библиотека „Иван Вазов" и от библиотеките при НИИ по консервна промишленост, при ВИХВП, от библиотеката при НИИ по цветни метали и Комбината за цветни метали, електроинженерите от Базата за техническо развитие и Електроапаратурния завод от библиотеката при базата и др.

Специалистите от точните науки, съсредоточени в Пловдивския университет се обслужват от библиотеката към университета, а всички останали химици, физици, биолози, каквито има в почти всички предприятия, ВМИ, ВСИ, ВИХВП, Научноизследователския институт по цветни метали, Научноизследователския институт по консервна промишленост и др. от Народна библиотека „Иван Вазов", която доставя необходимите издания по химия, физика, биология, с оглед да се използуват от всички специалисти, без да се дублират с библиотеката при Пловдивския университет.

Медицинските специалисти, работещи в системата на ВМИ, към които влизат и Окръжна болница, Туберкулозна и Инфекциозна болница се обслужват от библиотеката към ВМИ, а останалите 683 лекари и стоматолози от града, плюс лекарите, работещи в близките до Пловдив села и градове и в балнеосанаториумите в град Хисар— от Народна библиотека „Иван Вазов".

Селскостопанските специалисти според профилирането си се обслужват главно от библиотеките при ВСИ, Научноизследователския институт по овощарство, Научноизследователския институт по тютюна и Научноизследователския институт по ветеринарно дело. Останалите селскостопански специалисти, работещи главно в близките до града кооперативни стопанства и управление „Земеделие" към ОНС ползуват Народна библиотека „Иван Вазов".

Учителите се обслужват от Народна библиотека „Иван Вазов". Значителен дял в тяхното обслужване играе и ще играе педагогическата библиотека към отдел „Народна просвета" на ОНС, която разполага с доста богат фонд от методична, учебно-помощна литература и списания.

Специалистите от културата и изкуствата, чийто брой и роля ежегодно расте, се обслужват от Народна библиотека „Иван Вазов", която комплектува широко теоретична литература по въпросите на културата и различните видове изкуства. За по-доброто задоволяване на техните търсения е разкрит специализиран отдел „Изкуство", в който е представена теоретична литература по изкуствата, албуми,

графика, ноти, плочи и т. н. Библиотеката при Висшия музикално-педагогически институт, със своето укрепване и развитие, за в бъдеще ще поеме обслужванията на една голяма част от специалистите-музиканти.

Това са накратко някои от проблемите по обслужване на читателите-специалисти в Народна библиотека „Иван Вазов" и другите научни библиотеки в Пловдив. Цялостни изводи ще можем да направим, когато завършим поставената ни задача да проучим читателските интереси на специалистите в Пловдив и тяхната задоволеност.

Усилията за сега трябва да бъдат насочени към обединеняване общите възможности за най-голяма обхватност на специалистите за читатели на библиотеките, за тяхното най-добро обслужване. В този смисъл може и трябва да координираме усилията си. В това отношение положителна роля биха изиграли личните контакти, изучаване практиката на една или друга библиотека, изграждане на сводни каталози, разширяване и укрепване на МЗС и ММЗС и др. Това предполага ликвидиране затвореността на научните библиотеки по обслужването на специалистите извън своя институт или предприятие.

Трябва да подчертаем, че Народна библиотека „Иван Вазов", със своите богати книжни фондове, с правилните постановки по комплектуване на своите фондове, с натрупания дългогодишен опит по обслужването на читателите-специалисти, с възможностите, които ще разкрие новата сграда може и трябва да заеме централно място в обслужването на специалистите от Пловдив и района.

СПЕЦИАЛНИТЕ СБИРКИ НА НАРОДНА БИБЛИОТЕКА „ИВАН ВАЗОВ" — ИЗТОЧНИК ЗА ПРОУЧВАНЕ ИСТОРИЯТА И КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО НА НАШИЯ НАРОД

ЦВЕТАНА НАНОВА

В отдел „Специални сбирки" на Пловдивската народна библиотека се съхраняват книги и други материали, които по своето съдържание и вид се отличават от книгите в основния библиотечен фонд. За тяхното запазване са необходими особени грижи и условия, а за обработката им се изисква специална подготовка. Спецификата на тези материали произтича преди всичко: от вида им (ръкописи, архиви, редки и ценни издания, портрети и снимки); от тяхната уникалност; отдалеченост от времето на създаването им; от характера на полиграфската техника (гравюри, литографии, шапирографии, стъклографии); от ограничеността на тиража (20, 50, 100, 200 екземпляра); от читателското предназначение и особена стойност на съдържанието; от обстоятелствата и мястото, при които са печатани (издавани зад граница, в нелегални печатници, партизански отряди); от начина на изработка (фотокопия, микрофилми и др.).

Специалните сбирки в Народна библиотека „Иван Вазов" съдържат материали, които по времето на своето написване или отпечатване обхващат период от около девет столетия. Най-старите ръкописи датират от XII век, а най-новите книги и документи са от нашето съвремие. Съществува и голямо езиково разнообразие. Писани са на славянски, на западно-европейски и ориенталски езици.

Събирането на материалите, включени в състава на Специални сбирки, започва непосредствено след Освобождението на България, когато се полагат основите на Областната библиотека на Източна Румелия в Пловдив. Тогава постъпват и най-ранните ръкописи, архивни документи и старопечатни книги. Още първите ръководители на библиотеката — Александър Башмаков, Илия Йовчев, а по-късно и Борис Дякович, оценяват голямото значение на материали с такъв характер. В началото не съществува самостоятелен отдел, а се обособява само сбирка от ръкописи и други материали. Едва през 1921 г. се създава отдел „Специални сбирки", който в скоро време се разраства и към него се придават: исторически документи, редки и ценни издания, графични творби, фотографии и др. След 9. IX. 1944 г. се включва и възрожденската книжнина. От тогава започва по-системна обработка на материалите и изграждането на подходящ справочен апарат — каталози, картотеки и библиографии. В зависимост от техния вид и особености са организирани следните сбирки: „Ръ-

ръкописни книги", Български исторически архив", „Българска възрожденска книжнина", „Редки и ценни издания", „Портрети и снимки".

Изключително богатство за славянската филология представлява **ръкописната сбирка.** Още през 1882 г., когато е в своя зародиш и притежава само 34 ръкописа, тя създава интерес за изследване сред учените. Тук работи Т. Флорински, който й съставя каталог, обнародван **същата** година в Пловдивските вестници „Марица" и „Ред."[1]. След 22 години (1904 г.) същият каталог е напечатан като „Критико-библиографски обзор" в „Известия на Киевския университет". С течение на времето сбирката се обогатява с нови постъпления и на нея отдават особено внимание и други руски слависти — П. А. Лавров, М. Сперянски, К. Радченко, Г. Илински, М. Г. Попруженко, полякът А. Калина и чехът Й. Пата й посвещават значителни свои проучвания. Цялостно изследване и създаване на ОПИС на ръкописите в Пловдивската библиотека се извършва през 1920 г. от известния български езиковед проф. Беньо Цонев. В наше време с ръкописите от Пловдивската сбирка се занимават проф. Кирил Мирчев, акад. Петър Динеков, проф. Елена Чешко, Евгения Лвова, д-р Томас Попович и др.

Характерът на тези ръкописи е подобен на други сбирки от старата ни книжнина. И тук преобладават съчинения с духовно съдържание, предназначени за богослужение или религиозно четиво. Малка част от тях са със светски характер — разкази за героически подвизи, лекарственици, философски трактати, юридически сборници.

Повечето от Пловдивските ръкописи са от по-ново време — XV—XVII век, твърде малко са от XIII—XIV век и само два от XII век. От тях 18 са писани на пергамент, а останалите на хартия. Ръкописите днес имат голямо значение не само за филологическата наука като извори за изучаването на езика, а играят голяма роля за проследяване развитието на литературата и изкуството у нас. Значителна част от тях са богато илюстрирани и дават представа за творческите търсения и естетически потребности на тогавашния човек. Най-стар и особено интересен е „Слепченския апостол" — палимпсест, ръкопис на пергамент от XII век. От него в библиотеката се пазят 9 листа. Писан е в Слепченския манастир край Прилеп. Този старинен книжовен паметник е важен документ за духовната култура на народа ни в онова далечно време. „Кюстендилското евангелие" — също палимпсест на пергамент е от XII—XIII век. В него се срещат стари езикови форми. „Постен триод" — ръкопис на пергамент от XIII век, е писан в Битоля. По страниците му се намират интересни преписки.

Посочените паметници са ценни най-вече за изследване историята на българския език. При тях външното оформление и украса са съвсем примитивни. По-късните ръкописи носят белезите не само на

1 Цонев, Б. Опис на славянските ръкописи и старопечатни книги в Пловдивската народна библиотека. С., 1920, с. VII.

езиково развитие, но и на усъвършенстване калиграфската техника, на внасяне вкус и художествено майсторство при създаването им. Така например в „Аврамов сборник" — ръкопис на хартия от 1674 г., писан от Аврам иерей в Карлово, е на лице голямо изящество и художествен усет. Това е прекрасно изработена книга, изискано и точно написана, украсена с чудна вещина. Между всички ръкописи в сбирката този е най-хубав по писмо и украса. В него са застъпени типични декоративни елементи за нашата орнаментика. Срещат се цветни заглавия с великолепна багрена хармония (черно, кановар, индиго, бяло и злато). Отделните книги, от които е съставен сборникът, започнат със сложни заглавки, оцветени богато, а отделните части на всяка книга — с по-прости орнаменти. По този начин се подчертава важното и същественото, върху което авторът иска да обърне внимание. Освен животински и растителни елементи, най-характерно е внасяне на човешки образ, като илюстрация на текста. Книгата е запазена цяла и добре подвързана. „Миней на Кръстьо Граматик" е ръкопис създаден през 1695 г. от известния Кръстьо Граматик в Кукленския манастир. В него се срещат заглавни, начални, орнаментирани и плетенични букви, човешки образи. В този ръкопис е осъществена дълбока връзка между текст и рисунка. Книгата е подвързана, но на места повредена. „Псалтир" — ръкописна книга 1638 г. По украса и писмо прилича на ръкописите от Средногорската школа. Изпъстрен е с красиви заглавки и заставки, а така също и с човешки ликове. По него има допълнителни записки и бележки, които говорят за историята на Псалтира. Книгата е запазена цяла и с кожена подвързия.

Ръкописите със светско съдържание са от по-ново време — XIX век. Така напр. екземплярът на „Александрията", който се пази в библиотеката, е от 1810 г. Това е една от последните редакции на разпространената по онова време история за живота и героическите подвизи на Александър Македонски. Интерес представляват още: „История на Таврическия полуостров..." (1858—1859 г.) — превод от гръцки на български от Христо Йоанович Крантовский и „Гръцко-славянски буквар" — от началото на XIX век, съдържащ букви, срички и нравоучения.

Освен български ръкописи, сбирката притежава и чужди — гръцки, румънски, арабски, персийски и турски. Тя наброява общо 354 броя, от които българските са 180, гръцките — 48, ориенталските — 121 и на други езици — 5.

Първите **архивни материали,** постъпили в Народна библиотека „Иван Вазов", датират от 1901 г. В своето многолетно съществуване библиотеката е събрала значително архивно богатство, което днес до 1973 г. възлиза на 10 750 документа с 32 549 листа и 2661 архивни единици, организирани в 55 фонда, 11 колекции и 31 единични постъпления. Материалите обхващат периода от 17 до 20 век, като най-пълно са застъпени тези от втората половина на 19 век, времето на национално-църковната борба, в която Пловдив има първостепенна роля.

Съхраняваните архивни фондове в отдел „Специални сбирки“ на Пловдивската народна библиотека са предимно лични и само малка част от тях са на учреждения, институти и организации. Тук се пазят фондовете на изтъкнати политически, стопански и културни деятели от епохата на българското възраждане, а така също и на видни общественици, писатели и културни дейци след Освобождението.

Съдържанието на сбирката е разнообразно: документи по църковния въпрос и национално-освободителното движение; материали, свързани с бурния просветен и културен подем в страната (откриване на училища, създаване на читалища и дружества); процъфтяване на занаятите и търговията; стопански и благоустройствени въпроси; събития, свързани със Съединението на Княжество България с Източна Румелия; проблеми по устройството на новоосвободената държава.

Между дейците, чиито фондове се съхраняват тук, трябва да се споменат имената на Йоаким Груев, Георги Груев, Николай Павлович, Драган Цанков, Димитър Душанов, Константин Търнев, Васил Манчев, д-р Стоян Чомаков, Георги Д. Василев, Лука Касъров, Георги Миятев, Георги Лъджев, Константин Величков, Николай Райнов, Гео Милев, Златьо Бояджиев, д-р Александър Пеев и др.

От обществените фондове интерес представляват: Източна Румелия, Временно руско управление, ВМОРО, с. Ичера и др.

Тези архивни фондове имат значение за изследвания не само върху Пловдив и Пловдивския край, но разкриват до голяма степен и важни моменти от политическото, икономическото и културно развитие на цялата страна.

По вид документите са: писма, доклади, рапорти, изложения, ръкописи на статии и монографии, закони и проектозакони, спомени, научни трудове, рисунки, скици, снимки, кондики, тефтери (търговски, дружествени и др.). Писани са на български, турски, гръцки, руски, френски, немски, румънски и др. езици.

Богатството на „Българския исторически архив“ в отдел „Специални сбирки“ на Народна библиотека „Иван Вазов“, разкрива широки възможности за научни проучвания от много наши историци, езиковеди, изкуствоведи, писатели, журналисти, икономисти. Документите се ползуват и от редица учени чужденци от СССР, Румъния, Югославия, Турция, Чехословакия, ГДР, ГФР, Италия, Франция, Англия, Дания, Полша, САЩ.

От личните архивни фондове особен интерес предизвикват документите на архив „Николай Павлович“. Те разкриват важни моменти от живота и творческата дейност на бележития наш възрожденски живописец — първият български школуван художник. Значително е неговото дело не само като портретист, график, истори-

чески и театрален художник, но и като педагог и радетел на музейното дело.

Фондът постъпва в Народна библиотека „Иван Вазов" през 1923, 1925 и 1951 г. Съдържа интересни биографични бележки за фондообразувателя, илюстративни материали и кореспонденция с над 105 лица, някои от които са именити книжовници и възрожденци като: д-р Петър Берон, екзарх Антим I, Найден Геров, Георги Груев, Христо Г. Данов, Георги Данчов, Иван Денкоглу, Марин Дринов, Васил Друмев, Димитър Душанов, Янко С. Ковачев, Петко Р. Славейков, Евлоги и Христо Георгиеви и др.

Цялостна картина за живота и борбите преди Освобождението и румелийско време в Пловдив и Пловдивско дава богатият и извънредно интересен архив „Йоаким Груев". Материалите от архива на бележития наш просветен деец, книжовник и общественик постъпват в библиотеката през 1938 г. и от тогава насам са привличали и привличат вниманието на много историци, литератори, педагози. Особено ценни са документите, отразяващи многообразната деятелност на Й. Груев, преписката му с Найден Геров, Иван Евс. Гешов, Христо Г. Данов, Костантин Иречек, Гаврил Кръстевич, Григор Начович, Христо Пулеков, д-р Стоян Чомаков, д-р Иван Шишманов, Стефан Бобчев, Константин Стоилов и др.

Извънредно богат материал се съдържа и в неговите изложения, доклади, бележки, сведения, документи по църковната борба, спомени и др.

След Освобождението той заема важни административни постове и оттогава са останали в архива предложения за устройството на просветното дело в Източна Румелия, правилници, устави, разпоредби, статистически данни и др.

Фонд „Георги Груев" представя дейността на видния деец от национално-църковната борба — Г. Груев. Забележителна е неговата роля за изграждане на широка мрежа от български училища в Македония и борба срещу гръцкото духовенство.

Много доклади, записки, бележки и други данни говорят за важни исторически събития като Априлското въстание, Освободителната война и др. Във фонд „Георги Груев" се пазят значителен брой документи и от следосвобожденския период, свидетелствуващи за борбата на народа срещу решенията на Берлинския конгрес: изложения и прошения до посланиците на великите сили в Цариград от различни краища на страната; събиране помощи за бедствуващото българско население и заточениците в Диарбекир. В този архив се намират много разпоредби, закони, проекто-закони, правилници, устави и др., свързани с организацията на управлението в автономната област — Източна Румелия.

Фонд „Д-р Стоян Чомаков" съдържа богата кореспонденция на фондообразувателя с дейци на национално-църковната борба и българските църковни общини в Костур, Лом, Т. Пазарджик, Пловдив, Самоков.

Архивен фонд „Димитър Душанов" характеризира фондообразувателя като бележит възрожденски учител, книжовник и издател на много учебници, учебни помагала и преводни книги. Във фонд „Димитър Душанов" се намира кореспонденция, свързана с педагогическата дейност на Душанов, материали, отразяващи работата му на книжовник и издател, кратки биографични бележки и спомени от време на Априлското въстание и Освободителната война.

Значителни сведения за образованието и подготовката на девойките през този период, а така също и за основаването на женски дружества у нас има в архива „Евгения Бояджиева".

Във фонд „Иван Добровски" се пази част от преписката на Добровски с д-р Петър Берон, Стефан Берон, Панайот Димитров, Георги Добрев, Димитър Жекович, Атанас Икономов, Сава Минчович и др. Застъпени са преди всичко въпроси от личен характер, по проблемите на образованието и уреждане разпространението на сп. „Мирозрение", редактирано от фондообразувателя.

В „Специални сбирки" се съхранява и фонд „Гео Милев", който съдържа само ръкописи на Гео Милев — впечатления „При Дойранското езеро" и преводи от немски поети.

Документите във фонд „Николай Райнов" съдържат сведения по подготовката за отпразнуване юбилеите на фондообразувателя през 1939 и 1948 г., организирани от Пловдивската народна библиотека, а така също и някои ръкописи на негови произведения — „Маршалът идетето", „Драма", „Имало едно време" и др.

От личните архиви на писатели, интерес представляват още документите във фондовете: „Константин Величков", „Георги Стаматов", „Йордан Йовков".

Материали, свързани с обществени и културни дейци, живели и работили в Пловдив са включени във фондовете: „Златьо Бояджиев", „Георги Миятев", „Д-р Александър Пеев".

От архивните фондове с обществен характер най-значителни са „Руско временно управление" и „Източна Румелия".

Фонд „Руско временно управление" — обхваща документи, свързани със събитията около Освобождението на България от турско робство и управлението на новоосвободената държава. Това са писма, доклади, телеграми, дневници, разпоредби, ведомости, списъци, прошения, сведения за броя на населението, запасите от храна и добитък в различните окръзи.

Материалите във фонд „Източна Румелия" отразяват политическото, икономическо и културно устройство на Източна Румелия. Съществени за проучване са тези, които имат връзка с изработването на редица документи от юридическо и административно естество: публично-административен правилник за охрана на полските имущества; правилник за организиране курсове по подготовка на селски и първоначални учители; правилник за облагане на населението с различни налози и данъци; правилник за градското пътеустройство и др.

Архивното богатство на отдел „Специални сбирки“ в Народна библиотека „Иван Вазов“ е привличало и привлича вниманието на наши и чужди научни работници. От тук те черпят интересни данни за новата история на България и изграждат тезите си върху солидна документална основа.

Фотодокументалните материали в Специалните сбирки на библиотеката представляват една от богатите сбирки в страната. Тя притежава повече от 3000 портрети и снимки. Не е съвсем уточнено кога се поставя нейното начало, но е известно, че през 1884 г. в библиотеката постъпват 5 фотографии. В тази сбирка се намират единични и групови портрети на лица, имащи значителни заслуги в нашия политически и културен живот. Това са дейци от национално-освободителната борба, участници в Априлското въстание, хора играли активна роля в управлението на Източна Румелия и осъществили Съединението: Найден Геров, Христо Г. Данов, Петко Р. Славейков, Захари Стоянов, д-р Георги Вълкович, Драган Манчев, Йоаким Груев, Константин Величков, Иван Вазов, Петър Наводков, Алеко Богориди, Гаврил Кръстевич, майор Данаил Николаев, кап. Райчо Николов и др.

Снимка, запечатала интересен момент от историята на българското учебно дело, е на учителите, присъствували на първия учителски събор в Пловдив през 1870 г. На нея личат известни просветни деятели, народни апостоли и революционери като: Петър Бонев, Христо Труфчев, Димитър Фингов, Христо Г. Данов, Йоаким Груев и др.

Голям брой снимки са на опълченци и доброволци от Сръбско-българската война. Други отразяват моменти и участници от балканската, междусъюзническата и Първата световна война. Съхраняват се и фотоматериали, отразили страшното природно бедствие — земетресението в Южна България през 1928 г. В снимки е регистрирана и историята на Пловдивския мострен панаир, създаването и развитието на редица пловдивски предприятия и културни институти.

В този фонд е запазена и една изключителна колекция от 252 оргинални снимки, 54 литографски и печатни картички — едноцветни и цветни, представляващи забележителни моменти от историята на младата съветска държава. Правени са от 1917 до 1921 г. Те са единствени в нашата страна. Снимките, отразяващи работата на Втория конгрес на Комунистическия интернационал през 1920 г. са най-много на брой. Тези и фотографиите от Третия конгрес на Коминтерна са запазили образа на Вл. Ил. Ленин и неговите съратници: Анатолий В. Луначарски, Елена Стасова, Феликс Кон, Ана Илинична-Елизарова Улянова, Надежда Крупская, Михаил И. Калинин и др. Някои от снимките са правени в заседателната зала, други на площада в Деня на Червения флот, трети на Марсово поле в Петроград. Заснети са и представителите на работническата класа — делегати на конгресите, участници в митинги работници, селяни, матроси.

Материалите в тази рядка по своето историческо значение колекция, свидетелствуват за здравите взаимоотношения между партия-

та на българските комунисти и комунистическата партия на Съветския съюз.

Сбирката „Българска възрожденска книжнина“ е изключително книжовно богатство, съхранило с малки изключения почти цялата наша възрожденска печатна продукция. Тя наброява над 3000 тома и в нея са застъпени книги и периодични издания от периода 1806—1878 г.

Включените заглавия отразяват типичните особености на българското Възраждане — неговия всенароден характер и борба за свобода. Патриотичният порив към национално самоопределение е присъщ за представителите на нашата възрожденска литература. Те се вдъхновяват от един идеал — политическа и културна еманципация, духовно и политическо освобождение. Всичко това е отразено във възрожденската ни книжнина, която по обхват включва литературната продукция в пределите на етнографските граници на българската народност и творческите прояви на българската емиграция в чужбина.

Поради робството печатарското дело в страната се развива доста късно. Начало на българската възрожденска книга поставя Софроний Врачански. През 1806 г. в Римник (Румъния) излиза неговият „Кириакодромион сиреч Неделник“. Следовниците на Софроний ежегодно се умножават. До края на Възрожденската епоха са публикувани над 2000 български книги. Само незначителна част от тях обаче са излезли в България. Повечето са издадени извън пределите на страната — в Цариград, Будапеща, Белград, Букурещ, Браила, Виена, Одеса.

По съдържание възрожденските книги са много по-разнообразни от ръкописите. По-старите от тях са богослужебни книги, създадени за нуждите на църквата (евангелия, часослови, молитвеници, требници, слова, жития). От втората половина на 19 век започва да играе преобладаваща роля светската книга (учебници, нравственовъзпитателни четива, трудове из областта на историята, медицината, естествените науки, географията и др.).

Сбирката от възрожденска книжнина в Пловдивската народна библиотека притежава някои единствени за страната екземпляри като: Научни трудове на д-р П. Берон на гръцки език (1853 г.), Пастирското послание на Авксенти Велешки (1865 г.), Завещанието на Кирил Нектариев (1874 г.), в-к „Юнак“ (1876 г.), сп. „Книжовен имот за децата“ (1876 г.).

В сбирката се пазят екземпляри от „Неделника“ на Софроний (1806 г.), „Рибен буквар“ на д-р Петър Берон (1824 г.), „Българска граматика“ на Неофит Рилски (1835 г.), „Кратка всеобща география“ на Ботьо Петков (1868 г.), „Извод от физиката“ на Найден Геров (1849 г.), както и много други учебници и учебни помагала от Йоаким Груев, Христо Г. Данов, Васил Манчев, Димитър Душанов и др.

В Пловдивската библиотека се намират издания, редактирани и издавани от първите наши журналисти и публицисти. Тук се съхраняват: „Български орел“, „Цариградски вестник“, „Любословие“, „Смесна китка“, Български книжици“, „България“, „Дунавски лебед“, „Свобода“, „Независимост“, „Знаме“, „Знание“, „Македония“, „Гайда“, „Пчелица“, „Читалище“ и много други вестници и списания.

Българската възрожденска книжнина в Народна библиотека „Иван Вазов“ е неизчерпаем извор за проучвания и изследвания, свързани с важни исторически събития и развитието на българската литература през епохата на Възраждането.

Съдържанието на сбирката „Редки и ценни издания“, която е част от състава на Специалните сбирки, включва уникални издания, неповторими по своята същност като: инкунабули (български и на други народи); интересни издания от румелийско време; първи издания на произведенията на класиците на българската и чуждестранната литература; първи преводи на чуждата класика у нас; изданията на класиците на марксизма-ленинизма; издания, свързани с революционното и работническото движение у нас; книги, отпечатани по особен начин (специални печатарски способи); книги със старинна и оригинална подвързия; издания с необикновен формат и пр.

За основа на фонда от „Редки и ценни издания“ може да се счита т. н. „музейна библиотека“. Всъщност това е била една неголяма сбирка от книги, заделена още при създаването на Пловдивската народна библиотека. Истинското нейно обособяване и оформяне се извършва едва през 1956 г. В по-голямата си част материалите в нея са единствени в страната. Тук изключително богатство представляват най-старите наши печатни книги — венецианските издания на Божидар Вукович — „Служебник“ (1519 г.), „Служебник“ (1554 г.) и „Часословец“ (1566 г.), печатан от Яков Крейков. Забележително е и „Четвероевангелието“ на Макарий, издадено в 1512 г. в Търговище (Румъния). Съхранява се и издадената през 1516 г. във Венеция „География“ на Стробон. Особена гордост за Специалните сбирки на Пловдивската библиотека е притежаването на „Офортите на Рембрандт“. Към тяхната ненадмината художествена стойност се прибавя и библиографската рядкост на това издание. Офортите са излезли в Париж в 1880 г. само в 500 екз. по случай 230 години от смъртта на великия художник. Екземплярът, който се намира в библиотеката е единствен в страната и на Балканите. Предполага се, че е набавен от първия директор — Ал. Ал. Башмаков.

Друга рядка книга, издадена в 200 екземплярен тираж през 1892 г. във Франкфурт на Майн, е „История и паметници на византийските емайли“ от Никодим И. Кондаков — руски историк и археолог, специалист по византийско и славянско изкуство. В „История и паметници на византийските емайли“ той разкрива богатството, разнообразието и съвършенството на паметниците на из-

куството във Византия, древна Русия и Близкия изток. Това издание прави впечатление не само със задълбочения научен анализ на разглеждания материал, но и с оформлението си, като високо постижение на печатарската техника.

Все в поредицата на извънредно ценните и забележителни екземпляри са: Музикалният речник на Ж. Ж. Русо (1768 г.); Енциклопедията на Дидро — Д'Аламбер (1778—1779 г.) в 38 тома; Стематографията на Христофор Жефарович, отпечатана във Виена през 1741 г.

Към сбирката „Редки и ценни издания" се отнася и една много интересна колекция от щампи и гравюри, печатани преди Освобождението. Създадени са върху историческа и религиозна тематика. Това са забележителните литографии на Николай Павлович: „Аспарух преминава Дунава", „Райна Княгиня българска", „България, Тракия и Македония разделени от Берлинския конгрес", „Съединение на Северна и Южна България" и др. От Георги Данчов е литографията „Свободна България". Много характерни и оригинални са щампите на Калистрат, Филарет, х. Найден Иванов и много неизвестни майстори.

От по-ново време датира: първата страница на „Комунистическия манифест" на К. Маркс и Фр. Енгелс, издадена на 24 азиатски езика в тираж 250 броя на стъклография през 1922 г. в Москва по случай 5-тата годишнина от Великата октомврийска социалистическа революция.

В тази сбирка е и първото издание на „Принос към историята на социализма у нас" от Димитър Благоев (1906 г.)

Други интересни заглавия са: „Условията на труда в тютюневите фабрики в България" от В. Коларов; два тома от „Капиталът" на К. Маркс — т. II от първото (1885 г.) и т. I от третото (1883 г.) издание, отпечатани в Лайпциг на немски език.

Към книгата на Ернст Хекел „Монизмът" превод от френски има приложено извлечение от произведението на Вл. Ил. Ленин „Материализъм и емпириокритицизъм" (1909 г.). Това е най-старо издание на Ленинов труд на български език, запазено в библиотеката. Първата самостоятелно излязла книга на Ленин на български е брошурата „Военният въпрос в пролетарската революция" (1918 г.). От нея се намира тук второто издание, излязло в 1921 г.

Във фонд „Редки и ценни издания" се пазят известен брой заглавия от нелегалния периодичен печат у нас. Такива са: в-к „Пловдивска комуна" (1919—1923 г.) — орган на Пловдивския Окръжен комитет на БКП; в-к „Земеделско знаме" — орган на Българския земеделски народен съюз, започнал да излиза от 1902 г., а след 9-ти юни 1923 г. временно е заместен от задграничното нелегално издание, излизащо в Прага под същото заглавие. Библиотеката притежава от него броеве от 1923—1924 г.; „Комунистическо

знаме" — теоретичен орган на Партията, издаван във Виена след временното преустановяване на „Ново време"; „Антифашистки фронт" (1933 г.); „Антифа" (1934 г.); „Ударник" (1934 г.).

В тази сбирка на редки и ценни издания се намират и броеве от излизащите в Пловдив и Пловдивския край през периода 1941—1944 г. нелегални периодични издания: в-к „Отечествен глас", „Народен глас", „Четнишка борба" и „Периодичен лист". Това са издания—органи на партизански отряди, чети и дружини. Тези вестници и бюлетини са създавани в землянки или нелегални квартири. Писани са на пишеща машина или циклостил. Тиражите им са малки — от 100 до 600 броя, но ролята която изиграват е огромна. Те мобилизират народните сили за борба срещу фашизма за извоюване на народнодемократична власт.

От направената характеристика за съдържанието и обсега на материалите, съдържащи се във фондовете на отдел „Специални сбирки" се вижда, че това огромно книжовно богатство дава широки възможности за сериозни научни изследвания.

Макар и многократно използувани и проучвани до сега, те все още не са изчерпани и крият редица сведения, които биха хвърлили обилна светлина върху интересни моменти от политическото и духовно развитие на нашия народ.

ЦЕНТРАЛИЗИРАНО КОМПЛЕКТУВАНЕ НА КНИЖНИТЕ ФОНДОВЕ В ЧИТАЛИЩНИТЕ БИБЛИОТЕКИ В ГР. ПЛОВДИВ

ЛИЛИЯ СЪЧМАЛИЕВА И ЛАЗАРИНА БОНЧЕВА

Въпросите на централизацията не са нови за библиотечните работници от град Пловдив. При проучванията и разработките на въпроса за разположението на библиотечните мрежи през 1969 г. се стигна до извода, че за да се изгради добра мрежа от читалищни библиотеки, трябва да се помисли и за по-рационална организация на труда на библиотечните работници. Това становище се посрещна с интерес и влезе като определен пункт в решението на пленума на ОСИК по въпроса за разположението на общообразователните библиотечни мрежи и организацията на библиотечното обслужване в Пловдивски окръг, състоял се на 30 май 1969 г.

Теоретическото изясняване и организационното състояние на въпросите на комплектуването станаха предмет на проучване от Методичния отдел на Народна библиотека „Иван Вазов". Направени бяха анкети, изследвания, по изработен за целта примерен списък и анализи.

Изводите и препоръките от проучването за периода 1970 г.— 1972 г. доведоха до ново решение на Бюрото на ОСИК от 11. VI. 1972 г., в което се конкретизира решението за централизирано комплектуване, прието през 1969 г. Тези документи се доразработиха в светлината на Постановление № 2 на МС от 1970 г. и се въведоха в работата ни.

Програмата за централизираното комплектуване се направи достояние на читалищните ръководства и библиотекарите. Разбира се, както при всяко ново начинание имаше смущения, съмнения, страх, но общо надделя разбирането за полезността от новата организация на работа. Стремяхме се към пълна централизация на обслужването. Най-напред пристъпихме към централизация на комплектуването.

Методичният отдел на НБИВ с помощта на Научно-методичния център при НБКМ в София изработи правилник, който се утвърди и прие от ГСИК. Той регламентира основните положения и взаимоотношения на Центъра за комплектуване и очерта дейността му в перспектива.

От началото на 1972 г. към ГСИК с база читалище „В. Коларов" се създаде Център за комплектуване на читалищните библиотеки в град Пловдив, който обхвана 15 библиотеки. През 1973 г. в системата се включиха още пет библиотеки, които влизат в състава на градската община, или общият им брой стана 20. Във връзка с

изпълнението на програмата за разположението на библиотечните мрежи и покриването на новите урбанистични единици с библиотеки, а също така и поради включването на нови селища в границите на голям Пловдив, се предвижда до 1980 г. техният брой да достигне 50.

Подготвителната работа на Центъра обхвана преди всичко основно проучване на книжните фондове на включените в системата библиотеки въз основа на данните на Методичния отдел. Друга основна задача бе да се изучи микрорайонът, който дадена библиотека обслужва, неговият стопански, политически и културен профил, неговите читатели и интересите им, както и броят на потенциалните читатели.

Въз основа на проучванията библиотеките се категоризираха в три групи, което ни улесни при определяне на поръчките. В първата група влизат 5 библиотеки, които имат най-голям книжен фонд, активна дейност и по място съвпадат с основните райони на града. Във втората група са включени останалите десет библиотеки на територията на града. Това са по-малки по мащаби и дейност библиотеки. Третата група се оформи от библиотеките на съставните села.

Помощен орган към Центъра за комплектуване е Съветът по комплектуване, в който влизат представители на всички библиотеки. Съвещанията на Съвета се провеждат един път месечно, като освен основната задача — обсъждане на поръчките — се преглеждат „de visu" и някои заглавия, при които е трудно да се определи към кои читатели могат да бъдат адресирани, или пък не са включени в поръчките. Сбирките на Съвета по комплектуване се използуват и като форма за квалификация. Съобщават се резултати от извършени анализи за набавянето и използуването на новонабавена литература от различни отдели и по теми. Във връзка с бележити дати са изнасяни обзори на различни теми: „Идеологическата борба на съвременния етап", „Естетическото възпитание на младежта", „Милитаризъм и агресия", библиотека „Хоризонти", „Епоха и култура" и др.

Библиографската подготовка на комплектуването се извършва с бюлетините „Български книги", „Новые книги" и тематичните планове на издателствата. Всеки месец се преглежда и изложбата на депозита в Народната библиотека „Ив. Вазов". Ведомствените издания, представени на нея, са актуални и необходими. За да осигурим получаването им, се свързваме с ОК на БКП, ОК на ДКМС, ОС на Професионалните съюзи, ОК на ОФ, ОЦ на ТНТМ, Дома на литературата и изкуството за деца и юноши — София, отдел „Селскостопанска пропаганда" при управление „Земеделие" и някои окръжни библиотеки. Същевременно на централното комплектуване се предоставят по 30 екземпляра от изданията на НБИВ за нуждите на партньорите им.

В Центъра за комплектуване се получават по наша заявка методични и библиографски материали от НБКМ. По този начин всички библиотеки се снабдяват с необходимите им материали и в такава

екземплярност, която позволява на библиотекарите да задоволят търсенията на читателите.

Труден беше пътят и ние не считаме, че сме постигнали пълно единомислие и най-точен критерий при определяне на поръчките. Много разговори, анализи, факти бяха необходими, за да убедим отделните библиотекари да намалят при поръчките екземплярността, набавянето на извънпрофилни книги, адресирани до тесен кръг специалисти, учебници за висшите заведения, методични помагала за учителите и др.

В централизираното комплектуване се поддържа картотека и на читателите на библиотеките, а за някои обекти — и на потенциалните читатели, което също помага на комплектуването. Има се предвид и дейността на библиотеката като базова по определени въпроси, както и специфичните особености на обслужвания район. Дейността си съобразяваме и с изграждането на някои комплекси, райони, обекти. Така за райони, в които се изгражда или предстои да бъдат изградени библиотечни сгради, започваме да комплектуваме основни издания от всички отдели, справочници, библиографии. За тези случаи и въобще, за да подсилим фондовете на библиотеките, неколкократно сме използували отчисленията на многоекземплярна литература от филиалите и Детския отдел на Народната библиотека „Ив. Вазов". Книгите се предават в Центъра, преглеждат се от библиотекарите и след обработката се предават на съответните библиотеки.

Поддържат се картотеки на поръчките и на текущите постъпления, подредени систематично. След обсъждане в Съвета по комплектуване решаващо все пак остава основното запознаване с изданията в книжарницата.

За да подобрим работата си по естетическото възпитание и за да задоволим по-пълно интересите на читателите, започнахме да комплектуваме на руски език художествена литература — оригинална и на автори, непреведени у нас, а така също и албуми с репродукции. Подборно комплектуваме и грамофонни плочи в помощ на културно-масовата работа и за използуване в къщи. Това се извършва в библиотеките от първа категория, но интересът и отзивите на читателите са положителни и ще обхване постепенно всички библиотеки.

Основното комплектуване става от ведомствената книжарница за литература, където се изпълняват почти всички поръчки. Устроихме среща с ръководството на ДТП „Печатни произведения", което пое задължение да задоволява нуждите най-напред на новата система. По този начин се избягнаха много неприятни инциденти и взаимни обвинения. От книжарницата вече уведомяват отговорника на комплектуването за всяка пратка с книги.

Направихме много и за докомплектуването на книжните фондове. Изработихме списъци въз основа на проучванията на Методичния отдел, чрез които по антикварен път набавихме ценни издания от всички отрасли на знанието.

На страниците на списание „Библиотекар“ бяха публикувани статии по въпросите на централизацията. Нашият опит се посочи от авторите като един от възможните варианти. Основното, към което сме се стремели винаги, е това — системата да бъде рационална и икономична, да избегнем излишни процеси, в общи линии да спазваме изискванията на Минимум библиотечна техника.

Ние преустановихме работата с наличните инвентарни книги, но те останаха по места, защото това се наложи от практиката. Не е възможно от Центъра за комплектуване да дават постоянно справки за цени на изгубени от читатели книги и др.

Въведе се обща инвентарна книга като в графата „сигнатура“ се вписва инициалът на съответната библиотека, в която отива даден екземпляр. Книгите се подпечатват с печат („ГС за изкуство и култура — Пловдив. Читалищни библиотеки“), а при приемането им по места, се поставя печатът на съответната библиотека.

В Центъра за комплектуване се поддържа сводна книга за движение на библиотечния фонд, където данните се нанасят по тримесечие и обща книга за движение — по екземпляри и заглавия. От библиотекарите по места също се поддържат книги за движение по томове и заглавия. За тяхно улеснение и за избягване на различия в документацията данните се нанасят на предавателни листове. Те придружават всяка партида книги, съдържат опис по възходящ ред на инвентарните номера, общ брой на томовете и на каква стойност са те. При получаване книгите се подписват от представителя от Центъра и от библиотекаря. Фактически при нас библиотеките по места пак имат инвентарна книга, но под формата на каталог, защото получават с всяко заглавие описание с основни данни — автор, заглавие, година на издаване, отдел, цена и инвентарни номера. Наредени възходящо по години, те дават възможност библиотекарите да извършват справки и проверки на книжния фонд. Убедени сме, че ползата от този „инвентарен каталог“ оправдава времето и вложения труд за изработването му.

Като проблем в нашата работа досега сме считали обработката на книжния фонд, особено когато има новопостъпили или без библиотечна квалификация библиотекари. За този процес се изисква общокултурна и специална подготовка, задълбоченост и постоянство. При централизираната обработка на литературата се реализира до голяма степен икономия на време на библиотекарите, подобрява се качеството на обработката, уеднаквяват се решенията. След общата регистрация книгите се класират и сигнират по три схеми за библиотеките от трите категории. За целта се унифицираха схемите за сигниране на фонда в съответствие с наличния книжен фонд на библиотеките и перспективното им развитие.

В Центъра за комплектуване има азбучен каталог, в който са отразени книгите, изпратени в отделните библиотеки. Той включва постъпленията от създаването на централизираното комплектуване и засега не мислим да изработваме каталог на единния фонд.

Ако проследим набавянето на литература в градските читалищни библиотеки за 1972 г. и 1973 г. положението е следното:

Година	Екземпляри	Заглавия	Художествена литература %	Отраслова литература %
1972	18796	1081	53	47
1973	23910	1173	53	47

В таблицата не са включени подарените книги (около 6,500 тома).

Цифрите и процентите показват стабилизирането на показателите и политиката на комплектуването. Средната екземплярност на постъпленията е 1,4 като при художествената литература е 1,7, а при отрасловата — 1,1. Разбира се, в различните групи библиотеки екземплярността е различна както за художествената и детската, така и за отрасловата литература.

През 1972 г. и 1973 г. средствата за литература се осигуряваха само от субсидията. В края на годините те не достигаха и трябваше да се изискват допълнително от читалищата. Практиката показа, че само в една библиотека стойността на набавените книги беше в рамките на запланувaното, останалите бяха в преразход или в излишък.

Качествата и съставът на книжния фонд зависят не само от планомерното му попълване с нова литература, но и от системното му освобождаване от остарялата по съдържание, загубила актуалността си литература. По този начин ние провеждаме последователна и твърда политика и през последните години в нашите библиотеки се отчислява 48—50% в сравнение с новите постъпления. Това е постоянната задача на Методичния отдел и работещите в Центъра за комплектуване, защото само по този начин ще запазим препоръчителния характер на свободния достъп. Разбира се, това е една голяма по обем, но необходима работа.

Още със създаването на системата сме се стремили да търсим ефективност в нашата работа. Изучаването на книжния фонд и неговото използуване от читателите дават възможност да се направят изводи за по-нататъшното комплектуване на библиотеките, за ролята на библиотекаря като консултант, за значението на тематичните витрини, беседите и др.

В резултат от организирането и усъвършенстването на процесите на централизацията се освободи ценно време за библиотекарите. Повишиха се изискванията към изучаването и пропагандирането на новополучената литература, към по-добрата информация за читателите. По-задълбочена и ефективна стана индивидуалната, справочно-библиографската и културно-масовата работа. Не на последно място трябва да отбележим и повишаването на основните показатели — привлякоха се по-голям брой читатели от всички категории, раздаде се повече литература от всички отрасли на знанието.

През 1972 г. работата в Центъра се извършваше от двама библиотекари, а книгите се получаваха от библиотекарите на всяка библиотека, които трябваше сами да си ги пренасят. Губеше се ценно време, не беше икономично, защото почти всички използуваха таксиметрови коли. От 1973 г. книгите се разнасят всяка седмица в определен ден с кола, осигурена от ГСИК. Много трудности създава липсата на размножителна и изчислителна техника. Документацията се води прегледно, постоянно се търсят нови форми и образци, които да дават повече възможности за анализ и контрол. И не на последно място за успеха на нашето начинание трябва да отбележим личните качества и добрата подготовка на кадрите. Експедитивност, прецизност и чувство за отговорност определят атмосферата на този малък колектив. Тук не се допуска нарушение на ритмичността.

Добрата организация на работата позволява на библиотекарите от централизираното комплектуване да посещават библиотеките, когато свършат работата си и експедират книгите. Там те извършват частични анализи — по теми и отдели, оказват помощ при прочистване на книжните фондове, при попълване и редактиране на каталозите. На този етап сега освен централизирано комплектуване е създадена централизация на счетоводната и финансовата дейност на читалищата, в това число и на библиотеките, създадена е и обединена служба от домакин и касиер. Формира се профорганизация на всички читалищни служители. Библиотекарите от системата са включени във формите на политическата просвета. Организиран е семинар по въпросите на естетиката и литературознанието.

Градският съвет за изкуство и култура не само ръководи и контролира, но и пряко оказва помощ и по много организационни и финансови въпроси. Той е приел централното комплектуване като свое дело и се старае да създаде най-благоприятни условия за развитието му.

Методичният отдел на Народна библиотека „Ив. Вазов" участвува пряко в цялостния процес — в планирането и отчитането на работата, помага за решаване на проблемите, възникнали в процеса на работата, участвува в съвещанията на Съвета по комплектуването и преглеждането на литературата в книжарницата.

Резултатите от тази наша дейност ни дават основание да пристъпим към решаването на следващия етап — централизираното обслужване на населението на гр. Пловдив от системата на читалищните библиотеки. В историческото развитие на читалищата в града ни не се е обособило нито едно като централно с по-добра материална база, по голяма по обем дейност, с естествени и убедителни претенции да бъде водещо читалище. Това реално съществуващо положение изключва възможността да се изгради централизирана система на базата на една читалищна библиотека. По този въпрос е имало и продължава да има дискусии, но ние считаме, че най-целесъобразно е централизацията да се извърши на основата на Народна библиотека „Иван Вазов". В този дух са и нашите разработки за предстоящия пленум на ГСИК.

Предимствата при такова решение са много. Главно те ще се изразят в това, че ще се подобри и по-добре ще се съчетае административното и методичното ръководство. Голямо предимство за системата ще бъде използуването на квалифицираната помощ на специалистите от различните отдели на Народна библиотека „Иван Вазов". Не е трудно да се убеждаваме в предимствата от използуването на печатницата, книговезницата, химическата и фотолабораторията в новата сграда на библиотека. Но това все още са наши прогнози, времето ще покаже необходимостта и полезността им.

Стъпка по стъпка се доближаваме до централизацията. Песимистите около нас намаляват. Убедени сме, че сме на прав път, и вярваме, че даже и някъде да грешим, всичко е подчинено на главната цел — изграждането на икономично и рационално библиотечно обслужване, което да бъде в крак с изискванията на живота.

НЕЛЕГАЛНИ ПЕРИОДИЧНИ ИЗДАНИЯ ОТ ПЛОВДИВСКИЯ КРАЙ ПРЕЗ ПЕРИОДА 1941—1944 г. ВЪВ ФОНДА НА НАРОДНА БИБЛИОТЕКА „ИВАН ВАЗОВ"

ЦВЕТАНА НАНОВА

Българската комунистическа партия е давала винаги висока оценка на печата като мощно средство за пропагандиране на марксистко-ленинските идеи и мобилизиране на народните маси за борба.

Начало на нелегалния периодичен печат у нас се поставя още в дните на Великата Октомврийска революция, а широко развитие придобива той след Септемврийското въстание — 1923 г., когато започва нелегалното издаване на централния орган на Партията „Работнически вестник".

Нападението на фашистка Германия срещу Съветския съюз наложи преустройство в работата на БКП още в първите дни след 22 юни 1941 г. Целият нелегален периодичен печат подема програмата на партията за разобличаване завоевателния поход на хитлеристите и призовава към широко разгръщане на въоръжена борба против немската окупация.

В списването и редактирането на органите на Отечествения фронт и на партизанските единици проличава прякото ръководство на партията.

Тежките нелегални условия оставят своя отпечатък върху периодичните издания от това време. Част от тях са унищожавани, за да не попаднат в ръцете на полицията. Поради това цели течения от дадени заглавия или отделни броеве липсват. Редакторите не са отбелязвани, а повечето от авторите са дадени с псевдоними. Издателски данни няма, или са непълни, а и строга периодичност не е спазвана. Всичко това затруднява уточняване на изданията.

Нелегалните вестници, списания и бюлетини са печатани в землянки, нелегални квартири, извън населени места. Писани са на ръка, на пишеща машина, размножавани на циклостил или хектограф.

В Народна библиотека „Иван Вазов" се съхраняват отделни броеве от следните издания, излезли в Пловдивския край през периода 1941—1944 г.: *„Отечествен глас"*, *„Народен глас"*, *„Периодичен лист"* и *„Четнишка борба"*.

Предшественик на днешния Пловдивски вестник *„Отечествен глас"* е нелегалният в. *„Глас на Отечествения фронт"* — орган на Областния комитет на Отечествения фронт, който започва да излиза от брой 5-ти под заглавие „Отечествен глас". Редакционната му колегия е в състав: Коста Езекиев, Савка Богданова и Никола Кондарев, а

сътрудници са: Аврам Литман, Димитър Котев, Райчо Кирков, Аргир Стоилов, Гаврил Дафов и др. Излиза в Пловдив на циклостил в тираж 600 екземпляра на официален правопис, в печатницата на Окръжния комитет на партията. Библиотеката притежава само брой пети. Броят съдържа 7 страници, 29×20 см. Поместените материали дават вярна представа за политическото и стопанското положение на страната през последните няколко месеца преди 9-ти септември 1944 г. От страниците на вестника блика неудържимият устрем на борците и трудещите се от нашия край за прогонване на фашистките управници и установяване на народна власт. Включва материалите[1]: Никола Кондарев — „Политическата криза" (уводна); Коста Езекиев — „Отечествената борба против германците", „Съединението прави силата"; Христо Горов — „Никого не ще измамите"; Никола Кондарев — „Глутници от вълци, хиени и влъхви обикалят пловдивските села"; Селянин Б. — „Кой плаща сметката"?; Никола Петров — „Избиват народа"; „Как правителството се подиграва с работниците"; „Металолеярна Цанков—Пловдив"; Никола Кондарев, — „Наказан спекулант"; Ж. Спасов — Ограбват народа ни; Димо (Ж. Спасов) — „Как градят „Обществената сила"; Г. Джангозов — „Как живеят евакуираните".

Съдържанието на вестника е извънредно актуално. Статиите, дописките, съобщенията са написани живо, темпераментно, с високо гражданско чувство. Уводната статия, озаглавена „Политическата криза" от Никола Кондарев, разкрива три важни момента, които допринасят за задълбочаване политическата криза у нас. Това са големите военни успехи на Червената армия, пробуждането и раздвижването на демократичните сили в България и реакционната същност на политиката на немските завоеватели и българските правителствени кръгове. Пълният политически хаос още веднъж потвърждава, че ако не бе възприет немско-фашисткия път, ако нашите управници се бяха съобразили със Съветския съюз, Англия и Америка, би се избегнала политическата криза. Статията завършва с призива: „Вън германците от страната ни! Да живее свободна и независима България!"

Друг материал, отразяващ омразата и ненавистта на народа към всичко немско е „Отечествената борба против германците". Авторът на статията Коста Езекиев с голяма загриженост поставя въпроса за опасността от цялостна немска окупация. Към това се стреми регентското правителство, което иска да постави в услуга на германците важни стратегически пунктове, извършва пълна мобилизация и се готви да хвърли армията ни срещу навлизащите в Румъния съветски войски. Отбелязва се, че българският народ цени своята свобода и решително поема пътя на въоръжената борба под знамето на Отечествения фронт. В статията се изтъква, че Пловдив

1. Имената на авторите не са дадени във вестника. Посочват се така, както са разкрити от Велчо Ковачев в „Нелегалният периодичен печат. 1918—1944 г." С., 1968, с. 304—305.

и областта заемат едно от централните места във военните и стопански планове на германците. Тук се намират редица военни и авиационни бази и се изнасят хиляди тонове храни и припаси. Това налага затягане редиците на народната организация — Отечествения фронт, която ръководи всенародната отечествена борба против германците за спасяването на страната от катастрофа. Посочва се и необходимостта от издаването и разпространението на пропагандни и директивни материали. В този брой е публикувана и статията на Христо Горов „Никого не ще измамите". В нея се разглежда противонародната дейност на Иван Бешков — министър на земеделието, по повод демагогстванията му относно политиката на правителството със Съветския съюз. И авторът заявява: „Не по думите ви лицемери, а по делата ви, народът разбира кои сте и тъй като делата ви са противонародни, то вие отгоре ще получите справедливо наказание за това".

В същия брой Никола Кондарев помества статията „Глутници от вълци, хиени и влъхви обикалят пловдивските села". Основен проблем тук е плачевното състояние на селячеството, което понася най-тежко и болезнено непоносимите кървави издевателства. Дават се конкретни примери за зверствата, извършени от ловните дружини в с. Батак, с. Фердинандово, с. Голям дол и др. В статията се изтъква, че българските патриоти не могат да бъдат пасивни и с героичната си борба допринасят за по-скорошната разправа с враговете на народа. В страниците на този брой са включени и интересни дописки. В „Кой плаща сметката?" се съобщава за жертвите, дадени от населението на кв. Кичук Париж при бомбардировката. Авторът (Безработен) обвинява фашистките управници, които са причина за всички народни страдания.

Дописките „Как правителството се подигра с работниците" и „Металолеярна — Цанков, Пловдив", разкриват безмилостната експлоатация и мизерното съществуване на пловдивските фабрични работници.

Съобщенията: „Ограбват народа си", „Как градят обществената сила" и „Как живеят евакуираните?" отразяват безчинствата на бирници и кметове по реквизирането на храни и добитък, крайно оскъдното снабдяване с хляб, яйца и месо, спекулата и черната борса.

Вестник *„Народен глас"* е орган на народоосвободителното движение и се издава от партизанския отряд „Христо Ботев". От брой 2-ри има подзаглавие „Издание на партизанския отряд „Христо Ботев"; от брой 4-ти — подзаглавие „Издание на Първа средногорска бригада „Хр. Ботев"; от брой 5-ти — подзаглавие „Издание на Първа средногорска въстаническа бригада „Христо Ботев".

От него са излезли брой 1-ви—5-ти, юни—август 1944 г. В библиотеката се пазят брой 1-ви, 2-ри и две страници от брой 5-ти. Редактор на вестника е Коста Ламбрев (Камен). Сътрудници: Никола Балканджиев (Полски), Слави Чакъров (Янко) и др. Печата се на циклостил с тираж 150—350 екземпляра в размер 29×21 см., на официален

правопис. Издавал се е там, където е отрядът на бригадата. *Брой 1-ви* от юни 1944 г. има 6 стр. В него са поместени материалите: Коста Ламбрев—„Задачите на вестника“ (уводна); Коста Ламбрев—„Христо Ботев е наше знаме“; Никола Балканджиев — „Съдбоносен момент“, „Време за чакане няма“, „Необходимо предупреждение“; Коста Ламбрев—„Въстаническите дружини в действие“, „Вечна слава на падналите в борба за свобода и независимост на нашата Родина—партизани и партизанки“. В уводната статия на 1-вия брой на в. „Народен глас“ се посочват основните задачи на вестника, като се казва, че той „ще се старае да стане изразител и организатор на борбите на широките народни маси по села и градове...“. Съвършено точно са конкретизирани неговите цели и задачи. За организиране разпространението на вестника и достигането му до по-широк кръг читатели, редакцията разчита преди всичко на дейната поддръжка на партизаните и на отечественофронтовските комитети по селата и градовете.

Статията „Христо Ботев е наше знаме“ авторът Коста Ламбрев посвещава на 2-ри юни — деня на Ботев, и протестира срещу нечуваното кощунство с паметта на великия син на България. В статията по-нататък се казва, че „бойците от партизанския отряд „Христо Ботев“ на днешния ден прекланят своето бойно знаме в памет на своя учител и баща и се заклеват, че неотклонно ще следват неговите завети, ще прогонят чуждите поробители от свещената българска земя и ще накажат всички народни изедници и предатели!“

В материалите „Съдбоносен момент“, „Време за чакане няма“ и „Необходимо предупреждение“ се изтъква сериозността на историческия момент, когато Червената армия громи немските пълчища в Полша, Чехословакия и Румъния, а правителството на Кирил-Филов-Божилов у нас провежда безогледна противонародна политика. Отбелязват се масовите интернирания, инквизиции, арести, палежи и избивания на народни борци. Дават се сведения за подготовката и провеждането на обща мобилизация и реквизиции. Съвсем тревожно се сигнализира, че време за чакане няма и наред с бойната и политическа подготовка на партизаните, трябва да се предприемат и редица конкретни акции: нападения на обекти, работещи за германците (мандри, сушилни, консервни работилници) и парализиране на нашия транспорт и съобщителни средства. Казва се, че щабът на народоосвободителното партизанско движение счита за необходимо да предупреди всички властници, военни, полицейски и други фактори, които дръзват да издевателствуват над семействата и близките на народните партизани и борци, че ще бъдат безмилостно наказвани.

Дописката „Въстаническите дружини в действие“ разказва за акцията на 17 май 1944 г., предприета от въстаническата дружина „Г. Бенковски“ в с. Горно Черковище, Казанлъшко. Тук партизаните завладяват общината и пощата, арестуват общинската полиция начело с кмета, пъдари, бирници и полиция и изгарят на пло-

щада архивата на голямата централна община. Народните изедници са наказани. В селото се установява, макар и само за няколко часа народна власт. В същата дописка се говори и за друга акция, извършена на 25 май 1944 г. в с. Бабек, Пловдивско, при която е завзета общината и се арестува общинската управа без съпротива. Друго съобщение във вестника дава сведения за присъди над народни предатели, шпиони и сътрудници на полицията.

В списването на *целия брой 1-ви* от юли 1944 г. на в. „Народен глас" се чувствува бойкост и непримиримост. Страниците на много места са изпълнени с лозунги като: „Смърт на фашистките поробители!", „Войници и офицери, не преследвайте народните борци! Не стреляйте по тях, а обърнете оръжието против немските окупатори и техните лакеи у нас! Присъединявайте се към въстаниците!", „Патриоти от Отечествения фронт, вдигайте се на въоръжена борба за прогонването на немците и техните агенти у нас!" и др.

Брой 2-ри на в. „Народен глас" излиза на 12 юни 1944 г. В него са поместени: Никола Балканджиев — „Първият партизанин в Средногорието" (уводна); Коста Ламбрев — „Вторият фронт открит", „Въстаническите дружини в действие; Коста Ламбрев — „Партизаните щурмуват с. Брезово", „Селата Златосел и Бабек окупирани от народните въстаници, „Фашистката власт беснее", „Колона на героите".

В уводната статия, посветена на славния партизански командир Мороза се очертава пътят на първия партизанин в Средногорието. Неговият пример се подема от стотици млади борци. Името му ги вдъхновява за борба до победа.

„Вторият фронт открит" е политическа статия, която очертава работата на Техеранската конференция. „Няма никакво съмнение" — се казва в статията, „че нашата победа е много близка, но няма никакво съмнение също така, че до победата остава да се измине краткия, но най-трудния път на смела и решителна борба с все още съпротивляващия се противник. Нужни са още много усилия и жертви и ние ще трябва да ги дадем! Българският народ, чрез своите доблестни синове и дъщери — партизаните, дават своята кръв за победата над фашизма...". В този брой отново е застъпена рубриката „Въстаническите дружини в действие". Много живо и интересно е написан материалът „Партизаните щурмуват село Брезово". Авторът К. Ламбрев описва смелата акция, осъществена от отряд „Христо Ботев" по блокирането на с. Брезово през нощта на 4 юни 1944 г. Тази акция е предвестник на деня на разплатата с народните предатели. Дописките „Селата Златосел и Бабек окупирани от народните въстаници" и „Фашистката власт беснее", съобщават също за решителни действия на партизаните от Средногорието. Във вестника е поместена и „Колона на героите" със следното съдържание: „Щабът обявява:

„1. Поради проявен героизъм, себеотрицание, честно и достойно изпълнение на боевите и политически задачи, провъзгласявам за герои на отряда другарите Леваневски и Стенка.

2. За герои на въстаническата дружина „Бойчо" другарите Харитон, Бакото и Балкански.

3. Щабът поздравлява всички въстанически командири и бойци, участвували при завладяване на селото и щурмуването на полицейския участък и общината на големия районен център село Брезово на 4 юни т. г., при която операция въстаниците проявиха нечувана храброст и себеотрицание, като изпълниха по един блестящ начин всички оперативни задачи, дадени им от щаба на отряда; щабът изказва своята благодарност за добре изпълнения дълг пред народоосвободителното движение и нашата Родина!"

Командир: (п) Морозов

От *брой 5-ти* на в. „Народен глас", излязъл на 10 август 1944 г., библиотеката притежава само две страници: 1-ва и 2-ра. На тях е поместена (непълна) уводна статия под надслов „Голям партизански поход! Блокирането на селата Радомир, Чехларе и Славянин. Ловната войскова част в Славянин разбита и унищожена! Въоръжението ѝ в ръцете на въстаниците!". Тази статия разкрива нов етап в развитието на партизанското движение у нас. Това е етап на открита партизанска война в тила на германо-българския фронт, станал възможен поради нарастващата сила на въстаническите дружини и на създалите се вътрешни и международни условия. Извършеният на 3 август 1944 г. дневен поход на партизаните от първа Средногорска бригада „Христо Ботев" в селата Радомир, Чехларе и Славянин укрепва вярата на народа в деня на Свободата.

Издание на народната въстаническа дружина „Добри войвода" (от бригада „В. Левски") е *„Периодичен лист"*. От него излиза само *брой 1-ви* през август 1944 г. в тираж 100 екземпляра на официален правопис. Редактира се от Давид Овадия (Радой) със сътрудници: Стойно Лазаров Стойнов (Трилетов) и Димитър Тончев. Печата се на циклостил в Калоферския балкан. Материалите са поместени на четири страници с размер 29×21 см. От съдържанието на този единствен брой прави впечатление уводната статия от Трилетов, озаглавена „Нашите задачи". Тя изяснява целта на вестника „... да разсее заблудите, да опише делата и подвизите на въстаниците". Апелира се за съдействие към всички честни народни синове от града и селото да изпращат дописки и съобщения, в които се разкриват действията на българските фашисти и борбата на народа с тях.

Статията на Трилетов (Стойно Лазаров Стойнов) „Днешните събития и нашето отношение към тях" разглежда последните военни действия на източния фронт, успехите на Червената армия и близкия разгром на фашистка Германия. В този политически преглед се казва: „Продължавайки противонародната си политика, правителството на Багрянов засилва реквизициите на жито, добитък, мазнини, вълна, сено и др. и води кървава борба срещу пар-

тизаните... Нашият народ няма да се уплаши. Той все повече засилва борбата, защото за него е ясен примерът на Румъния, който трябва да бъде последван и от България. Друг път няма и не може да има, освен борбата за народно-демократично правителство, за мир, приятелство и съюз с обединените и борещи се народи против общия човешки враг — фашизма!".

Дописките „Как се сдобихме с Катюша — нашата лека картечница", „Акцията в град Калофер", „Наказани народни изедници" и др. говорят за напрегнатото и пълно с героизъм партизанско ежедневие. В този брой, в рубриката „Въстаническо творчество", е поместено стихотворението на Давид Овадия (Радой) „Синове на нощта", от което проличават поетическите възможности на бъдещия поет.

Пловдивската Народна библиотека притежава и още едно заглавие от нелегалните периодични издания, излезли през периода 1941—1944 г. Това е *„Четнишка борба"* — пропаганден лист на отряд „Кочо Честименски". Публикувани са брой 1—3 от юни—юли 1944 г. От бр. 4-ти вестникът носи заглавието *„Въстаническа борба"*. Излиза под редакцията на Христо Горов. Технически сътрудници са: Нанка Кръстева (Витка), Никола Петров (Клим), Соломон Чичек (Монката) и др. Отпечатва се в тираж до 500 екземпляра, 29×21 см. Излиза на официален правопис на пишеща машина в Родопите. Някои броеве са препечатвани на циклостил по 500 екземпляра в Пловдив в печатницата на Окръжния комитет на партията.

В НБИВ се намира само *брой 1-ви* от това заглавие. Вестникът съдържа шест страници. Основните материали са изготвени от редактора Христо Горов. В уводната статия „Кризата в управлението на България" се изтъква, че политическа криза у нас съществува още от тогава, от когато съществува и гибелният за страната ни съюз с фашистка Германия. Авторът напомня за горчивия опит, който имаме от времето на Балканската и Първата световна война и за продажните български управници, водещи държавата към трета национална катастрофа. Очертавайки международните събития, статията разглежда и вътрешното положение, изтъква ролята на Отечествения фронт като единствена политическа сила у нас, която се ползува с доверието на съюзниците и която, като обединителка на всички демократични сили в България, е в състояние да разреши заплетената криза в управлението на страната.

Статията под надслов „В името на какво се бори Отечественият фронт?" от Христо Горов, очертава програмата на тази всенародна демократична организация, която обхваща вътрешната, стопанската, военната и културна политика на България.

Интерес представлява и материалът „Преглед на военните действия". Такъв коментар на събитията в посочените до сега нелегални периодични издания липсва.

Дописките „Как блокирахме селото Чурин", „Как нападнахме поста на моста при Кадиево", „Акцията в село Скобелево" и др. разказват за смели партизански акции,

за народната обич към борците, за разобличаването на продажните властници.

Нелегалните периодични издания в Пловдивския край през периода 1941—1944 г. се създават при крайно тежки условия на свирепа фашистка диктатура. Техните редактори и сътрудници със себеотрицание и ентусиазъм служат на делото, а някои даже жертвуват и живота си и с това се нареждат между незабравимите герои на нашия народ.

Нелегалните периодични издания се разпространяват от безстрашни куриери из села и градове, по фабрики и работилници в нашия край, разнасяйки навред правдата на Партията и волята на народа за борба срещу фашизма до пълната победа, осъществена на 9. IX. 1944 г.

ОСНОВНИ
РЪКОВОДНИ И ВАЖНИ ДОКУМЕНТИ

(Решения, заповеди, нормативни документи, въпроси и проблеми пред Дирекционния съвет, договори, таблици и летопис)

Материалите се печатат без срокове и отговорници, поради давността им

РЕШЕНИЯ
НА ОКРЪЖНИЯ И ГРАДСКИЯ СЪВЕТ ЗА ИЗКУСТВО И КУЛТУРА — ПЛОВДИВ

Р Е Ш Е Н И Е

на Бюрото на Окръжния съвет за изкуство и култура, взето на заседанието му на 5 дек. 1970 г.

***О т н о с н о:** приемане на м е р о п р и я т и я за изпълнение Постановление № 2 на Министерския съвет за утвърждаване основни положения за организиране единна библиотечна система в страната.*

I. За утвърждаване Окръжния съвет за изкуство и култура като орган за ръководство и координация на библиотечното дело в окръга

1. Да се проведе съвещание с ръководителите на ведомствата, на което да се разясни Постановлението и произтичащите от него взаимоотношения между ОСИК, ОСПС, отдел „Народна просвета", висшите учебни заведения, ръководителите на институтите и организациите, при които са създадени научни и специални библиотеки.

2. Да се проведат по райони съвещания с всички съвети за изкуство и култура и читалищни ръководства, на които да се разгледат Постановление № 2, Указанието за обслужване на селата и мероприятията на ОСИК.

3. ОСИК решава откриването, закриването и уедряването на общообразователните библиотеки и контролира откриването на научните библиотеки.

4. Под ръководството на ОСИК да става настаняването на библиотекарите — млади специалисти, както и преместването на библиотечните кадри в основни, базови или ведущи библиотеки, независимо от ведомствената им принадлежност, с оглед най-правилното разпределение на кадрите в окръга.

5. ОСИК да контролира спазването на изискванията при назначаване на библиотекарите във всички библиотечни мрежи.

6. След проучване и съгласуване със съответните ръководства Бюрото на ОСИК да приеме последователно планове за развитието на библиотеките до 1975 година, както следва:

— читалищни библиотеки до края на м. февруари
— училищни библиотеки до края на м. март
— библиотеки при предприятията до края на м. април
— научни и специални библиотеки до края на м. май

7. Да се предложи на Окръжния съвет на професионалните съюзи и отдел „Народна просвета“ при ОНС ежегодно, до 10 януари, да представят в ОСИК плановете и отчетите за работата на библиотеките, както и плановете за финансиране и обзавеждане на профсъюзните и училищни библиотеки.

8. Библиотечната секция при ОСИК да се попълни с представители на научните и специални библиотеки, на научно-техническия съюз, научните институти и бази за развитие.

За текущо решаване на задачите по координацията и ръководството на библиотечното дело от състава на библиотечната секция се излъчва оперативна група в състав: члена на Бюрото на ОСИК, отговарящ за библиотеките, председателя и секретаря на секцията, инспекторите по библиотечните въпроси при ОСИК и ГСИК — Пловдив, директора на Народна библиотека „Иван Вазов“ и завеждащия Методичния отдел при библиотеката.

9. Градският съвет за изкуство и култура — Пловдив, осъществява цялостно ръководство и координация на библиотечното дело в гр. Пловдив, съгласувано с библиотечната секция при ОСИК.

II. По ръководството на читалищните библиотеки в окръга

1. Ежегодно Бюрото на ОСИК одобрява разпределението на средствата за нова литература на читалищните библиотеки. Предложението се изготвя съгласувано от сектор „Съвети за изкуство и култура и народни читалища“ и библиотечната секция. Разпределението на средствата се извършва съобразно ролята и мястото на всяка библиотека в единната система на окръга, като се насочва особено внимание към финансовото укрепване на централните градски, общински читалищни библиотеки и библиотеките в перспективни селища.

2. За централизирано снабдяване на читалищните библиотеки с библиографски, методически и други издания част от средствата се оставят в бюджета на ОСИК.

3. След преминаване на градските читалищни библиотеки на щат и бюджет към градските съвети за изкуство и култура последните осигуряват централизираното им снабдяване с литература.

4. Назначаването на библиотекарите в читалищните библиотеки се извършва от ОСИК по съгласувано предложение на общинските (градски) съвети за изкуство и култура, библиотечната секция и сектор „Съвети за изкуство и култура и народни читалища“.

5. Утвърждават се за централни градски читалищните библиотеки в градовете на окръга по приложената таблица № 1.

6. Градският съвет за изкуство и култура да възложи на една читалищна библиотека функциите на централна градска библиотека по отношение на комплектуването и обработката.

В перспектива централна градска библиотека да се развие в сегашната сграда на Народната библиотека „Ив. Вазов".

7. Утвърждават се общински читалищни библиотеки по приложената таблица № 2.

8. Общинските съвети за изкуство и култура:

а) да разучат и разработят конкретно за общината указанията на Комитета за изкуство и култура за библиотечно обслужване в територията на окръга;

б) да насочат вниманието си преди всичко към укрепване на общинската читалищна библиотека като основна библиотека на територията на общината с известни методически, помощни и съгласуващи функции по отношение на останалите читалищни библиотеки и да приемат план за осигуряване на общинската читалищна библиотека подходяща материална база, пълноценен книжен фонд и квалифицирани библиотечни кадри;

в) да възложат комплектуването на книжните фондове за читалищните библиотеки в територията на общината на общинската читалищна библиотека;

г) да съставят годишни планове и отчети за библиотечната дейност и ги изпращат своевременно в ОСИК.

III. За подготовка на квалифицирани библиотечни кадри в окръга

1. Да се проучи необходимостта от библиотечни кадри за всички библиотечни мрежи до 1975 година.

2. Да се проведе широка разяснителна работа сред младежите и младите библиотекари в окръга за редовно и задочно следване в ДБИ; да се насочи вниманието преди всичко към подготовка на квалифицирани библиотечни кадри за общинските читалищни библиотеки; да се организира изпращане на девойки в ДБИ със стипендии от ТКЗС.

3. Да се изготви мотивирано предложение пред Комитета за изкуство и култура:

а) за разкриване специалност по библиотекознание и библиография с оглед подготовката на библиотекари с висше образование за окръзите;

б) за ежегодно приемане за библиотечна преквалификация в Държавния библиотекарски институт на библиотекари, завършили Учителски институт;

в) за утвърждаване на определени бройки за Пловдивски окръг за редовно и задочно следване в Държавния библиотекарски институт, съобразно нуждите на окръга.

IV. За осъществяване задачите на Народна библиотека „Иван Вазов“

1. Ръководството на Народна библиотека „Иван Вазов“:

а) да разработи практически форми за методическо подпомагане на специалните библиотеки на територията на окръга;

б) да проучи и разработи проблема за съгласуването с научните и специални библиотеки на територията на гр. Пловдив на комплектуването, справочно-библиографската и информационна работа.

2. ОСИК да направи мотивирано предложение пред Комитета за изкуство и култура:

а) за утвърждаване на Народна библиотека „Ив. Вазов“ в извънредна категория в общата категоризация на окръжните библиотеки в страната;

б) да се иска разрешение от Комитета за наука и технически прогрес за създаване на група от научни сътрудници към Народна библиотека „Иван Вазов“ по библиотекознание и библиография.

3. Бюрото на ОСИК да изработи и предложи в Комитета за изкуство и култура нов статут на Народна библиотека „Иван Вазов“.

Изпълнението и контрола на приетите мероприятия се възлага на заместник-председателя на ОСИК, председателя и секретаря на секцията по библиотечно дело.

Таблица № 1

ЦЕНТРАЛНИ ГРАДСКИ ЧИГАЛИЩНИ БИБЛИОТЕКИ

1. Асеновград
   Бачково
   Боянци
   Козаново
2. Карлово
   В. Левски
   Ведраре
   Г. Домлян
   Домлян
   Куртово
   Марино поле
   Соколица
   Сушица
3. Сопот
   Анево
   Иганово
   Московец
   Певците
4. Калофер
   Мраченик
5. Клисура
6. Хисар
   кв. М. Баня
   Веригово
   Миромир
   Михилци
   Черничево
   Лясково
   Мулдава
   Яворово
   Добралък
7. Перущица
   Устина
   Скобелево
8. Нови Кричим
   кв. Полятово
   Й. Груево
9. Кричим
10. Брезово
    кв. Чоба
    Тюркмен
    Чехларе

11. Раковски
кв. Г. Николаево
кв. Секирово
Парчевич
12. Съединение
Правище
Точиларци
13. Първомай
кв. Дебър
кв. Любеново
Виница
Татарево

Таблица № 2

СЕЛСКИ ОБЩИНСКИ ЧИТАЛИЩНИ БИБЛИОТЕКИ

1. Долни Воден
Горни Воден
2. Червен
Горнослав
Долнослав
3. Орешец
Добростан
Мостово
мах. Чортова
4. Златоврьх
Извор
Стоево
П. Евтимово
5. Избегли
Конуш
6. Катуница
Караджово
Моминско
7. Болярци
8. Крумово
9. Поповица
Ахматово
Богданица
Хр. Милево
Селци
10. Садово
Кочево
Чешнигирово
11. Тополово
Леново
Новаково
Три могили
12. Ягодово
13. Баня
Бегунци
Пролом
14. Богдан
15. Каравелово
16. Иван Вазово
Горна Махала
Долна Махала
Песнопой
17. Бегово
О. Паисиево
Сухозем
18. Дъбене
Войнягово
Климент
19. Розино
Кърнаре
Слатина
Столетово
Хр. Даново
20. Брестовица
Злати трап
Кадиево
Оризаре
21. Куртово Конаре
22. Ново село
Три водици
23. Куклен
Брестник
Руен
24. Белащица
Брани поле
Гълъбово
Цар Калоян
25. Първенец
Бойково
Извор
Лилково
Марково

Ситово
Храбрино
26. Белозем
Болярино
Чалъкови
Шишманци
27. Бенковски
Войсил
Костиево
Радиново
28. Борец
Върбен
29. Зелениково
Бабек
Розовец
30. Калековец
Динк
Кислово
31. Калояново
Дълго поле
Дуванли
32. Житница
Ново Железаре
33. Краснозо
Беловица
Кръстевич
Мало Крушево
34. Маноле
Манолско Конаре
Ясно поле
35. Златосел
Дрангово
О. Кирилово
Свежен
36. Рогош
Скутаре
Трилистник
37. Ръжево Конаре
Главатар
Ръжево
Чернозем
38. Паничери
Старо Железаре
39. Старосел
Мътеница
40. Стрелци
Пъдарско
Сърнегор
41. Стряма
Момино
42. Драгомир
Найден Герово
43. Труд
Граф Игнатиево
Строево
44. Цалапица
45. Царацово
46. Церетелево
Любен
Неделево
Царимир
47. Голям Чардак
Малък Чардак
48. Войводиново
Желязно
49. Бяла река
Воден
Езерово
Православен
50. Градина
Добри дол
Крушево
51. Драгойново
Пилашево
52. Дълбок Извор
Поройна
53. Брягово
54. Искра
Жълт камък

5 дек. 1970 г.

Окръжен съвет за изкуство и култура — Пловдив

РЕШЕНИЕ

на Бюрото на Окръжния съвет за изкуство и култура, взето на заседанието му на 8. VI. 1971 г. с протокол № 4.

Относно: утвърждаване на програма за перспективното развитие на читалищните библиотеки в Пловдивски окръг за периода 1971—1975 г.

I. Развитие на библиотечната мрежа

Увеличение броя на читалищните библиотеки се предвижда в градовете, където се съсредоточава населението на окръга. Нови читалищни библиотеки се предвиждат в новите жилищни комплекси, главно в гр. Пловдив. Те могат да се изграждат, като филиали на съществуващите читалища или в нови читалища.

1. В гр. Пловдив:

а) да се разкрият 10 нови читалищни библиотеки — 2 в Първи район, 3 във Втори район, 2 в Трети район, 3 в Четвърти район;

б) да се преместят на по-централно място в своя район библиотеките при читалищата „Антим I", „В. Коларов", „Христо Г. Данов", „П. Р. Славейков", „Иван Вазов".

2. В гр. Асеновград да се разкрият два нови филиала на библиотеката при читалище „Родолюбие" — в кв. „Ил. Михайлов" и в кв. „К. Ковачев" (казармите).

3. Към читалищните библиотеки в градовете да се разкрият детски отдели.

4. За централни читалищни библиотеки, съгласно изискванията на Постановление № 2 от 20. I. 1970 г., се утвърждават 14 читалищни градски библиотеки и 67 селски читалищни библиотеки в общинските центрове.

Централните градски библиотеки, съгласувано с останалите библиотеки в града, организират библиотечното обслужване на населението с общообразователна и учебно-помощна литература.

Общинските читалищни библиотеки подпомагат читалищата в съставните села при библиотечното обслужване на населението. Общинските читалищни библиотеки и читалищните библиотеки в съставните села действуват като обща организационна библиотечна единица с общ план за работа.

II. Комплектуване на книжните фондове

1. За правилното комплектуване на книжните фондове ежегодно да се осигуряват по 200 000 лв.[1]

1 Съгласно нормативите на Комитета за изкуство и култура и Министерството на финансите ежегодно за нови книги в читалищните библиотеки се предвиждат на жител в градовете по 0,28 лв., в селата — 0,25 лв.

а) от бюджета — 140 000 лв.;

б) от други приходи на читалищата — 60 000 лв.

2. Да се осигури библиографска подработка на комплектуването в 30 градски и 36 селски читалищни библиотеки.

3. Съотношението на отрасловата към художествената литература да се измени:

а) за градските читалищни библиотеки отрасловата литература да нарасне от 45% на 55%;

б) за читалищните библиотеки в селата — от 40% на 60%;

4. Да се осигури ежегодно прочистване на фонда от остаряла, многоекземплярна и непрофилна литература.

5. През 1975 г. да се постигне средна книгоосигуреност на населението 3 тома на жител.

6. В гр. Пловдив от 1972 г. да се организира централизирано набавяне и обработка на новата литература за всички читалищни библиотеки в града.

7. Общинските читалищни библиотеки в селата да осигуряват комплектуването на фонда на читалищните библиотеки в съставните села с оглед най-пълно библиотечно обслужване на населението от общината.

III. Работа с читателите

1. Обхватност на читателите до 1975 г. в проценти от населението:

а) в градовете — 25%;

б) в селата с щатен библиотекар — 25%;

в) в селата с нещатен библиотекар — 18%.

2. Читаемост:

а) в градовете — средно 20,5 книги, прочетени от читател;

б) в селата — средно 18 книги, прочетени от читател.

3. Процент на раздадена отраслова литература:

а) за възрастни читатели в градовете — 25,50%; за възрастни читатели в селата — 20%;

б) за читатели деца в градовете — 17%; за читатели деца в селата — 7,5%.

4. Съотношение между читатели възрастни и деца:

а) в градовете 53:47;

б) в селата 60:40.

5. Съотношение между раздадената литература за възрастни и деца:

а) в градовете 52:48;

б) в селата 60:40.

6. Да се приложи опитът за събиране на читателски отзиви в 20 градски и 25 селски читалищни библиотеки.

7. Справочно-информационна работа:

а) да се обособят справочни сбирки в 30 градски и 36 селски читалищни библиотеки;

б) да се поддържат картотеки по актуални и краеведски теми в 25 градски и 23 селски читалищни библиотеки.

IV. Организация на книжните фондове

1. Да прекласират книжните си фондове по новите таблици на десетичната класификация 30 градски и 36 селски читалищни библиотеки.
2. Да се изработят систематични каталози в 22 градски и 22 селски читалищни библиотеки.
3. Да се обособят сбирки на периодични издания в 30 градски и 36 селски читалищни библиотеки.

V. Материална база

1. Помещенията на новите читалищни библиотеки в градовете да се предвидят в строителството на новите жилищни комплекси.
2. Да се проучат възможностите за настаняване на някои читалищни библиотеки в селата в освободените училищни сгради.
3. Да се осигурят читални на 14 читалищни библиотеки в градовете и на 20 — в селата; — книгохранилища на 27 читалищни библиотеки в градовете и на 29 — в селата.
4. Да се направи ново обзавеждане на 20 читалищни библиотеки в градовете и на 25 — в селата.

Средствата за ново обзавеждане да се предвиждат ежегодно в бюджета на читалищата.

VI. Укрепени и базови библиотеки

1. Броят на укрепените библиотеки да нарасне на 20 в градовете и 22 в селата.
2. Да се превърнат в базови за залагане, експериментиране, изучаване и обобщаване на добрия опит 8 библиотеки в градовете и 6 в селата.

VII. Кадри

1. Броят на щатните библиотекари да достигне в градовете 60, а в селата 90.
2. Броят на библиотекарите, завършили ДБИ, да нарасне на 48 в градовете и на 14 в селата.
3. Библиотекарите с висше образование да се увеличат с 10.

ПРИЛОЖЕНИЕ

към програмата за перспективното развитие
на читалищните библиотеки за периода 1971—1975 г.

1. Градски читалищни библиотеки

1. Библиографска подработка на комплектуването.

Извършва се в 5 библиотеки при читалищата: „В. Коларов", „Г. Мавров", „П. Р. Славейков" — Пловдив, „Родолюбие" — Асеновград, „Вл. И. Ленин" — Първомай.

Да се извършва в 25 библиотеки при читалищата: „Антим I", „Г. Търнев", „Ив. Вазов", „Н. Хикмет", „П. К. Яворов", „Хр. Ботев", „Хр. Г. Данов", „Хр. Смирненски", „Ш. Алейхем", кв. Коматево, кв. Прослав — Пловдив и в градовете Карлово, Кричим, Нови Кричим, Хисар, Сопот, Калофер, Клисура, кв. Ген. Николаево, кв. Секирово — Раковски, Брезово, кв. Чоба — Брезово, Перущица, Съединение, кв. Дебър — Първомай.

2. Сбирки на периодични издания

Обособени са в 5 библиотеки при читалищата: „Г. Търнев", „П. Р. Славейков", „Хр. Ботев" — Пловдив и в градовете Асеновград и Първомай.

Да се обособят в 25 библиотеки при читалищата: „Антим I", „В. Коларов", „Г. Мавров", „Ив. Вазов", „Н. Хикмет", „П. К. Яворов", „Хр. Г. Данов", „Хр. Смирненски", „Ш. Алейхем", кв. Коматево, кв. Борислав — Пловдив и в градовете Карлово, Кричим, Нови Кричим, Хисар, Сопот, Калофер, Клисура, кв. Ген. Николаево и кв. Секирово — Раковски, Брезово, кв. Чоба — Брезово, Перущица, Съединение, кв. Дебър — Първомай.

3. Индивидуална работа с читателите.

а) Отчитане ефективност от тематични витрини.

Прилага се в 10 библиотеки при читалищата: „В. Коларов", „Г. Търнев", „Г. Мавров", „П. Р. Славейков", „Хр. Ботев", „Ш. Алейхем" — Пловдив и в градовете Асеновград, Първомай, Нови Кричим, Сопот.

Да се въведе още в 18 библиотеки при читалищата: „Антим I", „Ив. Вазов", „Н. Хикмет", „П. К. Яворов", „Хр. Г. Данов", „Хр. Смирненски", кв. Коматево, кв. Прослав — Пловдив и в градовете Карлово, Кричим, Хисар, Калофер, Клисура, кв. Ген. Николаево и кв. Секирово — Раковски, Брезово, Перущица, Съединение.

б) Събиране на читателски отзиви.

Извършва се в 5 библиотеки при читалищата: „В. Коларов", „Г. Мавров", „П. Р. Славейков" — Пловдив и в градовете Асеновград и Нови Кричим.

Да се събират и използуват в работата с читателите още в 15 библиотеки при читалищата: „Антим I", „Г. Търнев", „Ив. Вазов", „Н. Хикмет", „Хр. Ботев", „Хр. Г. Данов", „Ш. Алейхем", кв. Коматево — Пловдив и в градовете Карлово, Първомай, Кричим, Хисар, Сопот, Калофер, Перущица.

в) Изработване планове за четене.

Прилагат се в 12 библиотеки при читалищата: „В. Коларов", „Г. Търнев", „Г. Мавров", „Ив. Вазов", „П. Р. Славейков", „Хр. Ботев", „Ш. Алейхем" — Пловдив и в градовете Асеновград, Карлово, Първомай, Нови Кричим, Сопот.

Да се въведат в практиката на още 10 библиотеки при читалищата: „Хр. Г. Данов", „Хр. Смирненски", кв. Коматево — Пловдив и в градовете Кричим, Хисар, Калофер, кв. Ген. Николаево и кв. Секирово — Раковски, Брезово, Перущица.

4. Справочно библиографска и информационна работа.

а) Справочни сбирки.

Обособени в 21 библиотеки при читалищата: „В. Коларов", „Г. Търнев", „Г. Мавров", „Ив. Вазов", „Н. Хикмет", „П. Р. Славейков", „Хр. Ботев", „Хр. Г. Данов", „Хр. Смирненски", „Ш. Алейхем", кв. Коматево, кв. Прослав — Пловдив и в градовете Асеновград, Карлово, Първомай, Кричим, Нови Кричим, Хисар, Сопот, Брезово, Перущица.

Да се организират още в 9 библиотеки при читалищата: „Антим I", „П. К. Яворов" — Пловдив и в градовете Калофер, Клисура, кв. Ген. Николаево и кв. Секирово — Раковски, Съединение, кв. Чоба — Брезово, кв. Дебър — Първомай.

б) Тематични картотеки по актуални въпроси.

Поддържат се в 15 библиотеки при читалищата: „В. Коларов", „Г. Търнев", „Г. Мавров", „Ив. Вазов", „П. Р. Славейков", „Хр. Ботев", „Хр. Г. Данов", „Ш. Алейхем" — Пловдив и в градовете Асеновград, Карлово, Първомай, Кричим, Нови Кричим, Хисар, Сопот.

Да се изработят още в 10 библиотеки при читалищата: „Антим I", „Н. Хикмет", „П. К. Яворов", „Хр. Смирненски", кв. Коматево, кв. Прослав — Пловдив и в градовете Калофер, кв. Ген. Николаево и кв. Секирово — Раковски, Перущица.

в) Тетрадка за регистриране на устни справки.

Въведена в 22 библиотеки при читалищата: „В. Коларов", „Г. Търнев", „Г. Мавров", „Ив. Вазов", „Н. Хикмет", „П. Р. Славейков", „Хр. Ботев", „Хр. Г. Данов", „Хр. Смирненски", „Ш. Алейхем", кв. Коматево — Пловдив и в градовете Асеновград, Карлово, Първомай, Кричим, Нови Кричим, Хисар, Сопот, Калофер, Клисура, Брезово, Перущица.

Да се въведе още в 6 библиотеки при читалищата: „Антим I", „П. К. Яворов", кв. Прослав — Пловдив и в кв. Ген. Николаево и кв. Секирово — Раковски и гр. Съединение.

г) Информация за нова литература към определен брой читатели (специалисти, обществен актив, пропагандисти).

Извършва се в 4 библиотеки при читалищата: „В. Коларов“ — Пловдив, Асеновград, Нови Кричим, Хисар.

Да се приложи още в 9 библиотеки при читалищата: „Г. Търнев“, „Г. Мавров“, „Ив. Вазов“, „П. Р. Славейков“, „Хр. Ботев“ — Пловдив и в градовете Карлово, Първомай, Кричим, Перущица.

5. Организация на книжния фонд и каталозите.

а) Прекласиране.

Извършено в 10 библиотеки при читалищата: „В. Коларов“, „П. Р. Славейков“, „Хр. Ботев“, „Ш. Алейхем“ — Пловдив и в градовете Асеновград, Карлово, Първомай, Кричим, Нови Кричим, Сопот.

Да се извърши още в 20 библиотеки при читалищата: „Антим I“, „Г. Търнев“, „Г. Мавров“, „Ив. Вазов“, „Н. Хикмет“, „П. К. Яворов“, „Хр. Г. Данов“, „Хр. Смирненски“, кв. Коматево, кв. Прослав — Пловдив и в градовете Хисар, Калофер, Клисура, кв. Ген. Николаево и кв. Секирово — Раковски, Брезово, кв. Чоба — Брезово, Перущица, Съединение, кв. Дебър — Първомай.

б) Каталози.

Систематичен каталог се поддържа в 9 библиотеки при читалищата: „В. Коларов“, „Г. Търнев“, „Г. Мавров“, „Ив. Вазов“, „П. Р. Славейков“, „Хр. Ботев“, Ш. Алейхем“ — Пловдив и в Асеновград и Нови Кричим.

Да се изработи още в 13 библиотеки при читалищата: „Антим I“, „Н. Хикмет“, „П. К. Яворов“, „Хр. Г. Данов“, „Хр. Смирненски“, кв. Коматево, кв. Прослав — Пловдив и в градовете Карлово, Първомай, Кричим, Хисар, Сопот, Перущица.

Азбучен каталог се поддържа в 5 библиотеки при читалищата: „В. Коларов“, „Г. Търнев“, „П. Р. Славейков“ — Пловдив и в Асеновград и Карлово.

Да се изработи още в 5 библиотеки при читалищата: „Г. Мавров“, „Ив. Вазов“, „Хр. Ботев“ — Пловдив и в Първомай и Кричим.

6. Материална база (помещения, обзавеждане).

а) Зали за свободен достъп до книжния фонд.

Подходящи зали имат 16 библиотеки при читалищата: „Г. Мавров“, „П. Р. Славейков“, „Хр. Ботев“, кв. Коматево, кв. Прослав — Пловдив и в градовете Асеновград, Карлово, Първомай, Кричим, Нови Кричим, Калофер, кв. Ген. Николаево — Раковски, Брезово, кв. Чоба — Брезово, Перущица, кв. Дебър — Първомай.

Да се осигурят подходящи зали за свободен достъп общо в 14 библиотеки при читалищата: „Антим I“, „В. Коларов“, „Г. Търнев“, „Ив. Вазов“, „Н. Хикмет“, „П. К. Яворов“, „Хр. Г. Данов“, „Хр. Смирненски“, „Ш. Алейхем“ — Пловдив и в градовете Хисар, Сопот, кв. Секирово — Раковски, Съединение.

б) Читални.

Самостоятелни читални имат 7 библиотеки при читалищата: Асеновград, Карлово, Нови Кричим, Калофер, кв. Ген. Николаево — Раковски, кв. Чоба — Брезово, кв. Дебър — Първомай.

Да се осигурят още в 7 библиотеки при читалищата: „Г. Търнев", „П. Р. Славейков", „Хр. Ботев", „Хр. Г. Данов" — Пловдив и в градовете Първомай, Сопот, Перущица.

Читални в залите за свободен достъп имат 17 библиотеки при читалищата: „В. Коларов", „Г. Търнев", „Г. Мавров", „Ив. Вазов", „Н. Хикмет", „П. Р. Славейков", „Хр. Ботев", „Хр. Г. Данов", кв. Коматево, кв. Прослав — Пловдив и в градовете Първомай, Кричим, Хисар, Сопот, Клисура, Брезово, Перущица.

Да се оформят още в 7 библиотеки при читалищата: „Антим I", „П. К. Яворов", „Хр. Смирненски", „Ш. Алейхем" — Пловдив и в кв. Секирово — Раковски и гр. Съединение.

в) Книгохранилища.

Притежават 18 библиотеки при читалищата: „В. Коларов", „Г. Мавров", „Ив. Вазов", „Хр. Ботев" — Пловдив и в градовете Асеновград, Карлово, Първомай, Кричим, Нови Кричим, Хисар, Сопот, Калофер, Клисура, кв. Ген. Николаево и кв. Секирово — Раковски, Перущица, кв. Чоба — Брезово, кв. Дебър — Първомай.

Да се осигурят още на 9 библиотеки при читалищата: „Антим I", „Г. Търнев", „П. Р. Славейков", „П. К. Яворов", „Хр. Г. Данов", „Ш. Алейхем", кв. Прослав — Пловдив и в градовете Брезово и Съединение.

г) Обзавеждане.

С подходящи мебели са обзаведени 12 библиотеки при читалищата: „В. Коларов", „Г. Мавров", „П. Р. Славейков", „Хр. Ботев", кв. Прослав — Пловдив и в градовете Асеновград, Първомай, Кричим, Нови Кричим, кв. Ген. Николаево — Раковски, Перущица, кв. Чоба — Брезово.

Да се подменят неподходящите мебели с подходящи в 18 библиотеки при читалищата: „Антим I", „Г. Търнев", „Ив. Вазов", „Н. Хикмет", „Хр. Смирненски", „Ш. Алейхем", „П. К. Яворов", „Хр. Г. Данов", кв. Коматево — Пловдив и в градовете Карлово, Хисар, Сопот, Калофер, кв. Секирово — Раковски, Брезово, Съединение, кв. Дебър — Първомай, Клисура.

Допълнително обзавеждане да се извърши в 7 библиотеки при читалищата: „Г. Мавров", „П. Р. Славейков", „Хр. Ботев" — Пловдив и в градовете Асеновград, Първомай, Нови Кричим, Перущица.

7. Укрепени и базови библиотеки.

а) Укрепени са 10 библиотеки при читалищата: „В. Коларов", „Г. Търнев", „Г. Мавров", „П. Р. Славейков", „Хр. Ботев", кв. Коматево — Пловдив и в градовете Асеновград, Карлово, Първомай, Нови Кричим.

Да се укрепят още 10 библиотеки при читалищата: „Антим I",

„Ив. Вазов", „Хр. Г. Данов", „Ш. Алейхем — Пловдив и в градовете Кричим, Хисар, Сопот, Калофер, Перущица, Брезово.

б) Да се утвърдят като базови определените 8 библиотеки при читалищата: „В. Коларов", „Г. Мавров", „П. Р. Славейков", „Хр. Ботев" — Пловдив и в градовете Асеновград, Карлово, Първомай, Нови Кричим.

II. Читалищни библиотеки в селата

1. Библиографска подработка на комплектуването.

Да се извършва в 36 читалищни библиотеки в селата: Баня, Белозем, Бенковски, Белащица, Брестовица, Бяла река, Йоаким Груево, Градина, Дълбок извор, Дъбене, Златовръх, Избегли, Искра, Калояново, Куртово Конаре, Куклен, Крумово, Катуница, Красново, Каравелово, Първенец, Марково, Поповица, Рогош, Розино, Ръжево Конаре, Садово, Чешнигирово, Паничери, Старосел, Стряма, Тополозо, Труд, Цалапица, Церетелево, Царацово.

2. Сбирки на периодични издания.

Да се обособят в 36 читалищни библиотеки в селата: Баня, Белозем, Бенковски, Белащица, Брестовица, Бяла река, Йоаким Груево, Градина, Дълбок извор, Дъбене, Златовръх, Избегли, Искра, Калояново, Куртово Конаре, Куклен, Крумово, Катуница, Красново, Каравелово, Първенец, Марково, Поповица, Рогош, Розино, Ръжево Конаре, Садово, Чешнигирово, Паничери, Старосел, Стряма, Тополово, Труд, Цалапица, Церетелево, Царацово.

3. Индивидуална работа с читателите.

а) Отчитане ефективност от тематични витрини.

Прилага се в 4 читалищни библиотеки в селата: Йоаким Груево, Избегли, Поповица, Чешнигирово.

Да се въведе още в 32 читалищни библиотеки в селата: Баня, Белозем, Бенковски, Белащица, Брестовица, Бяла река, Градина, Дълбок извор, Дъбене, Златовръх, Искра, Калояново, Куртово Конаре, Куклен, Крумово, Катуница, Красново, Каравелово, Първенец, Марково, Рогош, Розино, Ръжево Конаре, Садово, Паничери, Старосел, Стряма, Тополово, Труд, Цалапица, Церетелево, Царацово.

б) Събиране на читателски отзиви.

Извършва се в 2 читалищни библиотеки в селата: Брестовица и Марково.

Да се събират и използуват в работата с читателите още в 25 читалищни библиотеки в селата: Баня, Бенковски, Белащица, Бяла река, Йоаким Груево, Дълбок извор, Избегли, Искра, Калояново, Куклен, Крумово, Катуница, Първенец, Поповица, Рогош, Ръжево

Конаре, Чешнигирово, Паничери, Стряма, Тополово, Труд, Цалапица, Церетелево, Царацово.

в) Изработване планове за четене.

Да се въведат в практиката на 16 читалищни библиотеки в селата: Бенковски, Брестовица, Бяла река, Йоаким Груево, Избегли, Искра, Калояново, Крумово, Катуница, Първенец, Марково, Чешнигирово, Стряма, Тополово, Цалапица, Царацово.

4. Справочно-библиографска и информационна работа

а) Справочни сбирки.

Обособени са в 22 читалищни библиотеки в селата: Баня, Бенковски, Брестовица, Бяла река, Йоаким Груево, Дълбок извор, Дъбене, Избегли, Искра, Калояново, Куклен, Катуница, Първенец, Марково, Поповица, Рогош, Садово, Чешнигирово, Паничери, Стряма, Труд, Царацово.

Да се организират още в 14 читалищни библиотеки в селата: Белозем, Белащица, Градина, Златовръх, Куртово Конаре, Красново, Каравелово, Крумово, Розино, Старосел, Тополово, Церетелево, Ръжево Конаре, Цалапица.

б) Тематични картотеки по актуални въпроси.

Поддържат се в 12 читалищни библиотеки в селата: Бенковски, Брестовица, Бяла река, Йоаким Груево, Дълбок извор, Избегли, Искра, Калояново, Катуница, Първенец, Марково, Чешнигирово.

Да се изработят още в 11 читалищни библиотеки в селата: Баня, Белащица, Куклен, Крумово, Рогош, Ръжево Конаре, Паничери, Тополово, Цалапица, Церетелево, Царацово.

в) Тетрадка за регистриране на устни справки.

Въведена е в 21 читалищни библиотеки в селата: Бенковски, Брестовица, Йоаким Груево, Дълбок извор, Избегли, Искра, Калояново, Куклен, Катуница, Първенец, Марково, Поповица, Рогош, Ръжево Конаре, Садово, Чешнигирово, Паничери, Стряма, Труд, Церетелево, Царацово.

Да се въведе още в 11 читалищни библиотеки в селата: Баня, Белозем, Белащица, Куртово Конаре, Красново, Каравелово, Розино, Старосел, Тополово, Цалапица, Крумово.

5. Организация на книжния фонд и каталозите

а) Прекласиране.

Извършено е в 17 читалищни библиотеки в селата: Бенковски, Брестовица, Бяла река, Йоаким Груево, Дълбок извор, Избегли, Искра, Калояново, Катуница, Марково, Поповица, Рогош, Чешнигирово, Паничери, Стряма, Труд, Царацово.

Да се извърши още в 19 библиотеки: Баня, Белозем, Белащица, Градина, Дъбене, Златовръх, Куртово Конаре, Куклен, Крумово, Красново, Каравелово, Първенец, Розино, Ръжево Конаре, Садово, Старосел, Тополово, Цалапица, Церетелево.

б) Каталози.

Систематичен каталог се поддържа в 10 читалищни библиотеки. в селата: Брестовица, Йоаким Груево, Избегли, Искра, Катуница, Първенец, Марково, Поповица, Чешнигирово, Царацово.

Да се изработи още в 12 читалищни библиотеки в селата: Бенковски, Белащица, Бяла река, Дълбок извор, Куклен, Крумово, Първенец, Паничери, Стряма, Труд, Цалапица, Калояново.

6. Материална база (помещения, обзавеждане)

а) Зали за свободен достъп до книжния фонд.

Подходящи зали имат 31 читалищни библиотеки в селата: Баня, Бенковски, Белащица, Брестовица, Бяла река, Йоаким Груево, Градина, Дълбок извор, Дъбене, Златоврьх, Избегли, Искра, Куртово Конаре, Куклен, Катуница, Красново, Каравелово, Първенец, Марково, Поповица, Рогош, Ръжево Конаре, Садово, Чешнигирово, Паничери, Старосел, Стряма, Тополово, Цалапица, Церетелево, Царацово.

Да се осигурят подходящи зали за свободен достъп в 5 читалищни библиотеки в селата: Белозем, Калояново, Крумово, Розино, Труд.

б) Читални.

Самостоятелни читални имат 10 читалищни библиотеки в селата: Градина, Дълбок извор, Златоврьх, Калояново, Куклен, Първенец, Рогош, Паничери, Цалапица, Царацово.

Да се осигурят още в 4 читалищни библиотеки в селата: Бенковски, Катуница, Розино, Старосел.

Читални в залите за свободен достъп имат 14 читалищни библиотеки в селата: Баня, Белащица, Брестовица, Йоаким Груево, Избегли, Искра, Каравелово, Марково, Поповица, Ръжево Конаре, Садово, Чешнигирово, Стряма, Тополово.

Да се оформят още в 6 читалищни библиотеки в селата: Белозем, Бяла река, Дъбене, Крумово, Труд, Куртово Конаре.

в) Книгохранилища.

Притежават 22 читалищни библиотеки в селата: Баня, Белащица, Брестовица, Йоаким Груево, Градина, Дълбок извор, Избегли, Искра, Калояново, Куртово Конаре, Красново, Каравелово, Първенец, Поповица, Рогош, Розино, Ръжево Конаре, Садово, Чешнигирово, Старосел, Цалапица, Церетелево.

Да се осигурят още на 7 читалищни библиотеки в селата: Белозем, Бенковски, Куклен, Марково, Тополово, Труд, Царацово.

г) Обзавеждане.

С подходящи мебели са обзаведени 20 читалищни библиотеки в селата: Бенковски, Белащица, Брестовица, Бяла река, Йоаким Груево, Градина, Дълбок извор, Златоврьх, Избегли, Искра, Катуница, Първенец, Марково, Поповица, Рогош, Садозо, Чешнигирово, Паничери, Церетелево, Царацово.

Да се подменят неподходящите мебели с подходящи в 13 читалищни библиотеки в селата: Баня, Белозем, Дъбене, Куртово Конаре, Куклен, Крумово, Красново, Каравелово, Ръжево Конаре, Розино, Старосел, Тополово, Труд, Цалапица.

Допълнително обзавеждане да се извърши в 12 читалищни библиотеки в селата: Бенковски, Брестовица, Бяла река, Златоврьх, Избегли, Искра, Калояново, Катуница, Първенец, Марково, Стряма, Церетелево.

7. Укрепени и базови библиотеки

а) Укрепени са 10 читалищни библиотеки в селата: Брестовица, Йоаким Груево, Избегли, Искра, Калояново, Първенец, Марково, Поповица, Чешнигирово, Царацово.

Да се укрепят още 12 читалищни библиотеки в селата: Бенковски, Белащица, Дълбок извор, Куклен, Крумово, Катуница, Каравелово, Рогош, Ръжево Конаре, Паничери, Стряма, Тополово.

б) Да се утвърдят като базови определените 6 читалищни библиотеки в селата: Бенковски, Марково, Избегли, Калояново, Царацово, Чешнигирово.

РЕШЕНИЕ

на Бюрото на Окръжния съвет за изкуство и култура, взето на заседанието му на 12. IX. 1971 г. с протокол № 5

Относно: утвърждаване на програма за перспективното развитие на училищните библиотеки в Пловдивски окръг за периода 1971—1975 г.

I. Развитие на библиотечната мрежа

1. Да се разкрият 8 нови училищни библиотеки с щатни библиотекари в следните училища: в гр. Пловдив — 5 бр. в 40, 41, 42 основни училища, в Техникум по хранително-вкусова промишленост и техникум по облекло „Ана май"; гр. Карлово — 1 бр.; гр. Асеновград — 1 бр.; гр. Раковски — 1 бр.

2. Да се отнеме щатната бройка от училищата, в които не могат да се осигурят условия за пълноценна библиотечна работа, нямат необходимата материална база и не отговарят на нормативите и да се даде на други с по-добри възможности.

3. Да се осигури прилагането на нормативите за натовареност на учителите-библиотекари, посочени в Решение на МНП от 19. II. 1971 г., за училища до 100 ученици — 1 ч., от 101—200 — 2 ч., от 201—300 — 3 ч., от 301—400 — 4 ч., от 401—500 — 5 ч., от 501—700 — 6 ч.

II. Комплектуване на книжните фондове

1. Да се осигури библиографска подработка на комплектуването в 31 училищни библиотеки.

2. Да се увеличат средствата за набавяне на нова литература според нормативите (0,58 лв. на ученик при начални и средни училища, 0,80 лв. за гимназиите и средните политехнически училища и 1 лв. за техникумите и професионалните у-ща). Средно на библиотека да се предвиждат 860 лв. годишно.

3. Да се осигури ритмичност при отпускането на средствата.

4. Да се осигури ежегодно прочистване на книжните фондове от остарялата по съдържание, непрофилна и захабена литература във всички библиотеки. Отчислената литература да бъде в размер 50% от новонабавената.

5. Съотношението между набавената отраслова и художествена литература да бъде 50%:50%.

III. Работа с читателя

1. Обхватност на читателите според общия брой на учениците: за училища до 600 ученици — 90%, от 601—800 — 85%, от 801—1000 — 70%, от 1001—1200 — 65%, над 1200 — 60%.

2. Читаемост: За техникумите и професионалните училища — средно 15 книги, прочетени от ученик; за гимназиите — 16; за единните училища — 18; за основните — 20.

3. Обращаемост — 1.

4. Процент на раздадената отраслова литература: за гимназиите — 28%, за техникумите и професионалните училища — 28%, за единните училища — 21%, за основните 13%.

5. Да се въведе:

а) отчитане ефективност от тематичните витрини в 22 библиотеки;

б) събиране на читателски отзиви за книги в 26 библиотеки;

в) изработване на планове за четене в 24 библиотеки.

6. Справочно-информационна дейност.

а) Да се обособят справочни сбирки в 31 библиотеки.

б) Да се поддържат тематични картотеки в 31 библиотеки.

в) Тетрадки за регистриране на устни справки да се водят в 27 библиотеки.

г) Информация за нови книги за учители и ученици да се въведе в 27 библиотеки.

IV. Организация на книжните фондове и каталози

1. Да прекласират книжните си фондове по новите таблици на десетичната класификация 31 библиотеки.

2. Да си изработят систематично-азбучни каталози в 31 библиотеки.

3. Да се организират сбирки на периодични издания в 27 библиотеки.

V. Материална база

1. Свободен достъп до книгите. Да се осигурят условия за въвеждането му във всички библиотеки.
2. Да се обособят читални (читални кътове) в 24 библиотеки.
3. Да се осигурят книгохранилища в 19 библиотеки.
4. Да се извърши пълно обзавеждане в 20 библиотеки и частично обзавеждане в 9.

VI. Укрепени и базови библиотеки

1. Броят на укрепените библиотеки да нарасне на 20.
2. Да се превърнат в базови за залагане, експериментиране, изучаване и обобщаване на добрия опит 5 библиотеки.

VII. Кадри

Броят на щатните библиотекари да се увеличи с 8 бройки (висше — 4, полувисше — 4).

ПРИЛОЖЕНИЕ

към програмата за перспективното развитие на училищните библиотеки за периода 1971—1975 г.

1. Библиографска подработка на комплектуването

Извършва се в 4 библиотеки: СПУ „Л. Димитрова", ОТМТ „М. Ив. Калинин", ОТЕТ „Вл. Ил. Ленин" и ТМТ „Хр. Ботев" — Карлово.

Да се въведе още в 27 библиотеки: ЕСПУ „В. Коларов", ЕСПУ „Д. Благоев", СПУ „Г. Димитров", СПУ „П. К. Яворов", СПУ „Ив. Вазов" с преподаване на руски език, СПУ „Г. Кирков" с преподаване на английски език, основно училище „Ив. Вазов" — Сопот, гимназия „В. Левски" — Карлово, СПУ „Хр. Смирненски" — Хисар, гимназия „Вл. Ил. Ленин" — Асеновград, СПУ „Д-р Асен Златаров" — Първомай, СПУ „Хр. Смирненски" — Брезово, ТСА „Й. Николова", икономически техникум „В. Левски", СТУМ „Юрий Гагарин", СПТУМ „Антон Иванов", ТДВА „Хр. Ботев", Техникум по текстил, Техникум по обувно производство, Средно музикално училище, Медицинско училище, ССТ — Садово, основно училище „Й. Йовков", основно училище „Д. Димов", основно училище „Отец Паисий" — Асеновград, основно училище „Гео Милев" — Белозем, СПУ „Г. Димитров" — Н. Кричим.

2. Сбирки на периодични издания

Обособени са в 6 библиотеки: СПУ „Л. Димитрова", гимназия „В. Левски" — Карлово, ОТМТ „М. Ив. Калинин", ОТЕТ „Вл. Ил. Ленин", ТМТ „Хр. Ботев" — Карлово, ТСА „Й. Николова".

Да се обособят още в 21 библиотеки: ЕСПУ „В. Коларов", ЕСПУ „Д. Благоев", СПУ „Г. Димитров", СПУ „П. К. Яворов", СПУ „Ив. Вазов" с преподаване на руски език, СПУ „Г. Кирков" с преподаване на английски език, основно училище „Ив. Вазов" — Сопот, СПУ „Хр. Смирненски" — Хисар, гимназия „Вл. Ил. Ленин" — Асеновград, СПУ „Д-р Асен Златаров" — Първомай, СПУ „Хр. Смирненски" — Брезово, икономически техникум „В. Левски", СТУМ „Юрий Гагарин", СПТУМ „Антон Иванов", ТДВА „Хр. Ботев", Техникум по текстил, Медицинско училище, ССТ — Садово, основно училище „Й. Йовков", основно училище „Д. Димов", основно училище „Гео Милев" — Белозем, СПУ „Г. Димитров" — Н. Кричим.

3. Индивидуална работа с читателите

а) Отчитане ефективност от тематични витрини.

Да се въведе в 22 библиотеки: СПУ „Л. Димитрова", ЕСПУ „Д. Благоев", СПУ „П. К. Яворов", СПУ „Ив. Вазов" с преподаване на руски език, СПУ „Г. Кирков" с преподаване на английски език основно училище „Ив. Вазов" — Сопот, гимназия „В. Левски" — Карлово, СПУ „Хр. Смирненски" — Хисар, гимназия „Вл. Ил. Ленин" — Асеновград, СПУ „Д-р Асен Златаров" — Първомай, ОТМТ „М. Ив. Калинин", ТМТ „Хр. Ботев" — Карлово, ОТЕТ „Вл. Ил. Ленин", ТСА „Й. Николова", икономически техникум „Васил Левски", СПТУМ „Антон Иванов", Техникум по текстил, Медицинско училище, ССТ — Садово, основно училище „Й. Йовков", основно училище „Д. Димов" основно училище „Отец Паисий" — Асеновград.

б) Събиране на читателски отзиви.

Извършва се в 5 библиотеки: СПУ „Л. Димитрова", СПУ „Ив. Вазов" с преподаване на руски език, ОТМТ „М. Ив. Калинин", ТМТ „Хр. Ботев" — Карлово, ОТЕТ „Вл. Ил. Ленин".

Да се събират и използуват в работата с читателите още в 21 библиотеки: ЕСПУ „Д. Благоев", СПУ „Г. Димитров", СПУ „П. К. Яворов", СПУ „Г. Кирков" с преподаване на английски език, основно у-ще „Ив. Вазов" — Сопот, СПУ „Хр. Смирненски" — Хисар, гимназия „В. Левски" — Карлово, гимназия „Вл. Ил. Ленин" — Асеновград, СПУ „Д-р Асен Златаров" — Първомай, СПУ „Хр. Смирненски" — Брезово, ТСА „Й. Николова", икономически техникум, СТУМ „Юрий Гагарин", СПТУМ „Антон Иванов", ТДВА „Хр. Ботев", Медицинско училище, ССТ — Садово, основно училище „Й. Йовков", основно училище „Д. Димов", основно училище „Отец Паисий" — Асеновград, основно училище „Гео Милев" — Белозем.

в) Изработване планове за четене.

Прилагат се в 8 библиотеки: СПУ „Л. Димитрова", СПУ „Ив. Вазов" с преподаване на руски език, гимназия „В. Левски" — Карлово, ОТМТ „М. Ив. Калинин", ТМТ „Хр. Ботев" — Карлово, ОТЕТ „Вл. Ил. Ленин", икономически техникум „В. Левски", основно училище „Отец Паисий" — Асеновград.

Да се въведат в практиката още на 16 библиотеки: ЕСПУ „Д. Благоев", СПУ „Г. Димитров", СПУ „П. К. Яворов", СПУ „Г. Кирков" с преподаване на английски език, основно училище „Ив. Вазов" — Сопот, СПУ „Хр. Смирненски" — Хисар, гимназия „Вл. Ил. Ленин" — Асеновград, СПУ „Д-р Асен Златаров" — Първомай, СПУ „Хр. Смирненски" — Брезово, СТУМ „Юрий Гагарин", СПТУМ „Антон Иванов", ТДВА „Хр. Ботев", Медицинско училище, ССТ — Садово, основно училище „Й. Йовков", основно училище „Д. Димов".

4. Справочно библиографска и информационна работа

а) Справочни сбирки.

Обособени са в 21 библиотеки: СПУ „Л. Димитрова", ЕСПУ „В. Коларов", ЕСПУ „Д. Благоев", СПУ „П. К. Яворов", СПУ „Ив. Вазов" с преподаване на руски език, СПУ „Г. Кирков" с преподаване на английски език, гимназия „В. Левски" — Карлово, СПУ „Хр. Смирненски" — Хисар, гимназия „Вл. Ил. Ленин" — Асеновград, СПУ „Д-р Асен Златаров" — Първомай, СПУ „Хр. Смирненски" — Брезово, ОТМТ „М. Ив. Калинин", ТМТ „Хр. Ботев" — Карлово, ОТЕТ „Вл. Ил. Ленин", ТСА „Й. Николова", икономически техникум „В. Левски", ГДВА „Хр. Ботев", Медицинско училище, ССТ — Садово, основно училище „Й. Йорков", основно училище „Д. Димов".

Да се организират още в 10 библиотеки: СПУ „Г. Димитров", основно училище „Ив. Вазов" — Сопот, СТУМ „Юрий Гагарин", СПТУМ „Антон Иванов", Техникум по текстил, Техникум по обувно производство, Средно музикално училище, основно училище „Отец Паисий" — Асеновград, основно училище „Гео Милев" — Белозем, СПУ „Г. Димитров" — Н. Кричим.

б) Тематични картотеки по актуални въпроси.

Поддържат се в 20 библиотеки: СПУ „Л. Димитрова", ЕСПУ „В. Коларов", ЕСПУ „Д. Благоев", СПУ „Г. Димитров", СПУ „П. К. Яворов", СПУ „Ив. Вазов" с преподаване на руски език, основно училище „Ив. Вазов" — Сопот, гимназия „В. Левски" — Карлово, СПУ „Хр. Смирненски" — Хисар, гимназия „Вл. Ил. Ленин" — Асеновград, СПУ „Д-р Асен Златаров" — Първомай, ОТМТ „М. Ив. Калинин", ТМТ „Хр. Ботев" — Карлово, ОТЕТ „Вл. Ил. Ленин", ТСА „Й. Николова", икономически техникум „В. Левски", СПТУМ „Антон Иванов", ТДВА „Хр. Ботев", Медицинско училище, основно училище „Й. Йовков".

Да се изработят още в 11 библиотеки: СПУ „Г. Кирков" с преподаване на английски език, СПУ „Хр. Смирненски" — Брезово, СТУМ „Юрий Гагарин", Техникум по текстил, Техникум по обувно производство, Средно музикално училище, ССТ — Садово, основно училище „Д. Димов", основно училище „Отец Паисий" — Асеновград, основно училище „Гео Милев" — Белозем, СПУ „Г. Димитров".

в) Тетрадка за регистриране на устни справки.

Въведена е в 11 библиотеки: СПУ „Л. Димитрова", ЕСПУ „Д. Благоев", СПУ „П. К. Яворов", СПУ „Ив. Вазов" с преподаване на руски език, гимназия „Ленин" — Асеновград, СПУ „Д-р Асен Зла-

таров" — Първомай, ОТМТ „М. Ив. Калинин", ТМТ „Хр. Ботев" — Карлово, ОТЕТ „Вл. Ил. Ленин", СТУМ „Юрий Гагарин", ТДВА „Хр. Ботев".

Да се въведе още в 16 библиотеки: ЕСПУ „В. Коларов", СПУ „Г. Димитров", СПУ „Г. Кирков" с преподаване на английски език, основно училище „Ив. Вазов" — Сопот, гимназия „В. Левски" — Карлово, СПУ „Хр. Смирненски" — Хисар, СПУ „Хр. Смирненски" — Брезово, ТСА „Й. Николова", икономически техникум „В. Левски", СПТУМ „Антон Иванов", Медицинско училище, ССТ — Садово, основно училище „Й. Йовков", основно училище „Д. Димов", основно училище „Отец Паисий" — Асеновград.

г) Информация за нова литература към определен брой читатели (учители по различни предмети и ученици).

Извършва се в 7 библиотеки: СПУ „Л. Димитрова", СПУ „П. К. Яворов", СПУ „Ив. Вазов" с преподаване на руски език, гимназия „Вл. Ил. Ленин" — Асеновград, ОТМТ „М. Ив. Калинин", ТМТ „Хр. Ботев" — Карлово, ОТЕТ „Вл. Ил. Ленин".

Да се приложи още в 20 библиотеки: ЕСПУ „Д. Благоев", СПУ „Г. Димитров", СПУ „Г. Кирков" с преподаване на английски език, основно училище „Ив. Вазов" — Сопот, гимназия „В. Левски" — Карлово, СПУ „Хр. Смирненски" — Хисар, СПУ „Д-р Асен Златаров" — Първомай, СПУ „Хр. Смирненски" — Брезово, ТСА „Й. Николова", икономически техникум „В. Левски", СПТУМ „Антон Иванов", ТДВА „Хр. Ботев", Средно музикално училище, Медицинско училище, ССТ — Садово, основно училище „Й. Йовков", основно училище „Д. Димов", основно училище „Отец Паисий" — Асеновград, основно училище „Гео Милев" — Белозем, СПУ „Г. Димитров" — Н. Кричим.

5. Организация на книжния фонд и каталозите

а) Прекласиране.

Извършено е в 20 библиотеки: ЕСПУ „В. Коларов", СПУ „Г. Димитров", СПУ „П. К. Яворов", СПУ „Ив. Вазов" с преподаване на руски език, основно училище „Ив. Вазов" — Сопот, гимназия „В. Левски" — Карлово, гимназия „Вл. Ил. Ленин" — Асеновград, СПУ „Д-р Асен Златаров" — Първомай, ОТМТ „М. Ив. Калинин", ТМТ „Хр. Ботев" — Калофер, ОТЕТ „Вл. Ил. Ленин", ТСА „Й. Николова", икономически техникум „В. Левски", СТУМ „Юрий Гагарин", ТДВА „Хр. Ботев", Средно музикално училище, Медицинско училище, ССТ — Садово, основно училище „Й. Йовков", основно училище „Д. Димов".

Да се извърши още в 11 библиотеки: СПУ „Л. Димитрова", ЕСПУ „Д. Благоев", СПУ „Г. Кирков" с преподаване на английски език, СПУ „Хр. Смирненски" — Хисар, СПУ „Хр. Смирненски" — Брезово, СПТУМ „Антон Иванов", Техникум по текстил, Техникум по обувно производство, основно училище „Отец Паисий" — Асеновград, основно училище „Гео Милев" — Белозем, СПУ „Г. Димитров" — Н. Кричим.

б) Каталози.

Систематичен каталог се поддържа в 19 библиотеки: СПУ „Л. Димитрова", СПУ „П. К. Яворов", СПУ „Ив. Вазов" с преподаване на руски език, основно училище „Ив. Вазов" — Сопот, гимназия „В. Левски" — Карлово, СПУ „Хр. Смирненски" — Хисар, гимназия „Вл. Ил. Ленин" — Асеновград, СПУ „Д-р Асен Златаров" — Първомай, ОТМТ „М. Ив. Калинин", ТМТ „Хр. Ботев" — Карлово, ОТЕТ „Вл. Ил. Ленин", ТСА „Й. Николова", икономически техникум „В. Левски", СТУМ „Юрий Гагарин", ТДВА „Хр. Ботев", Медицинско училище, основно училище „Й. Йовков", основно училище „Д. Димов", ЕСПУ „В. Коларов".

Да се изработи още в 12 библиотеки: СПУ „Г. Димитров", СПУ „Г. Кирков" с преподаване на английски език, СПУ „Хр. Смирненски" — Брезово, СПТУМ „А. Иванов", Техникум по текстил, Техникум по обувно производство, Средно музикално училище, ССТ — Садово, основно училище „Отец Паисий" — Асеновград, основно училище „Гео Милев" — Белозем, СПУ „Г. Димитров" — Н. Кричим.

6. Материална база (помещения, обзавеждане)

а) Зали за свободен достъп до книжния фонд.

Подходящи зали имат 21 библиотеки: СПУ „Л. Димитрова", ЕСПУ „В. Коларов", ЕСПУ „Д. Благоев", СПУ „Г. Димитров", СПУ „П. К. Яворов", СПУ „Ив. Вазов" с преподаване на руски език, основно училище „Ив. Вазов" — Сопот, гимназия „В. Левски" — Карлово, СПУ „Д-р Асен Златаров" — Първомай, ОТМТ „М. Ив. Калинин", ТМТ „Хр. Ботев" — Карлово, ОТЕТ „Вл. Ил. Ленин", ТСА „Й. Николова", СТУМ „Юрий Гагарин", СПТУМ „Антон Иванов", Медицинско училище, ССТ — Садово, основно училище „Й. Йовков", основно училище „Д. Димов", основно училище „Гео Милев" — Белозем, СПУ „Г. Димитров" — Н. Кричим.

Да се подменят неподходящите зали за свободен достъп с подходящи в 6 библиотеки: СПУ „Г. Кирков" с преподаване на английски език, икономически техникум „В. Левски", СПУ „Хр. Смирненски" — Хисар, ТДВА „Хр. Ботев", СПУ „Хр. Смирненски" — Брезово, гимназия „Вл. Ил. Ленин" — Асеновград.

Да се осигурят още подходящи зали за свободен достъп в 4 библиотеки: Техникум по текстил, Техникум по обувно производство, Средно музикално училище, основно училище „Отец Паисий" — Асеновград.

б) Читални.

Самостоятелни читални има в 1 библиотека: ТСА „Й. Николова".

Да се осигурят още в 6 библиотеки: СПУ „П. К. Яворов", гимназия „Вл. Ил. Ленин" — Асеновград, ОТМТ „М. Ив. Калинин", Техникум по текстил, Медицинско училище, ССТ — Садово.

Читални в залите за свободен достъп имат 8 библиотеки: ЕСПУ „В. Коларов", ЕСПУ „Д. Благоев", СПУ „Г. Димитров", ОТМТ „М. Ив. Калинин", ТМТ „Хр. Ботев" — Карлово, ОТЕТ „Вл. Ил. Ленин", СПТУМ „Антон Иванов", ССТ — Садово.

Да се оформят още в 18 библиотеки: СПУ „Л. Димитрова", СПУ „Ив. Вазов" с преподаване на руски език, СПУ „Г. Кирков" с преподаване на английски език, основно училище „Ив. Вазов" — Сопот, гимназия „В. Левски" — Карлово, СПУ „Хр. Смирненски" — Хисар, СПУ „Д-р Асен Златаров" — Първомай, СПУ „Хр. Смирненски" — Брезово, икономически техникум „В. Левски", СТУМ „Юрий Гагарин", ТДВА „Хр. Ботев", Техникум по обувно производство, Средно музикално училище, основно училище „Й. Йовков", основно училище „Д. Димов", основно училище „Отец Паисий" — Асеновград, основно училище „Гео Милев" — Белозем, СПУ „Г. Димитров" — Н. Кричим.

в) Книгохранилища.

Притежават 12 библиотеки: СПУ „Г. Димитров", СПУ „Ив. Вазов" с преподаване на руски език, основно училище „Ив. Вазов" — Сопот, гимназия „В. Левски" — Карлово, ОТМТ „М. Ив. Калинин", ТМТ „Хр. Ботев" — Карлово, ТСА „Й. Николова", СТУМ „Юрий Гагарин", СПТУМ „Антон Иванов", Средно музикално училище, ССТ — Садово, основно училище „Д. Димов".

Да се осигурят още на 19 библиотеки: СПУ „Л. Димитрова", ЕСПУ „В. Коларов", ЕСПУ „Д. Благоев", СПУ „П. К. Яворов", СПУ „Г. Кирков" с преподаване на английски език, СПУ „Хр. Смирненски" — Хисар, гимназия „Вл. Ил. Ленин" — Асеновград, СПУ „Д-р Асен Златаров" — Първомай, СПУ „Хр. Смирненски" — Брезово, ОТЕТ „Вл. Ил. Ленин", икономически техникум „В. Левски", ТДВА „Хр. Ботев", Техникум по текстил, Техникум по обувно производство, Медицинско училище, основно училище „Й. Йовков", основно училище „Отец Паисий" — Асеновград, основно училище „Гео Милев" — Белозем, СПУ „Г. Димитров" — Н. Кричим.

г) Обзавеждане.

С подходящи мебели са обзаведени 7 библиотеки: ЕСПУ „В. Коларов", СПУ „Ив. Вазов" с преподаване на руски език, ОТМТ „М. Ив. Калинин", ТМТ „Хр. Ботев" — Карлово, ОТЕТ „Вл. Ил. Ленин", ТСА „Й. Николова", ССТ — Садово.

Да се подменят неподходящите мебели с подходящи в 20 библиотеки: ЕСПУ „Д. Благоев", СПУ „Г. Димитров", СПУ „П. К. Яворов", СПУ „Г. Кирков" с преподаване на английски език, основно училище „Ив. Вазов" — Сопот, СПУ „Хр. Смирненски" — Хисар, гимназия „Вл. Ил. Ленин" — Асеновград, СПУ „Д-р Асен Златаров" — Първомай, СПУ „Хр. Смирненски" — Брезово, икономически техникум „В. Левски", СТУМ „Юрий Гагарин", СПТУМ „Антон Иванов", Техникум по текстил, Техникум по обувно производство, Средно музикално училище, Медицинско училище, основно училище „Й. Йовков", основно училище „Отец Паисий" — Асеновград, основно училище „Гео Милев" — Белозем, СПУ „Г. Димитров" — Н. Кричим.

Допълнително обзавеждане да се извърши в 9 библиотеки: СПУ „Л. Димитрова", гимназия „В. Левски" — Карлово, ОТМТ „М. Ив. Калинин", ТМТ „Хр. Ботев" — Карлово, ТДВА „Хр. Ботев", ССТ — Садово, основно училище „Д. Димов", ОТЕТ „Вл. Ил. Ленин", СПУ „Ив. Вазов" с преподаване на руски език.

7. Укрепени и базови библиотеки

а) Укрепени са 8 библиотеки: СПУ „Л. Димитрова“, СПУ „Ив. Вазов“ с преподаване на руски език, гимназия „В. Левски“ — Карлово, основно училище „Д. Димов“, ОТМТ „М. Ив. Калинин“, ОТЕТ „Вл. Ил. Ленин“, ТМТ „Хр. Ботев“ — Карлово, ТСА „Й. Николова“.

Да се укрепят още 12 библиотеки: ЕСПУ „В. Коларов“, ЕСПУ „Д. Благоев“, СПУ „Г. Димитров“, СПУ „П. К. Яворов“, СПУ „Г. Кирков“ с преподаване на английски език, основно училище „Ив. Вазов“ — Сопот, гимназия „Вл. Ил. Ленин“ — Асеновград, ССТ — Садово, Медицинско училище, СПТУМ „Антон Иванов“, Текстилен техникум, основно училище „Й. Йовков“.

б) Да се утвърдят като базови определените 5 библиотеки: СПУ „Л. Димитрова“, ОТМТ „М. Ив. Калинин“, ОТЕТ „Вл. Ил. Ленин“, ТМТ „Хр. Ботев“ — Карлово, СПУ „Ив. Вазов“ с преподаване на руски език.

Р Е Ш Е Н И Е

на Бюрото на Окръжния съвет за изкуство и култура, взето на заседанието му на 1. XI. 1971 г. с протокол № 7.

О т н о с н о: утвърждаване на програма за перспективното развитие на профсъюзните библиотеки в Пловдивски окръг за периода 1971 - 1975 г.

Основни насоки и задачи

Постановление на Министерския съвет № 2 от 20. I. 1970 г. и Правилникът за работата на профсъюзните библиотеки определят следните насоки и задачи на профсъюзните библиотеки.

1. Обслужват работниците, инженерно-техническите кадри, служителите в предприятията, строителните обекти, мините, железопътните възли, учрежденията и други организации.

2. Комплектуват производствено-техническа, икономическа и справочна литература, свързана с производството и техническата квалификация на работниците, специалистите и служителите. Останалата литература — обществено-политическа, научно-популярна и художествена — те набавят подборно.

3. Мястото на профсъюзните библиотеки в единната система от библиотеки.

Самостоятелна библиотека се изгражда там, където са осигурени всички условия за пълнокръвна дейност — книжен фонд, средства за набавяне на нова литература, съобразно нуждите, щатен библиотекар, помещение за работа и достатъчно читатели. Такива библиотеки трябва да има в големите предприятия с над 500 души.

В малките предприятия библиотечното обслужване се извършва от филиали, подвижни библиотеки и раздавателни пунктове, организирани от библиотеки (профсъюзни, читалищни).

В учрежденията, в малките предприятия и др., които се намират в близост с големи общообразователни библиотеки, не трябва да се изграждат самостоятелни библиотеки. Уместно е да има само подръчна справочна литература във връзка с ежедневната им дейност.

Профсъюзната библиотека координира своята дейност с техническата библиотека в съответното предприятие в областта на комплектуването и културно-масовата работа, а с читалищните библиотеки в района на предприятието — в областта на комплектуването, обслужването на читателите и културно-масовата работа.

4. Профкомитетите в предприятията и учрежденията отговарят за работата на профсъюзните библиотеки. Те движат въпросите за библиотечните съвети, определят изразходването на средствата за литература, грижат се за настаняването на библиотеките в подходящи помещения и за назначаване на квалифицирани библиотекари.

5. Развитието на профсъюзните библиотеки е функция от нарастването на броя на работниците и служителите.

I. Комплектуване на книжните фондове

1. Да се осигури библиографска подработка на комплектуването в библиотеките, които се обслужват от щатни и квалифицирани кадри.

2. Да се осигури оперативност на фонда, като ежегодно се отчислява остаряла по съдържание, многоекземплярна и извънпрофилна литература. Отчислената литература за годината да достига 50% спрямо новонабавената.

3. Процентът на отрасловата литература да достигне 50%, като при текущото набавяне съотношението между художествената и отрасловата литература да бъде 45:55.

4. Да се осигури компетентно и сравнително изчерпателно снабдяване на библиотеките с производствено-техническа литература съобразно профила и задачите на предприятията.

5. Средната книгоосигуреност при профсъюзните библиотеки да достигне 7.

6. Предлага се на ОСПС:

а) да привежда ежегодно в известност определените от КТД средства за литература за отделните библиотеки и там, където е необходимо да се внасят корекции;

б) да се следи и упражнява контрол за ритмичното отпущане и целесъобразното използуване на средствата;

в) да осигури ежегоден прираст на средствата за литература.

II. Работа с читателите

А. Индивидуална работа

1. Средната обхватност на работници и служители за читатели да достигне 50%.

2. Читаемост — средно 12 книги, прочетени от читател.

3. Раздадената отраслова литература да нарасне средно на 25%, като се увеличи относителният дял на производствено-техническата литература.

4. Работата с читателските отзиви като средство за изучаване на читателските интереси и възпитаване на художествен вкус да се внедри в практиката на 15 библиотеки.

5. Плановете за четене и препоръчителните списъци да се приложат в ръководството на четенето в 16 библиотеки.

6. Да се следи и отчита ефективността от формите за индивидуална, справочна и културно-масова работа в 22 библиотеки.

Б. Справочно-библиографска и информационна дейност

1. Справочни сбирки да се обособят в 24 библиотеки.

2. Картотеки по актуални въпроси да се поддържат в 27 библиотеки.

3. Тетрадки за регистриране на устните справки да се водят в 23 библиотеки.

4. Информация за нови книги да се осигури в 17 библиотеки.

В. Културно-масова работа

1. Ежегодно библиотеките да провеждат по 2—3 общозаводски културно-масови мероприятия съвместно с профорганизациите и Комсомола от рода на читателските конференции, срещи с писатели, викторини.

2. Разговори, диспути, обсъждания на книги, литературни разходки, вечери и др. да се провеждат по цехове, бригади, смени и др.

3. В практиката на библиотеките да се внедрят по-малките форми на културно-масова работа като обзори на литература, изложба на книги, беседи за книги и др.

4. В индивидуалната и културно-масовата дейност да се утвърди практиката за използуването на аудиовизуалните средства. Като бази за експериментиране да се определят следните библиотеки: ДКК „Витамина“ — Нови Кричим, ВМЗ — Сопот, КЦМ „Д. Благоев“ и Завод за дървообработващи машини.

III. Организиране на книжните фондове и каталози

1. Да се прекласират по новите таблици на десетичната класификация фондовете на всички библиотеки, в които работят щатни библиотекари.

2. Систематичен каталог да се поддържа в 22 библиотеки.
3. Да се обособят сбирки от периодични издания в 17 библиотеки.

IV. Материална база

1. Да се осигурят подходящи зали и въведе свободен достъп още в 8 библиотеки.
2. Да се обзаведат с нови мебели 18 библиотеки.
3. Да се осигурят читални зали на 12 библиотеки.
4. Да се осигури книгохранилище на 12 библиотеки.

V. Укрепени и базови библиотеки

1. Броят на укрепените библиотеки да нарасне на 20.
2. Да се превърнат в базови за залагане, експериментиране, изучаване и обобщаване на добрия опит 9 библиотеки.

VI. Кадри

1. Новоназначените библиотекари с висше образование да придобият библиотечна специалност.
2. Библиотекарите, които междувременно ще се назначават да имат библиотечно образование, или да им се поставя изискване в определен срок да го придобият.
3. Да се задължат библиотекарите в ДКК „Бригада“ — Асеновград, ДИП „Партизанин“ — Първомай, ДЗС „Ал. Стамболийски“, ДП „Здрава храна“, ДИП „Напредък“, ДИП „Чайка“, ДИП „Бряст“ да завършат задочно ДБИ.

ПРИЛОЖЕНИЕ

към програмата за перспективното развитие на профсъюзните библиотеки за периода 1971—1975 г.

1. Библиографска подработка на комплектуването

Извършва се в 5 библиотеки: Дом на културата на работниците по транспорта и съобщенията, Завод за асинхронни електродвигатели, Комунални предприятия, ДП „Тютюнева промишленост“ — Асеновград, ДКК „Витамина“ — Нови Кричим.

Да се въведе още в 16 библиотеки: завод за мотокари „Рекорд“, ДИП „П. Ченгелов“, ДМЗ „Антон Иванов“, ДИП „Девети септември“, Автостопанство № 2, Държавно търговско предприятие, ДКК „Първи май“, ДЗЗ „Васил Коларов“, ДТК „Марица“, Завод за дървообработващи машини, КЦМ „Д. Благоев“, ДЗЦ „Ст. Кираджиев“ — Нови Кричим, ВМЗ — Сопот, Тракторен завод — Карлово, Електроапаратурен завод, ДИП „България“.

2. Сбирки на периодични издания

Обособени са в 3 библиотеки: Електроапаратурен завод, Комунални предприятия, Завод за дървообработващи машини.

Да се обособят още в 14 библиотеки: завод за мотокари „Рекорд", ДИП „П. Ченгелов", ДИП „България", ДМЗ „Антон Иванов", ДИП „Балкан", Дом на културата на работниците по транспорта и съобщенията, тютюнев комбинат „Родопи", ДКК „Първи май", Завод за асинхронни двигатели, ДТК „Марица", КЦМ „Д. Благоев", ДКК „Витамина" — Нови Кричим, ВМЗ — Сопот, ЖП гара — Карлово.

3. Индивидуална работа с читателите.

а) Отчитане ефективност от тематични витрини.

Прилага се в 10 библиотеки: Електроапаратурен завод, ДИП „България", Дом на културата на работниците по транспорта и съобщенията, „ДКК „Първи май", Завод за асинхронни двигатели, Комунални предприятия, Завод за дървообработващи машини, КЦМ „Д. Благоев", ДКК „Витамина" — Нови Кричим, ВМЗ — Сопот.

Да се отчита още в 10 библиотеки: завод за мотокари „Рекорд", ДИП „П. Ченгелов", ДМЗ „Антон Иванов", ДИП „Девети септември", Автостопанство № 2, Държавно търговско предприятие, ДЗЗ „Васил Коларов", ДТК „Марица", ДП „Тютюнева промишленост" — Асеновград, ДЗЦ „Ст Кираджиев" — Нови Кричим.

б) Събиране на читателски отзиви.

Извършва се в 6 библиотеки: Електроапаратурен завод, Дом на културата на работниците по транспорта и съобщенията, Завод за асинхронни двигатели, КЦМ „Д. Благоев", ДКК „Витамина" — Нови Кричим, ВМЗ — Сопот.

Да се събират и използуват в работа с читателите още в 9 библиотеки: завод за мотокари „Рекорд", ДМЗ „Антон Иванов", Държавно търговско предприятие, ДКК „Първи май", ДЗЗ „Васил Коларов", ДТК „Марица", Завод за дървообработващи машини, ДП „Тютюнева промишленост" — Асеновград, ДЗЦ „Ст. Кираджиев" — Нови Кричим.

в) Изработване планове за четене.

Използуват се в 9 библиотеки: Електроапаратурен завод, Дом на културата на работниците по транспорта и съобщенията, Завод за асинхронни двигатели, Комунални предприятия, Завод за дървообработващи машини, КЦМ „Д. Благоев", ДП „Тютюнева промишленост" — Асеновград, ДКК „Витамина" — Нови Кричим, ВМЗ — Сопот.

Да се въведат в практиката на още 7 библиотеки: завод за мотокари „Рекорд", ДМЗ „Антон Иванов", Държавно търговско предприятие, ДКК „Първи май", ДЗЗ „Васил Коларов", ДТК „Марица", ДЗЦ „Ст. Кираджиев" — Нови Кричим.

4. Справочно библиографска и информационна работа.

а) Справочни сбирки.

Обособени в 14 библиотеки: завод за мотокари „Рекорд", Електроапаратурен завод, ДИП „България", Дом на културата на работниците по транспорта и съобщенията, Държавно търговско предприятие, ДЗЗ „Васил Коларов", Завод за асинхронни двигатели, Комунални предприятия, ДТК „Марица", Завод за дървообработващи машини, КЦМ „Д. Благоев", ДКК „Витамина" — Нови Кричим, ВМЗ — Сопот, Автостопанство № 3.

Да се организират още в 10 библиотеки: ДИП „П. Ченгелов", ДМЗ „Антон Иванов", ДИП „Девети септември", тютюнев комбинат „Родопи", ДКК „Първи май", ДП „Тютюнева промишленост" — Асеновград, ДЗЦ „Ст. Кираджиев" — Нови Кричим, ЖП гара — Карлово, Тракторен завод — Карлово, стъкларски завод „Дружба".

б) Тематични картотеки по актуални въпроси.

Поддържат се в 17 библиотеки: завод за мотокари „Рекорд", Електроапаратурен завод, ДИП „България", ДМЗ „Антон Иванов", ДИП „Балкан", Дом на културата на работниците по транспорта и съобщенията, Държавно търговско предприятие, Градска строителна организация, ДЗЗ „Васил Коларов", Завод за асинхронни двигатели, Комунални предприятия, ДТК „Марица", Завод за дървообработващи машини, КЦМ „Д. Благоев", ДП „Тютюнева промишленост" — Асеновград, ДКК „Витамина" — Нови Кричим, ВМЗ — Сопот.

Да се изработят още в 10 библиотеки: ДИП „П. Ченгелов", ДИП „Девети септември", тютюнев комбинат „Родопи", Автостопанство № 2, ДКК „Първи май", ДЗЦ „Ст. Кираджиев" — Нови Кричим, ЖП гара — Карлово, Тракторен завод — Карлово, ЗХА „Родина", Автостопанство № 3.

в) Тетрадка за регистриране на устни справки.

Въведена е в 15 библиотеки: завод за мотокари „Рекорд", Електроапаратурен завод, ДИП „България", ДМЗ „Антон Иванов", Дом на културата на работниците по транспорта и съобщенията, Държавно търговско предприятие, ДЗЗ „Васил Коларов", Завод за асинхронни двигатели, Комунални предприятия, ДТК „Марица", Завод за дървообработващи машини, КЦМ „Д. Благоев", ДП „Тютюнева промишленост" — Асеновград, ДЗЦ „Ст. Кираджиев" — Нови Кричим, ДКК „Витамина" — Нови Кричим, ВМЗ — Сопот.

Да се въведе още в 8 библиотеки: ДИП „П. Ченгелов", ДИП „Девети септември", Автостопанство № 2, ДКК „Първи май", ДЗЦ „Ст. Кираджиев" — Нови Кричим, ЖП гара — Карлово, Тракторен завод — Карлово, ЗХА „Родина".

г) Информация за нова литература към определен брой читатели (специалисти, обществен актив, пропагандисти).

Извършва се в 2 библиотеки: Дом на културата на работниците по транспорта и съобщенията и ДКК „Витамина" — Нови Кричим.

Да се приложи още в 15 библиотеки: завод за мотокари „Рекорд", Електроапаратурен завод, ДИП „България", ДМЗ „Антон Ива-

нов", ДИП „Девети септември", тютюнев комбинат „Родопи", Държавно търговско предприятие, ДЗЗ „Васил Коларов", Завод за асинхронни двигатели, ДТК „Марица", Завод за дървообработващи машини, КЦМ „Д. Благоев", ДЗЦ „Ст. Кираджиев" — Нови Кричим, ВМЗ — Сопот, Тракторен завод — Карлово.

5. Организация на фондовете и каталозите.

а) Прекласиране.

Извършено е в 9 библиотеки: ДИП „България", Държавно търговско предприятие, ДЗЗ „Васил Коларов", Завод за асинхронни двигатели, Комунални предприятия, Завод за дървообработващи машини, КЦМ „Д. Благоев", ДКК „Витамина" — Нови Кричим, ВМЗ — Сопот.

Да се извърши още в 14 библиотеки: завод за мотокари „Рекорд", ДИП „П. Ченгелов", Електроапаратурен завод, ДМЗ „Антон Иванов", ДИП „Девети септември", Дом на културата на работниците по транспорта и съобщенията, тютюнев комбинат „Родопи", Автостопанство № 2, ДКК „Първи май", ДТК „Марица", ДП „Тютюнева промишленост" — Асеновград, ДЗЦ „Ст. Кираджиев" — Нови Кричим, ЖП гара — Карлово, Автостопанство № 3, Градска строителна организация, ДИП „Балкан", стъкларски завод „Дружба", Тракторен завод — Карлово, ЗХА „Родина".

б) Каталози.

Систематичен каталог се поддържа в 11 библиотеки: Електроапаратурен завод, ДИП „България", Държавно търговско предприятие, ДЗЗ „Васил Коларов", Завод за асинхронни двигатели, Комунални предприятия, Завод за дървообработващи машини, КЦМ „Д. Благоев", ДП „Тютюнева промишленост — Асеновград, ДКК „Витамина" — Нови Кричим, ВМЗ — Сопот.

Да се изработи още в 11 библиотеки: завод за мотокари „Рекорд", ДИП „П. Ченгелов", ДМЗ „Антон Иванов", ДИП „Девети септември", Дом на културата на работниците по транспорта и съобщенията, тютюнев комбинат „Родопи", Автостопанство № 2, ДКК „Първи май", ДТК „Марица", ДЗЦ „Ст. Кираджиев" — Нови Кричим, Тракторен завод — Карлово.

6. Материална база (помещения, обзавеждане).

а) Зали за свободен достъп до книжния фонд.

Подходящи зали имат 20 библиотеки: завод за мотокари „Рекорд", ДИП „П. Ченгелов", ДИП „България", ДМЗ „Антон Иванов", ДИП „Балкан", Дом на културата на работниците по транспорта и съобщенията, тютюнев комбинат „Родопи", Автостопанство № 2, Градска строителна организация, ДКК „Първи май", ДЗЗ „Васил Коларов", Завод за асинхронни двигатели, Комунални предприятия, ДТК „Марица", Завод за дървообработващи машини, КЦМ „Д. Благоев", ДЗЦ „Ст. Кираджиев" — Нови Кричим, ДКК „Витамина" — Нови Кричим, ЖП гара — Карлово, ЗХА „Родина".

Да се подменят неподходящите зали с подходящи в 8 библиотеки: Електроапаратурен завод, ДИП „Девети септември“, Държавно търговско предприятие, ДП „Тютюнева промишленост“ — Асеновград, ВМЗ — Сопот, Тракторен завод — Карлово, стъкларски завод „Дружба“, Автостопанство № 3.

б) Читални.

Самостоятелна читалня има 1 библиотека: ДТК „Марица“.

Да се осигурят още в 7 библиотеки: Електроапаратурен завод, Дом на културата на работниците по транспорта и съобщенията, тютюнев комбинат „Родопи“, КЦМ „Д. Благоев“, ДЗЦ „Ст. Кираджиев“ — Нови Кричим, ВМЗ — Сопот, Тракторен завод — Карлово.

Читални в залите за свободен достъп имат 10 библиотеки: завод за мотокари „Рекорд“, ДИП „България“, ДИП Балкан“, тютюнев комбинат „Родопи“, Градска строителна организация, ДКК „Първи май“, Завод за дървообработващи машини, КЦМ „Д. Благоев“, ЖП гара — Карлово, ЗХА „Родина“.

Да се оформят още в 5 библиотеки: Държавно търговско предприятие, ДП „Тютюнева промишленост“—Асеновград, ДКК „Витамина“ — Нови Кричим, ЖП гара — Карлово, стъкларски завод „Дружба“.

в) Книгохранилища.

Притежават 9 библиотеки: ДИП „България“, ДИП „Балкан“, Дом на културата на работниците по транспорта и съобщенията, тютюнев комбинат „Родопи“, ДТК „Марица“, Завод за дървообработващи машини, КЦМ „Д. Благоев“, ДКК „Витамина“ — Нови Кричим, ЗХА „Родина“.

Да се осигурят още 12 библиотеки: завод за мотокари „Рекорд“, ДИП „П. Ченгелов“, Електроапаратурен завод, ДМЗ „Антон Иванов“, Държавно търговско предприятие, ДКК „Първи май“, ДП „Тютюнева промишленост“ — Асеновград, ДЗЦ „Ст. Кираджиев“— Нови Кричим, ВМЗ — Сопот, ЖП гара — Карлово, Тракторен завод — Карлово, стъкларски завод „Дружба“.

г) Обзавеждане.

С подходящи мебели са обзаведени 13 библиотеки: ДИП „България“, Дом на културата на работниците по транспорта и съобщенията, Автостопанство № 2, Градска строителна организация, ДЗЗ „Васил Коларов“, Завод за асинхронни двигатели, Комунални предприятия, ДТК „Марица“, Завод за дървообработващи машини, КЦМ „Д. Благоев“, ВМЗ — Сопот, ЗХА „Родина“, Автостопанство № 3.

Да се заменят неподходящите мебели с подходящи в 9 библиотеки: ДИП „П. Ченгелов“, ДМЗ „Антон Иванов“, тютюнев комбинат „Родопи“, Държавно търговско предприятие, ДП „Тютюнева промишленост“ — Асеновград, ДКК „Витамина“, стъкларски завод „Дружба“, ЖП гара — Карлово.

Допълнително обзавеждане да се извърши в 9 библиотеки: ДИП „България“, Дом на културата на работниците по транспорта и съобщенията, ДТК „Марица“, завод за мотокари „Рекорд“, Електроапаратурен завод, ДИП „Девети септември“, ДИП „Балкан“, ДКК „Първи май“, ДЗЦ „Ст. Кираджиев“ — Нови Кричим.

7. Укрепени и базови библиотеки

а) Укрепени са 12 библиотеки в: Електроапаратурен завод, ДИП „България", Дом на културата на работниците по транспорта и съобщенията, Държавно търговско предприятие, ДЗЗ „В. Коларов", Завод за асинхронни двигатели, Комунални предприятия, ДТК „Марица", Завод за дървообработващи машини, КЦМ „Д. Благоев", ДКК „Витамина" — Нови Кричим, ВМЗ — Сопот.

Да се укрепят още 8 библиотеки в: завод за мотокари „Рекорд", ДИП „П. Ченгелов", ДМЗ „Антон Иванов", ДКК „Първи май", ДП „Тютюнева промишленост" — Асеновград, ДЗЦ „Ст. Кираджиев" — Нови Кричим, ЖП гара — Карлово, Тракторен завод — Карлово.

б) Да се утвърдят като базови определените 9 библиотеки в: ДКК „Витамина" — Нови Кричим, Завод за дървообработващи машини, КЦМ „Д. Благоев", ДТК „Марица", Завод за асинхронни двигатели, Дом на културата на работниците по транспорта и съобщенията, ВМЗ — Сопот, Електроапаратурен завод, ДЗЦ „Ст. Кираджиев" — Нови Кричим.

РЕШЕНИЕ

на Бюрото на Окръжния съвет за изкуство и култура, взето на заседанието му от 11. I. 1972 г. с протокол № 1.

Относно: комплектуването на книжните фондове в общообразователните библиотеки в Пловдивски окръг.

1. При комплектуването на библиотеките от отделните мрежи да се изхожда от обстоятелството, че всяка една е част от общата система на обслужването на населението с книги и периодични издания, набавя сравнително пълно литература по профила си и подборно от останалите отдели на знанието.

Обслужването със специална литература на различните категории читатели да се осигурява чрез използуване на МЗС и ММЗС.

2. При текущото комплектуване и докомплектуване фондовете на общообразователните библиотеки да се провежда политика, отговаряща на задачите, които Постановление № 2 на МС поставя. Методичният отдел при Народна библиотека „Иван Вазов" да осигури профилна чистота на фондовете, като за целта проучи, разработи и усъвършенствува методиката на набавянето в отделните библиотечни мрежи, като вътре в тях категоризира библиотеките по следния начин:

а) градски читалищни:

— централна градска библиотека на територията на гр. Пловдив;

— градска библиотека в градовете на окръга (в центъра на АПК и в останалите градове);

— квартална читалищна библиотека на територията на гр. Пловдив;

б) селски читалищни:

— в центъра на АПК;

— в община с училище за интернатно обучение;

— в община без училище за интернатно обучение;

— в съставно село с училище;

— в съставно село без училище;

в) профсъюзни:

— в предприятия, в които функционира техническа библиотека;

— в предприятия, в които общообразователната библиотека изпълнява функциите и на техническа (а. машиностроене и химия; б. лека и хранително-вкусова промишленост);

— в учреждения;

— към културни домове;

г) училищни:

— в техникуми;

— в професионални училища;

— в политехнически гимназии;

— в специални училища;

— в основни училища;

— в други училища;

3. При разпределение на средствата за читалищните библиотеки да се изхожда конкретно за всяка библиотека от мястото, което заема в общата система на обслужването.

4. В изпълнение на задачите, поставени от Постановление № 2 по комплектуването да се изгради система за централизирано комплектуване:

— На библиотеката при читалище „В. Коларов" гр. Пловдив се възлагат функции на централна градска читалищна библиотека със задача да комплектува фондовете на читалищните библиотеки на територията на гр. Пловдив.

— Читалищните библиотеки в градовете Карлово, Асеновград, Н. Кричим, Кричим, Първомай, Хисар, Сопот и Перущица да организират комплектуването на библиотечните фондове на библиотеките от селищата, влизащи в общините им.

— Да се възложи на общинските библиотеки в Дълбок Извор, Брестовица, Първенец, Куклен, Баня, Бенковски, Изгрев, Искра, Калояново, Поповица, Рогош, Р. Конаре, Стряма, Тополово, Труд да набавят литература за библиотеките от съставените села.

Да се окаже помощ по организиране на работата и разработване методика за най-правилно осъществяване на централизираното комплектуване за читалищните библиотеки на територията на гр. Пловдив и централно снабдяване в определените градове и села.

5. Да се осигури редовна консултация от Методичния отдел на Народна библиотека „Ив. Вазов" във ведомствената книжарница в гр. Пловдив за училищните и профсъюзни библиотеки, а в Асеновград, Карлово и Първомай — от районните методисти. Окръжните методисти за градските и селски библиотеки редовно да посещават

книжарниците по места и правят подбор на литературата с библиотекарите.

6. Методичният отдел при Народна библиотека „Ив. Вазов“ да осигури редовна информация за новата литература, като за целта се използуват квалификационните занимания и посещенията на място. Да се осигури библиографска подработка на комплектуването и се внедри в практиката на градските читалищни, профсъюзните и училищните библиотеки поръчка по каталозите „Български книги“ и „Новые книги“, а за селските — „Български книги“.

7. Според определените в перспективните планове оптимални граници на фондовете на отделните библиотеки за различните мрежи да се прочистят основно фондовете им от остаряла, извънпрофилна и многоекземплярна литература и се отчислят със съответни актове. Ежегодно фондовете на библиотеките да се освобождават от излишна литература.

8. Читалищните, профсъюзните и училищни ръководства да осигурят контрол и взискателност в работата на библиотеките със закъснелите читатели. В оценката за работата на всяка библиотека да се има предвид какъв процент от общия брой на читателите са закъснели и колко книги са задържали.

9. Предлага:

а) на Народна библиотека „Кирил и Методий“ — да осигури излизането на бюлетина „Нови книги“ преди пускането в продажба на печатните издания и по-точен адрес за всяко ново заглавие;

б) на ДТП „Печатни произведения“ — да осигури подходящи помещения и условия за работа на ведомствените книжарници, за да се даде възможност за най-правилен избор и набавяне на книгите по предварителни заявки;

в) на ОС на БПС — да осигурява планирането на достатъчно средства за набавяне на нова литература, които да се предвиждат в КТД и ритмично да се отпущат през годината. Ежегодно да се прави оценка на изпълнението на тази задача.

Оценки и изводи на Народна библиотека „Иван Вазов“, внесени в Бюрото на Окръжния съвет за изкуство и култура като мотиви за вземане на горното решение

Комплектуването на библиотеките е един от най-сложните проблеми, върху които работят библиотековеди и библиографи от цял свят. То създава базата за успешно извършване на всички библиотечни функции, осигурява материал за библиотечно обслужване и то не само за обикновено книгораздаване, а и за справочна работа, библиографска информация и културно-масова работа с читателя и пропагандна дейност в най-широк смисъл на думата. Неудържимият ръст на печатната продукция и увеличаващият се ежегодно у нас поток на излизащи книги поставя основния, възлов въпрос на комплектуването — подборът или какви принципи трябва да се спазват, за да

може от големия приток на новоизлизащата литература в библиотеката да влезе най-доброто и най-полезното.

На комплектуването ние отдаваме голямо значение. На него са посветени редица квалификационни занимания — семинари, практикуми и съвещания. Провеждани са проучвания, анкети, вземани се решения по съвместната работа с „Печатни произведения". Резултати от направеното има, но все пак не са решени редица въпроси. Ето защо през 1970 година Методичният отдел при Народна библиотека „Ив. Вазов", след сериозна подготовка и изработена методика, извърши проучване на комплектуването на фондовете в общообразователните библиотеки на окръга. Изводите, които правим за състоянието и проблемите на комплектуването са резултат от обследването на книжните фондове на 8) библиотеки, представляващи 28 % от общия брой на библиотеките в окръга, като са обхванати по 20 от всяка мрежа: читалищни градски, читалищни селски, профсъюзни и училищни.

Проучването е направено: **а) по списък на книги, в които са включени 1127 заглавия, представляващи основното ядро на книжния фонд във всички библиотечни мрежи; б) върху 5 таблици: „Наличен книжен фонд по съдържание", „Набавени книги и изразходвани средства през годините 1965—1969", „Набавени книги през 1970 г." (по месеци и съдържание), „Отчислени книги (по години, съдържание и причини)" и „Закъснели читатели с връщане на заети книги" (по години и отдели); в) по анкетен лист; г) по личи впечатления на методистите.** Всички тези материали се попълниха от библиотекарите и по тях се направиха проучвания. За всяка библиотечна мрежа се изготвиха отделни материали, които показват много интересни факти, посочват проблеми, нуждаещи се от решения. Заедно с обощения материал, изводи и предложения, подкрепени с таблици, те ще бъдат поместени в Бюлетина, който Народна библиотека „Иван Вазов" издава в помощ на общообразователните библиотеки в окръга[1]. Констатациите, изводите и предложенията са приети от библиотечната комисия, станали са достояние на библиотекарите от отделните библиотечни мрежи. Затова на вниманието на Бюрото на ОСИК представяме по-важните изводи:

1. От проучването не може да се каже категорично, че отделните библиотечни мрежи имат определена политика за набавяне, която напълно да отговаря на задачите и определения им профил от Постановление № 2 на МС. Тук противоречието се определя преди всичко от книжното ядро. Дали то трябва да бъде еднакво за всички библиотечни мрежи, или не. И ако за профсъюзните и училищните библиотеки неговият състав по броя на заглавия от различните отдели на знанието трябва да бъде ограничен, то се изисква точен и категоричен адресат за всяко заглавие, включено и информационния бюлетин „Нови книги". Наложително е този бюлетин

1 Става дума за бр. 20 на „Бюлетин в помощ на библиотеките..."

да предхожда набавянето и да служи за библиографска поръчка, тъй като практиката показва, че информационният бюлетин „Български книги“ не осигурява тази възможност. Това се налага и от обстоятелството, че в масовите библиотеки работи в повечето случаи един библиотекар, който не винаги е в състояние да осигури компетентна и точна преценка в подбора, дори и когато ползува консултанти. Нашето проучване не показва голяма разлика при набавянето на литература в книжното ядро между читалищните и профсъюзните библиотеки. Малкият брой набавени заглавия (по списъка) например в училищните библиотеки се определя не от политиката им на комплектуване, а от ограничените средства, които им се отпущат.

2. В набавянето на специалната част, която определя профила на профсъюзните библиотеки, има редица непълноти, нерешени организационни въпроси, неизяснени задачи, произтичащи от наличието на технически библиотеки и бюра за научно-техническа информация и липсата на координация между тях и масовите библиотеки по места. Техническата литература (книги, периодика, специални издания) се набавя, ползува и съхранява в различните предприятия различно. Поради това за пълноценна работа по набавянето и ползуването на техническата и икономическата литература не може да се говори нито в библиотеките, които работят при наличието на техническа библиотека и трябва да набавят производствено-техническа литература за работниците, нито в останалите, които освен на работниците са задължени да осигурят обслужването на специалистите. Съдържанието и мащабите на работа на последните със специалистите не са изяснени.

3. Читалищните градски, селски и профсъюзни библиотеки разполагат с малък брой заглавия по разделите: научен комунизъм, икономика на промишлеността и селското стопанство, организация на управлението, социология, психология на труда и други важни актуални въпроси, по които има и ще се увеличават търсенията. Това показва, че библиотекарите все още не умеят да свързват комплектуването с актуалните задачи на нашия обществен, икономически и културен живот особено сега, когато пред нас са решенията на Десетия конгрес на Партията и Постановлението на ЦК на БКП за подобряване икономическото образование на трудещите се.

4. В набавянето и ползуването на селскостопанската литература, в това число и на икономическата, в селските библиотеки има редица не най-правилно решени въпроси, които се определят от обстоятелството, че литературата по най-актуалните въпроси и предназначена за по-широк кръг читатели се получава в ТКЗС централно и не достига до библиотеките. Промените в организацията и ръководството на селското стопанство — уедряване, специализация, интеграция, интензификация, до голяма степен определят и различните задачи на библиотеките по набавянето и ползуването на селскостопанска литература (в това число икономическа и техническа) и тези нови моменти се нуждаят от ново осветление.

5. Състоянието на фондовете и възможностите на текущото комплектуване на училищните библиотеки все още не отговарят на определените им задачи от Постановление № 2 — да подпомагат учебния процес, като набавят учебно-помощна литература. Необходимо е по-пълно и по-широко да се разбира понятието учебно-помощна литература. И когато говорим за учебния предмет „история", освен научната, научно-популярната и мемоарна литература, тук най-пълно трябва да бъдат представени най-добрите художествени произведения на историческа тематика. Или по предметите „рисуване" и „пеене", освен теоретичната литература да бъдат пълно представени биографиите, в това число и романизираните, за видни художници и композитори, които се изучават. Тази пълнота и всеобхватност на комплектуването на училищните библиотеки не е осъществена. Чувствува се нужда от разработване на методика за комплектуването на училищните библиотеки.

6. Важен проблем в комплектуването на библиотеките е осигуряването на средства за набавянето на нова литература, които ще осигурят ритмичното им захранване с най-необходимите заглавия. За различните библиотечни мрежи този въпрос стои различно.

В читалищните селски библиотеки трябва да се ликвидира уравниловката и средствата да се определят съобразно мястото и задачите на всяка библиотека.

При градските читалищни библиотеки е необходимо да се отчита разликата между кварталните библиотеки в град Пловдив и в градовете извън Пловдив. А между последните степенуването да става в зависимост от задачите им, броя на населението, институтите и предприятията, които обслужват.

Средствата в училищните библиотеки и при новите нормативи са недостатъчни, за да се набавя според изискванията пълно учебно-помощна литература. Това се отнася най-вече за техникумите, където се набавят и по-скъпи издания по специалностите.

Най-труден и нерешен е въпросът в предприятията. Определените според колективния трудов договор средства търпят през годината промени в зависимост от изпълнението на плана, нямат задължителен характер, не осигуряват ритмичност в набавянето.

7. Не са създадени условия за нормална и спокойна работа на библиотекарите във ведомствената книжарница. Няма гаранция, че подборът се извършва при наличието на всички новопристигнали заглавия. Не се осигуряват от най-важните и необходимите заглавия екземпляри за всички библиотеки. Във взаимоотношенията между библиотекари и книжарски работници има нерешени и спорни въпроси, които се определят от лошите условия на работа, от неправилната организация, отнасяща се до лишаване на библиотеките от възможността да работят с поръчки, което до голяма степен определя случайния характер на комплектуването.

8. Голям брой заглавия по най-актуалните въпроси или свързани с родния край не се разпространяват чрез „Печатни произведения" или са безплатни, поради което трудно се следи излизането им

и много библиотеки не ги притежават. Това са издания на Профиздат, Министерството на земеделието и хранителната промишленост, ведомствени издания на окръжни организации, институти и др.

9. Проучването показва много нерешени проблеми по прочистването фондовете от остаряла, извънпрофилна и многоекземплярна литература, чиято реализация поставя сериозни задачи пред библиотеките.

Одобрявам:
Зам. председател на
ГСИК: (не се чете)

ПРАВИЛНИК

за централизирано комплектуване книжните фондове на читалищните библиотеки — град Пловдив

1. Комплектуването на читалищните библиотеки се осъществява централно от специализирана служба, създадена към ГСИК, с база библиотеката на народно читалище „В. Коларов".

В състава на службата влизат библиотекар, който отговаря и осъществява всички процеси свързани с комплектуването и библиотекар, който отговаря за техническото оформяне и обработка на набавените книги.

2. Комплектуването се извършва от комисия, в състава на която влизат библиотекарите на всички читалищни библиотеки и работещите в специализираните служби за комплектуване.

Председател на комисията е отговорникът на службата за централизирано комплектуване.

Работата на службата и комисията се подпомага от методиста на Народна библиотека „Иван Вазов", който отговаря за градските читалищни библиотеки.

3. Комисията заседава един път месечно. Тя прави своите поръчки чрез библиографска подработка по български, съветски и други информационни източници. По време на заседанията, чрез отговорника на службата, който следи депозитния екземпляр в Народна библиотека „Ивав Вазов", комисията коригира поръчките си. Тя ги съобразява и с фактурите за нова литуратура на ДТП „Печатни произведения".

4. За направените поръчки се изработва картотека. На нея се отбелязват броят на екземплярите, които трябва да получи всяка библиотека. Екземплярността се съгласува със средствата, които са определени за всяка библиотека.

5. Към ведомствената книжарница са предявяват изисквания да изпълнява поръчките съобразно корекцията, направена по фактурите и депозита.

6. Книгите се сигнират, подпечатват и оформят библиотечно — поставят се сигнатурни етикети и датници.

7. Регистрацията се извършва в:

а) обща инвентарна книга (в графата „сигнатура“ се отбелязва в коя библиотека е изпратена книгата);

б) обща книга за движение на библиотечния фонд;

в) сводна книга за движение на библиотечния фонд;

г) заглавна;

8. Поддържа се своден каталог на постъпилите книги.

9. Библиотеките получават книгите с предавателно-приемателна книга по утвърден образец, копие от който остава в центъра.

10. Заедно с книгите в библиотеките се изпращат и фиши със следните данни: автор, заглавие, инвентарен номер, цена и отдел. Те се съхраняват в библиотеките, подредени по години, по възходящ ред на инвентарните номера и служат за справки и проверка на книжните фондове.

11. Във всяка библиотека се води „Книга за движение на библиотечния фонд“.

Досегашните инвентарни книги на библиотеките да се консервират.

12. Абонирането, обработката и регистрацията на периодичните издания (вестници и списания) се извършва от библиотеките. Определени заглавия от периодичните издания се регистрират в тетрадка за временна регистрация.

13. За книгите, загубени от читатели, всяка библиотека си води тетрадка със следните данни: номер по ред, инвентарен номер, автор, заглавие, цена, отдел, данни за читателя, събраната сума, номер на квитанцията, с която е заплатена книгата, подписи на библиотекаря и читателя.

14. В края на годината всяка библиотека прави актове за отчисления на книги по различни причини. Въз основа на данните от актовете се правят съответните вписвания в инвентарните книги и в книгите за движение на библиотечния фонд. Актовете се изпращат в службата за изработване на своден акт, след което се връщат обратно в библиотеката.

15. Срещу загубени, присвоени, повредени от читатели книги се събират суми, съответно в единичен (за детската), троен (за художествената) и в петорен (за научната) размер от цената на книгата. За събраните суми на читателите се издават квитанции.

Събраните по този начин средства се внасят в службата за набавяне на книги в полза на библиотеките, внесли сумите.

ДОГОВОР

между Народната библиотека „Иван Вазов" — Пловдив, НРБ и библиотеката „Иржи Махен" — Бърно, ЧССР, за годините 1972—1973.

1. Книгообмен.

Народна библиотека „Иван Вазов" в Пловдив и Библиотека „Иржи Махен" в Бърно предлагат обмен на произведения от българската и чехословашката книжна продукция.

Българската страна желае пращането на:

— книги из областта на техниката, медицината и селското стопанство;
— основни библиографии и специални справочници, енциклопедии, речници, текущи и национални библиографии;
— по-важни библиотековедски издания;
— музикални издания, ноти, грамофонни плочи, албуми и репродукции;
— аудиовизуални материали по изучаване на езиците и културата на договарящите страни;
— конкретни издания от националната продукция по предварително направени заявки;
— собствени издания на библиотеката „Иржи Махен".

Чехословашката страна желае пращането на:

— основни библиографии и специални справочници по специалностите литературоведение и изкуство;
— енциклопедии и речници;
— книги из областта на изкуството, предимно стара и нова живопис, скулптура, графика, архитектура;
— музикални издания, ноти, грамофонни плочи, албуми и репродукции;
— аудиовизуални материали по изучаване на езиците и културата на договарящите страни;
— собствени издания.

Ръководствата и на двете библиотеки ще обменят данни за развоя и съдържанието на библиотечните си фондове.

Книгообменът ще бъде реципрочен в порядъка „том срещу том" и няма да надхвърли 100 тома (или ноти, плочи, албуми и пр.) годишно.

2. Организацията и ръководство.

И двете страни ще си обменят взаимно материали и опит из областите на:

— планиране и отчитане дейността в библиотеката;
— организацията на работата в библиотеката;

— организация на мрежата на народните библиотеки в двата града и тяхното централно ръководство.

3. Методическа, библиографска и справочна дейност.

И двете страни ще си обменяват материали и опит из областта на:

— методическата дейност;
— библиографската дейност;
— индивидуалните и колективните справки;
— материали из отделните области на библиотечната работа;
— квалификацията на библиотечните работници и нейното усъвършенствуване.

4. Обмен на ръководни и библиотечни специалисти.

И двете страни ще организират в течението на предстоящите две години ежегодни взаимни посещения на двама души ръководители или специалисти от библиотеките за 10 дни.

Изборът на изпращаните специалисти и определянето на дейностите, с които ще се запознаят по време на престоя, ще направи всяка страна самостоятелно и независимо една от друга.

Библиотеката, която ще изпраща своя работник, ще плаща пътните пари. Приемащата библиотека ще поема разноските, свързани с престоя, в следния размер:

настаняване: в България в хотела на народен съвет (хотел, определен за вътрешните туристи) 1-ва категория, в Чехословакия в хотела категория Б;

дневна джобна такса: в България 6,50 лв.;
в Чехословакия 80 чехословашки крони.

Освен това и двете библиотеки поемат задължение да осигурят програма за свободното време и за опознаването на културните паметници и природните красоти в околностите на града.

За укрепването на личните отношения на библиотекарите от двете страни по договор дирекциите на библиотеките, съвместно с профсъюзните организации, да установят възможностите на взаимни колективни екскурзии от двете библиотеки за опознаване библиотечната работа, природните забележителности, културните паметници и живота на хората от двата града и съответните области.

5. Този договор е преведен на чешки и български език и двете страни изразяват съгласието си с представения проект на договора.

(п) собственоръчно
Антоний Оплущил
директор на библиотеката
„Иржи Махен" — Бърно.

Бърно, 15 март 1972 г.

(п) собственоръчно
Стоян Инджев
директор на библиотеката
„Иван Вазов" — Пловдив.

Пловдив, 12 април 1972 г.

ВЪПРОСИ И ПРОБЛЕМИ, СТОЯЛИ ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ И РЕШЕНИ ОТ ДИРЕКЦИОННИЯ СЪВЕТ ЗА 1970 г. — 1973 г.

1970 г.

Протокол № 1

Състоянието на заемните служби, относно редовното връщане на книгите и решителни мерки за подобряване работата по опазване на книжния фонд.

Периодични издания в Народна библиотека „Иван Вазов". Състояние, набавяне, регистрация и обработка.

Секторите в отдел „Ползуване и книжни фондове". Състояние и бъдещо развитие.

Протокол № 2

Състояние, съхранение и ползуване на книжните фондовете в читалните.

Ретроспективно краезнание — състояние, перспективен план.

Перспективен план за изданията на Народна библиотека „Иван Вазов" за периода 1970—1972 г.

Протокол № 3

Оценка за работата с книжния фонд в залата за свободния достъп.

Обществена оценка на работата с читателската категория младежи и млади специалисти.

Състояние на имуществото на Народна библиотека „Иван Вазов" — Пловдив.

За състоянието на справочните фондове във филиалите.

Предложения за някои мероприятия, които трябва да се извършат до влизането в новата сграда.

Щат на Народна библиотека „Иван Вазов" — Пловдив (с оглед на новата сграда).

Протокол № 4

Оценка на проведената културно-масова работа от общообразователните библиотеки по плана за работа с книгата по марксическия мироглед и комунистическото възпитание.

По някои въпроси около процедурата за отчисляване на книги, съставяне на актове и отчитане на литература, получена по книгообмен.

Обществена оценка на ефективността на цялата документация, въведена в различните отдели, служби и сектори в Народна библиотека „Иван Вазов" — Пловдив.

Протокол № 5

Комплектуване. Метод и стил на работа. Състояние на документацията. Оценка на политиката на комплектуване, съобразно задачите и перспективата на Народна библиотека „Иван Вазов". Мероприятия за осигуряване научния характер на комплектуването.

Библиографската грамотност на библиотекарите от заемните служби. Състояние. Мероприятия.

Протокол № 6

Отчет за извършеното по разпространение на библиотечно-библиографски знания през учебната 1969—1970 г.

Информация за изпълнението на задачи, поставени на Дирекционния съвет на 7. II. 1970 г. във връзка с подобряване работата с фонд периодични издания.

Оценка на извършената работа за честването 100 години от рождението на Вл. И. Ленин в общообразователните библиотеки.

Оценка за работата на филиал „М. Горки" със свободния достъп.

Доклад за проверката на справочно-библиографския фонд в Народна библиотека „Иван Вазов", извършена през май — юни 1970 г.

Протокол № 7

Младежкият дом на книгата — оценка на извършената работа, перспективи за развитие.

Обществена оценка и изводи от наблюденията върху работата със свободните картони в Народна библиотека „Иван Вазов", направени от Профкомитета.

Оценка за квалификацията на библиотекарите от Пловдивски окръг през отчетната 1969/70 г.

Протокол № 8

Състояние на работата в Книговезницата и мероприятия за подобряване.

Състояние на работата в Печатницата и мероприятия за подобрение.

Състояние на книжните фондове в отдел „Специални сбирки".

Състояние на книжните фондове в отдел „Изкуство".

Предложения за изясняване книжните фондове в Народна библиотека „Иван Вазов" — Пловдив.

Примерен план за подготовка и пренасяне на имуществото на Народна библиотека „Иван Вазов" в новата сграда.

1971*

Състояние на книжните фондове и каталозите в отдел „Специални сбирки".

Материалната база на библиотеката в условията на новата сграда.

---

*За 1971 г. и 1972 г. не са приети планове за дирекционния съвет, поради реорганизация в отделите и службите и разместване на кадрите във връзка с подготовката за пренасяне на библиотеката в новата сграда.

1972 г.

План на Народна библиотека „Иван Вазов“ за участие в прегледа на окръжните и читалищните библиотеки в страната за 1972—1975 г.

План на Дирекционния съвет на Народна библиотека „Иван Вазов“ за 1973 г.

Бюджет на Народна библиотека „Иван Вазов“ за 1973 г.

План на Съвета по комплектуване.

План на Комисията, отговаряща за изданията на Народна библиотека „Иван Вазов“ — Пловдив, за 1973 г. и план за издателската дейност на Народна библиотека „Иван Вазов“ за 1973 г.

План за работата на Комисията по пропаганда на библиотеката през 1973 г.

1973 г.

Протокол № 1

Организация на краеведския апарат. Състояние и перспективи.

Състояние и перспективи на МЗС.

Характеристика и състояние на архивния фонд на Народна библиотека „Иван Вазов“ — Пловдив.

За необходимостта от водене на летописна книга в Народна библиотека „Иван Вазов“.

Тематичен план за публикациите на отдел „Специални сбирки“.

Протокол № 2

Организации и задачи на служба „Книгохранение“ в Народна библиотека „Иван Вазов“.

Перспективен план за краеведските библиографски указатели.

Правилник и номенклатура на длъжностните лица в отдел „Комплектуване и обработка“.

План за разработване на темата „Читателските интереси на специалистите от Пловдив и тяхната задоволеност с литература. За какво търсят Народна библиотека „Иван Вазов“ специалистите от гр. Пловдив“.

План за работа по темата „Ръководство за краеведска работа в библиотеките“.

Протокол № 3

Основни насоки в работата на секторите в отдел „Ползуване и книжни фондове“.

Съдържание и обсег на фонд „Редки и ценни издания“ в Народна библиотека „Иван Вазов“.

За турските печатни книги от „Агушевия архив“.

Доклад на комисията по съревнованието за II шестмесечие на 1972 г.

Протокол № 4

Кадрови въпроси.

Протокол № 5

Обсъждане правилниците на различните отдели, служби и сектори.

Разглеждане, обсъждане и приемане нормативите на различните процеси в библиотеката.

Приемане структурата и задачите на отдел „Изкуство".

Обсъждане предложението за усвояване в основния фонд турските книги от „Агушевия архив".

Протокол № 6

Кадрови въпроси.

Протокол № 7

Статистика и документация на отделите и службите, работещи с читателя. Състояние и перспективи.

Оценка на извършената работа по изработването на библиографския указател „Пловдивски окръг по пътя на социализма. 1944—1964 г.".

Информация-оценка за ползуването на Бюлетина, издаван от Народна библиотека „Иван Вазов" в помощ на общообразователните библиотеки.

По оценката на ръководните кадри в Народна библиотека „Иван Вазов" — Пловдив.

Персонално определяне на личния състав на отделите в библиотеката в условията на новата сграда.

Обсъждане предложението за Летописна книга на библиотеката.

Приемане личните характеристики на зав. отделите.

Протокол № 8

Международният книгообмен на Народна библиотека „Иван Вазов" — Пловдив.

Научно-обоснована програма на Народна библиотека „Иван Вазов" по работата с читателите. (Обобщаване опита на централна заемна служба за 15 години и разработка на концепция за работа в условията на новата сграда).

Как се изпълняват решенията на ОСИК по комплектуване фондовете на общообразователните библиотеки.

Протокол № 9

Информация за извършеното по разпространение на библиотечно-библиографски знания през учебната 1972/1973 г.

Информация за квалификацията на библиотекарите — 1972/1973 г.

Оценка на „Бюлетина в помощ на библиотеките при народните читалища, предприятия, учреждения и училища". (Постижения и слабости).

Протокол № 10

Информация за квалификацията на библиотекарите от общообразователните библиотеки през учебната 1972/1973 г.

План за квалификацията на сътрудниците на Народна библиотека „Иван Вазов" за 1973/1974 г.

План за организирането и разпространението на библиотечно-библиографски знания през 1973/1974 г.

Информация за ползуването на малките библиографски пособия, издадени в Народна библиотека „Иван Вазов“ 1969/1973 г.

Доклад за проверката на книжния фонд в Медицинския сектор— свободен достъп.

Протокол № 11

Професионалното майсторство на библиотекарите в отдел „Ползуване и книжни фондове“.

Оценка за работата на Детския отдел по изграждането му като образцов отдел за работата с децата.

Организация на труда и нормативи в работата на полиграфската база в Народна библиотека „Иван Вазов“. (Състояние и предложения за подобряване на работата).

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА „ИВАН ВАЗОВ" — ПЛОВДИВ

ЗАПОВЕД
№ 20

гр. Пловдив, 25. III. 1971 г.

С оглед опазване книжния фонд, създаване на порядък по неговото заемане и ползуване и на по-благоприятни условия за дейност на библиотекарите, пряко заангажирани в работа с читателя

НАРЕЖДАМ:

1. Забранява се даването под каквато и да е форма на депозитния екземпляр от българската книжна продукция, справочниците, изложени в читалните, текущата и подвързана периодика, специалните видове издания, фонда, заделен за обслужване в читални, както и екземплярите заместващи депозита.

Ползуването на споменатите фондове извън сградата на библиотеката може да става само след лично разпореждане на директора или на натоварено от него лице.

2. Забранява се предоставянето за пропаганда на голямо количество литература извън гишетата и обзора на библиотекаря, което способствува за евентуални злоупотреби от страна на недобросъвестни читатели.

Да не се приемат книги от читатели, ако не са в пълна изправност. Отмятането на книгите при връщане в читателския картон да става само по инвентарен номер в личното присъствие на читателя.

Забранява се напущането на работните места на гише, в читалня и свободен достъп под какъвто и да е предлог, без да е осигурено заместване.

3. Забранява се влизането в книгохранилищата, свободния достъп, подръчните фондове и читалните на библиотекари и други библиотечни служители, неработещи в отдел „Ползуване и книжни фондове".

4. Забранява се, под какъвто и да е предлог и форма, ходатайствата за обслужване на читатели — познати и близки — с предимство и в нарушение на установения ред.

На неработещите в отдел „Ползуване и книжни фондове" не се разрешава обслужването с литература на читатели за домашен прочит и читалня.

Не се допускат разговори на библиотечни работници и служители с библиотекарите в процеса на непосредственото обслужване на читателите.

Не се разрешава на работещите с читатели да водят лични разговори помежду си или с други служители и читатели.

5. Обслужването за домашен прочит и читалня на личния персонал на библиотеката да става само в часовете между 12 ч. и 15 ч. на второ гише от определен за целта библиотекар.

Обслужването с книги, периодика и други видове печатни материали за служебно ползуване от библиотекарите да става само на IV гише по установения ред, като заетите материали се вписват в специална тетрадка.

6. Библиотекарите, осъществяващи наблюдения в общите читални и в свободния достъп, да съблюдават изискванията за влизане и излизане на читателите и опазване на заетата литература и тази във фондовете на читалните и свободния достъп.

7. Обслужващият на гардероба персонал са служители на заемна служба и изпълняват нарежданията на заведущ отдел „Ползуване и книжни фондове" и на дежурния по смяна.

Същите се задължават да осигурят системно наблюдение на читателите при заемането на книги за домашен прочит и контрол по спазване реда за ползуване на читалните, при влизане и излизане в тях.

Настоящата заповед да се доведе до знание на личния персонал на библиотеката срещу подпис. За нейното изпълнение ще взискам най-строго.

Директор: (п)

(не се чете)

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА „ИВАН ВАЗОВ" — ПЛОВДИВ

ЗАПОВЕД
№ 139

гр. Пловдив, 2. XII. 1972 год.

Относно: ***Приемане и съхранение на текущата периодика в Народна библиотека „Иван Вазов"***

Новите периодични издания са най-актуалната и ценна част от постъпленията в Народна библиотека „Иван Вазов". Ежегодно се получават 2500 заглавия периодика. Съхранението им до подвързия и инвентиране е задължение на библиотечните сътрудници от всички отдели на библиотеката. Текущо получаваната периодика е особено уязвима. Установяват се загуби по вина на: редакцията, пощата, куриерите, библиотекарите, недобросъвестните читатели. Една липсваща или изрязана бройка означава дефектен, непълноценен том. Наложително е да се установи строг ред и лична морална и материална отговорност за недоставените, загубените или повредените броеве.

НАРЕЖДАМ:

1. Нощните пазачи да приемат периодичните издания по опис от Пощенската станция и ги предават лично по опис на служба „Периодика". Те са отговорни за липсите по описа и се задължават да ги възобновят в срок от 2 дни.

2. Отдел „Комплектуване" респективно служба „Периодика":

а) рекламира недоставените бройки в определен срок; рекламациите се правят лично в Пощенската станция по специална за целта тетрадка; неполучените бройки по вина на РЕП се рекламират до доставката им или се изискват от съответните редакции;

б) отговаря за пълната доставка и съхранение на текущо получаваната периодика в библиотеката;

в) следи и докладва лично за допуснатите нарушения и пропуски;

г) контролира цялостта на изданията при ежедневното нареждане на неподвързаната периодика, съхранявана в помещението им и при комплектуването на периодичните издания.

д) обезпечава съвместно с библиотекарите от IV гише лична отговорност за периодиката, съхранявана в тяхното помещение.

3. Отдел „Ползуване":

а) организира обслужване в общата читалня с неподвързаната периодика, предоставена на свободен достъп в читалните и от помещението на служба „Периодика";

б) отговаря за загубените или изрязани бройки текущо получавана периодика; за повредите и загубите отговарят дежурните библиотекари по читални;

в) изисква лична отговорност от дежурните библиотекари по читални за констатираните повреди и други загуби;

г) задължава дежурните по читални да:

— наблюдават ползуването на периодиката;

— контролират цялостта на бройките при предаване и връщане от читателя;

— проверяват ежедневно наличността на периодичните заглавия в читалните;

— комплектуват ежемесечно до 20 число събраните тела.

4. Библиотечните работници от отдел „Изкуство", Детски отдел, филиал „М. Горки" и филиал „Въстанически" се задължават:

а) да отмятат ежедневно получаваните бройки и рекламират своевременно;

б) да отговарят и възстановяват всички пропуски, констатирани по набавянето.

5. Библиотекарите, съответно отговарящи за текущата периодика, възстановяват или заплащат загубените и повредени бройки в срок 30 дни след установяването на липсите.

6. Библиотечните сътрудници от всички отдели на библиотеката се задължават да ползуват текуща периодика по работните си места само служебно в срок от един ден, след като я регистрират на

IV гише или в съответните читални в специални за целта тетрадки В съответната клетка се поставя книгозаместител с указания къде се полъува заглавието или бройката.

7. Задължават се служба „Периодика“ и отдел „Ползуване“ да разработят конкретни мероприятия за опазване на текущата периодика в съответствие с настоящата заповед.

Изпълнението на настоящата заповед се възлага на завеждащ отделите „Комплектуване“ и „Ползуване“.

Контрол по изпълнение на заповедта възлагам на отговорния счетоводител на библиотеката.

Директор: (п)

(не се чете)

ПРОЕКТ

ПРАВИЛНИК
НА НАРОДНА БИБЛИОТЕКА „ИВАН ВАЗОВ" — ПЛОВДИВ

I. Общи положения

1. Народна библиотека „Иван Вазов" е общодостъпна универсална научна библиотека. Тя е: основно книгохранилище на окръга и изпълнява функциите на второ национално книгохранилище на българската литература; архив на краеведската литература и местния печат; център на библиотечно и библиографско-информационно обслужване на читателите на територията на окръга; център на библиографията по краезнание; териториален методичен център на библиотечното дело; координиращ орган на комплектуването и справочно-библиографската и информационната дейност на библиотеките на територията на окръга и за осъществяване на съгласуваност между библиотеките и звената за научна информация;

По плана на Народна библиотека „Кирил и Методий":

— изпълнява функциите на център на препоръчителна библиография, като участвува в изработването и самостоятелно изработва препоръчителни библиографии за пропаганда на литературата и за разпространение на библиотечно-библиографски знания;

— разработва теорията и методиката и обобщава практиката по краезнанието и краеведската библиография;

— осъществява функциите на регионален център за междубиблиотечното книгозаемане в Южна България;

Съгласувано и под ръководството на Комитета за изкуство и култура изпълнява функциите на:

— регионален депозитариум за Южна България;

— център за осъществяване на междуокръжно сътрудничество и взаимопомощ на окръжните библиотеки на територията на Тракия и Родопите.

2. Народна библиотека „Иван Вазов" е юридическо лице под ведомство и на бюджетна издръжка на Окръжния народен съвет и осъществява задачите и функциите си под непосредствения контрол на Окръжния съвет за изкуство и култура.

Тя има кръгъл печат с надпис Народна библиотека „Иван Вазов" — Пловдив.

II. Цели, характер и устройство на библиотеката

3. Основна цел на Народна библиотека „Иван Вазов" е: да разпространява чрез книгата и другите библиотечни средства ученето

* Правилникът се разработва във връзка с подготовката на библиотеката за работа в условията на новопостроената библиотечна сграда.

на марксизма-ленинизма; да подпомага най-активно идеологическата и възпитателната работа на Партията и социалистическата държава; да съдействува за развитието на народното стопанство, техническия прогрес и науката, за всестранното издигане и за повишаване професионално-практическите знания, образованието и културата на трудещите се и младежта.

4. За изпълнение на тези цели Народна библиотека „Иван Вазов":

а) Създава, съхранява и предоставя за използуване фондове от печатни и непечатни библиотечни материали от всички отрасли на знанието и изкуствата съобразно общите за всички библиотеки и специфичните за окръга и района задачи.

Фондовете на библиотеката се комплектуват въз основа на следните най-общи принципи:

— изцяло българската печатна продукция;

— в пълнота краеведските материали и местния печат, включително и основните издания върху Тракия и Родопите;

— максимално богати сбирки от справочни и библиографски издания на български и руски език и подборно на чужди езици;

— основни съветски издания на руски език и по-пълно изданията, свързани с особеностите на народното стопанство, науката, образованието, изкуството и културата в окръга;

— подборно литература на други езици;

— основните периодични издания на руски и на други езици;

— подборно непечатни материали (микрофилми, грамофонни плочи, магнетофонни записи, диафилми, научни и научно-популярни филми, фотопортрети, снимки и др.).

Източници на комплектуване: депозит, покупка, книгообмен (вътрешен и международен), дарения (от обществени организации, държавни институти и частни лица).

б) Организира в депозиториум резервен фонд от ненужна на библиотеката и на библиотеките от Южна България литература с оглед на междубиблиотечния книгообмен между тях и за използуването на ценната, но рядко търсена литература. За целта обособява общ или два самостоятелни по утвърденото предназначение фонда.

в) Води пряк книгообмен с чуждестранни и наши библиотеки, научни учреждения, институти и др., като използува резервния фонд, свои издания, закупени български издания и абонамент на периодични издания.

г) Организира книжните фондове според установените изисквания, обработва своевременно новите постъпления, разкрива своите богатства чрез система от каталози и картотеки, пътеводители и чрез други средства и осигурява подходящи условия за обслужването на читателите.

д) Полага особени грижи за активното използуване на библиотеката от ръководните кадри и сътрудниците от партийния и държавния апарат, от другите обществени и масови организации, спе-

циалистите и научните работници, студентите, трудещите се, заети в различните сектори на социалистическото строителство; самостоятелно и в сътрудничество с други библиотеки и информационни звена от окръга осигурява обслужването им с библиотечно-библиографски справки и информация, с литература и други материали от своите фондове, както и чрез Народната библиотека „Кирил и Методий" и други библиотеки в страната и чужбина чрез вътрешното и международното междубиблиотечно заемане.

е) Популяризира възможностите и характера на библиотеката сред трудещите се, младежта и децата, предоставя им фондовете си за ползуване и провежда с читателите индивидуална и масова работа, разпространява сред читателите библиотечни и библиографски знания.

ж) Осигурява диференцирано обслужване на читателите, като разкрива заемни, общи и специализирани читални и специализирани отдели, в които предоставя сбирки за свободно ползуване от читателите, уреди за ползуване на непечатните материали и нотните издания и квалифицирана библиографска помощ. При необходимост създава клонове на библиотеката в града.

з) Като център на библиотечно-библиографската информация и библиографията по краезнание, осигурява базата за развитието на тези дейности, организира издирването и събирането на печатните краеведски материали и местния печат, библиографира ги и ги пропагандира сред читателите.

и) Участвува в научно-изследователската работа в областта на библиотекознанието, библиографията и краезнанието и в социологически проучвания във връзка с четенето и изработва, публикува и разпространява препоръчителни библиографии, краеведски и информационни издания, планове за четене, проучвания, статии и др.

5. Като териториален методичен център Народна библиотека „Иван Вазов":

а) Осъществява решенията и указанията на Окръжния съвет за изкуство и култура за изграждането на единната система на библиотеките в окръга; прави проучвания и предложения за перспективното планиране на библиотечното дело и след утвърждаване на перспективните планове, работи за приложението им и редовно информира Окръжния съвет за изкуство и култура за хода на тяхното изпълнение.

б) Взема активно участие в подготовката на решения по организацията и съдържанието на работата, включително за комплектуването на фондовете, за подобряване материално-техническата база и финансирането на библиотеките и за осигуряване на добре подготвени библиотечни кадри.

в) Прави предложения за организиране на проверки, съревнования, прегледи и др. за подобряване работата на библиотеките и участвува в провеждането им.

г) Осъществява методическо ръководство на читалищните, училищните и профсъюзни библиотеки, като за целта:

— дава указания и подпомага практически библиотеките, като полага особени грижи за степенуваното укрепване на библиотеките в зависимост от тяхното значение за обслужването на трудещите се, младежта и децата;

— провежда начинания за повишаване професионалната и общата подготовка на всички библиотекари от читалищните, училищните и профсъюзните библиотеки;

— изучава състоянието и дейността на библиотеките, обобщава добрия опит и осигурява внедряването му в практиката;

— подготвя и издава методически и библиографски материали и други издания в помощ на библиотекарите и читателите, като взема предвид конкретните условия и специфичните задачи в окръга и организира тяхното пълно и своевременно използуване;

— подпомага при поискване, по определени въпроси научните библиотеки в окръга.

6. Народна библиотека „Иван Вазов" определя характера на своята дейност, освен от общите цели и задачи, произтичащи от единния вид и положение на всички окръжни библиотеки, и от големината и перспективите на окръжния център и окръга, както и от задачите, които й се възлагат в национален и регионален мащаб.

7. Структура на Народна библиотека „Иван Вазов"

А. Управление

— директор

с отдели и служби:

— Финансово-счетоводен отдел,
— Административно-стопански отдел,
— Редакционно-издателски отдел,
— Канцелария,
— Протокол и пропаганда.

Б. Основни библиотечни комплекси

1. Комплектуване, обработка и организация на библиотечните фондове

с отдели:

— Комплектуване на фондовете,
— Обработка и организация на библиотечните фондове,
— Периодичен печат.

2. Обслужване на читателите

с отдели:

— Книгохранение,
— Обслужване с обществено-политическа литература,
— Обслужване с литература по медицина, биология и селско стопанство,
— Обслужване с художествена литература, литературознание, езикознание и други материали по изкуствата,

— Обслужване с редки и ценни издания, ръкописни и архивни материали,
— Обслужване с детска литература.

3. Справочно-информационна, библиографска дейност и краезнание
с отдели:
— Справочно-информационна работа,
— Препоръчителна библиография,
— Краезнание

4. Методична дейност
с отдели:
— читалищни градски библиотеки,
— читалищни селски библиотеки,
— профсъюзни библиотеки,
— училищни библиотеки.

III. Ръководство на Народна библиотека „Иван Вазов"

8. Комитетът за изкуство и култура определя насоките за развитието на Народна библиотека „Иван Вазов" и осъществява ръководство и контрол на нейната дейност.

Специализирано методическо ръководство и непосредствено подпомагане на Народна библиотека „Иван Вазов" осъществява Народна библиотека „Кирил и Методий", като водещ национален институт за методическо ръководство и координация на библиотечната система в страната.

9. Непосредственото ръководство и контрол на цялостната дейност на Народна библиотека „Иван Вазов" се осъществява от Окръжния народен съвет, респективно от Окръжния съвет за изкуство и култура. Той:

а) утвърждава щата, бюджета, плановете и отчетите на библиотеката;

б) предлага на Изпълкома на ОНС назначаването и освобождаването от работа на директора на библиотеката, след писмено съгласуване с Комитета за изкуство и култура:

в) определя взаимоотношенията и задълженията на библиотеката спрямо други органи и организации.

10. Народна библиотека „Иван Вазов" се ръководи от директор. Той отговаря за състоянието на библиотеката, за насоката, организацията, съдържанието и раззитието на цялостната й дейност и за изпълнението на националните и регионални задачи и функции на библиотеката.

Директорът има и следните по-конкретни права и задължения:

а) представлява библиотеката, съгласува дейността й с дейността на другите културни институти, организации, учреждения и др. и осигурява изпълнението на указанията на висшестоящите органи;

б) определя задачите на комплексните отдели и служби, взаимовръзката, съвместната работа и формите на сътрудничество между тях и осигурява научната организация на труда;

в) назначава и освобождава библиотечния и небиблиотечния персонал с изключение на научните сътрудници и отг. счетоводител, които се назначават по установения ред; осигурява условия и отговаря за повишаване професионалната, идейно-политическата и общокултурната подготовка на библиотекарите;

г) провежда политиката на комплектуването на библиотечните фондове и осигурява условия за тяхното съхранение;

д) упражнява и разходването на бюджета, заверява оправдателните документи и носи отговорност за законосъобразното и целесъобразното използуване на средствата.

е) съставя отчетите и плановете за дейността на библиотеката. Отчита ежегодно дейността на библиотеката и пред обществеността, като за целта осигурява съдействието на организации, учреждения, предприятия и др.

11. Директорът се подпомага в своята дейност от Дирекционния съвет, Редакционно-издателския съвет и Съвета по НОТ, които са съвещателни органи. В Дирекционния съвет се включват ръководителите на основните библиотечни комплекси и ръководителите на административно-стопанския и финансово-счетоводния отдел, секретарят на партийната организация, председателят на профкомитета и секретарят на комсомолското дружество.

В Редакционно-издателския съвет се включват: представител на Народна библиотека „Кирил и Методий", зав. Редакционно-издателския отдел, зав. Справочно-информационния и библиографския комплекс, зав. Методическия комплекс и зав. комплекса „Обслужване на читателите".

В Съвета по НОТ — ръководителите на комплексите и зав. Административно-стопанския отдел.

IV. Планиране, отчитане и финансиране на дейността на библиотеката

12. Народна библиотека „Иван Вазов" планира и отчита своята работа с перспективни и годишни планове и отчети, които изпраща след утвърждаването им, в Комитета за изкуство и култура и в Народната библиотека „Кирил и Методий".

13. Народна библиотека „Иван Вазов" има самостоятелен бюджет и извънбюджетна сметка.

Оправдателните документи за изразходваните средства се осчетоводяват в библиотеката.

Народна Република България
Комитет
за изкуство и култура
София, Бул. „Стамболийски“ 17
тел. 87-95-51 Б-3835

До Началника на Отдел
„Финансов“ при
Окръжния народен съвет
гр. Пловдив

МНЕНИЕ

на отдел „Библиотечно дело“ на Комитета за изкуство и култура

Относно: Проектощата на Народната библиотека „Иван Вазов“ — Пловдив в условията на новопостроената библиотечна сграда.

Другарю началник,

Значението на Народната библиотека „Иван Вазов“ за правилното библиотечно обслужване на населението на втория по брой на жителите, икономическо значение с научни и учебни институти и многообразни културни учреждения град на страната, Пловдив, е много голямо. Правилно по програмата КИК в този град именно се строи най-голямата извън София библиотечна сграда. В нея ще бъдат разгънати богатите фондове на втората след Националната ни библиотека „Кирил и Методий“ депозитна библиотека в нашата страна. Богатият фонд, специално построената сграда и авторитетът на Народната библиотека „Ив. Вазов“ я утвърждават като институт надхвърлящ рамките на обикновената окръжна библиотека. За да изпълнява тези свои задачи наложително е библиотеката да разполага с щат, достатъчен по количество и добре подготвен по квалификация.

Ние смятаме, че предложения от библиотеката щат в неговия максимален размер — 190 щатни бройки действително най-добре би позволил тя да разгърне своите големи възможности. Това искане обаче, макар и правилно, е преждевременно. Много области от дейността на библиотеката едва сега започват да се развиват, други само се очертават, а и при положение, че получи искания щат, тя няма да успее да намери достатъчно количество подготвени библиотекари.

Считаме, че и средният вариант, предложен от библиотеката, в размер на 175 щатни бройки — 105 библиотечни, 36 производствени и 34 административни, също за момента е голям. По наше мнение библиотеката за първите няколко години на работа в новата сграда може успешно, макар и с известни трудности да се справи с един щат в размер от 160 души. От тях: библиотечен персонал — 94, производствен — 34, административен — 32.

5. VII. 1971 г.

С уважение (п)
Отдел „Библиотечно дело“: не се чете

---

* Заведено във „Финансов отдел“ под № 3491/8. VIII. 1971.

КОМПЛЕКТУВАНЕ НА КНИЖНИЯ ФОНД от 1944—1973 г.

ТАБЛИЦА № 1

Набавени книги, периодика и други видове издания

(В томсве)

Година	По начин на постъпление				Всичко постъпили	Обща наличност
	депозит	купени	дар	обмен		
1944	229	9	47	—	285	
1945	2913	178	2431	—	5522	177744
1946	2938	500	188	—	3626	203748
1947	3465	553	793	—	4811	208000
1948	3363	762	1129	—	5254	212310
1949	3013	4237	1355	—	8605	220514
1950	3784	3498	2310	—	9592	224435
1951	3249	3687	1905	—	8841	232749
1952	3226	4515	1887	—	9628	242187
1953	3382	4611	857	—	8850	249660
1954	4061	4696	1397	—	10154	258491
1955	2997	6735	1458	—	11190	269804
1956	3308	5652	924	—	9884	279692
1957	2974	7061	2516	—	12551	292259
1958	3427	10837	1269	1054	16587	309014
1959	5943	21638	2359	1449	31389	407012
1960	5403	24490	1608	1380	32881	436222
1961	5222	26862	1928	956	34968	468838
1962	7048	32327	1629	655	41659	505093
1963	5939	31969	3456	1575	42939	510235
1964	6259	25561	7097	1306	40223	511830
1965	6885	23194	1612	991	32682	541128
1966	6420	21024	1071	1050	29565	579880
1967	6756	21023	957	539	29275	606742
1968	6844	20879	1506	1078	30307	636313
1969	6442	21956	1116	549	30063	664846
1970	6544	19977	2125	1280	29926	693098
1971	6972	18836	2333	1234	29375	706696
1972	10468	20950	2561	1390	35369	734922
1973	9514	19217	2058	1121	31910	749328

Забележки към таблиците: През 1959 г. Народна библиотека „Иван Вазов" съгласно решение № 23 на Временния изпълком на ГНС се обединява с градска библиотека „Максим Горки" и Детска градска библиотека. Затова набавянето на книгите от тази година рязко се увеличава. (Вж. табл. № 1)

До 1958 г. включително постъпленията по книгообмен се водят на отчет заедно с даренията. (Вж. табл. № 1)

Сведенията за постъпленията на книгите, периодичните и другите видове издания по вид, съдържание и езици се водят от 1959 г., откогато се въвежда „Книга за движение на библиотечния фонд". Затова таблиците 2, 3, 4, 5 и 6 са съставени от тази година.

Постъпленията на периодичните издания по заглавия се отчитат в библиотеката след 1972 г., затова сведенията в таблиците 5 и 6 се дават по томове.

Набавени книги и

(Без периодичните

Година	Постъпили всичко		От тях							
			книги		ноти		карти		портрети и снимки	
	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома
1959	7175	26 990	6183	25 871	369	432	13	13	3	3
1960	6655	27 827	6028	27 151	361	395	7	7	49	49
1961	10 847	31 956	8790	29 703	762	860	104	118	14	14
1962	13 792	37 371	11 206	34 666	724	809	20	21	17	17
1963	16 560	39 649	12 064	35 072	834	897	15	17	28	28
1964	18 174	35 252	11 251	27 829	549	713	33	35	46	46
1965	13 019	8196	10 528	25 310	469	640	274	302	334	386
1966	11 439	24 941	9508	22 748	243	346	35	35	20	21
1967	10 438	24 615	9063	23 093	252	311	28	28	72	72
1968	11 146	25 071	8852	22 492	427	549	43	44	151	160
1969	11 308	25 269	8919	22 729	371	465	34	37	19	19
1970	10 677	24 724	8579	22 482	194	247	36	36	16	16
1971	10 968	24 169	8748	21 752	214	298	45	48	46	60
1972	13 251	26 529	9737	22 798	319	384	82	92	98	99
1973	13 426	24 260	9721	20 373	255	326	53	53	90	103

други видове издания

издания)

О т		т я х									
графика		архивни материали		грамофонни плочи		микрофилми		патенти		стандарти	
загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома
347	408	8	8	252	255	—	—	—	—	—	—
188	201	—	—	17	17	5	7	—	—	—	—
433	476	4	4	214	255	—	—	24	24	502	502
386	401	—	—	427	442	2	5	503	503	507	507
148	155	—	—	222	222	9	18	2543	2543	697	697
146	170	—	—	197	227	—	280	5511	5501	451	451
191	218	—	—	411	436	—	92	219	219	593	593
219	234	—	—	705	761	1	88	246	246	462	462
132	138	—	—	296	301	2	79	230	230	363	363
291	323	—	—	310	345	1	87	250	250	821	821
288	308	—	—	418	452	—	—	314	314	945	945
299	333	—	—	234	291	—	—	412	412	907	907
282	316	—	—	233	282	23	36	554	554	823	823
337	360	131	131	286	364	—	39	405	405	1856	1857
434	464	18	18	355	423	—	—	401	401	2099	2099

ТАБЛИЦА № 3

Набавени книги и други видове издания по съдържание

(Без периодичните издания)

Година	Постъпили всичко		От тях																			
			Маркс-ленинизъм		Общ. науки		История. Ист. науки		Икон. науки. Икономика		Политика. Общ. живот		Държава и право		Военна наука Военно дело		Култура. Наука. Просвета		Филос. науки. Психология.		Филолог. науки. Литература. Езикознание	
	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома
1959	7175	26990	34	240	—	—	238	666	300	597	457	1243	125	238	113	223	560	1038	111	238	409	1022
1960	6655	27827	83	286	4	32	198	735	269	466	453	995	53	107	129	212	508	924	122	260	459	1232
1961	10847	31956	71	241	—	—	235	767	390	618	587	1541	73	126	284	339	637	1094	156	275	507	1165
1962	13792	37371	65	279	—	1	383	1318	600	859	661	1392	89	132	69	112	580	1058	152	254	620	1226
1963	16560	39649	106	371	—	—	338	1434	695	1110	583	1348	89	144	76	103	596	1391	219	338	746	1552
1964	18174	35252	90	317	—	—	365	1252	778	1196	541	1296	96	156	110	192	582	1164	155	307	637	1346
1965	13019	28196	107	211	2	2	540	1306	679	973	386	962	121	168	108	225	645	1325	153	335	635	1321
1966	11439	24941	125	232	—	—	357	1012	692	1011	411	1049	109	164	78	123	532	1094	121	300	543	1299
1967	10438	24615	126	222	2	2	367	1114	697	937	379	958	101	150	89	164	510	943	139	338	511	1146
1968	11146	25071	175	320	—	—	455	1543	732	1129	408	1030	96	138	75	135	521	1065	153	303	488	1150
1969	11308	25269	209	522	4	4	288	1223	714	995	505	1121	100	233	69	301	509	901	129	261	571	1292
1970	10677	24724	417	944	—	—	363	1064	704	1060	388	953	103	173	66	176	534	989	135	306	525	1311
1971	10968	24169	228	391	—	—	398	1137	793	1206	515	1182	111	192	56	112	570	1206	152	264	573	1213
1972	13251	26529	278	472	—	—	494	1131	864	1321	617	1579	113	208	105	191	623	1084	168	311	606	1340
1973	13426	24260	193	306	2	4	456	1103	846	1281	449	902	143	192	59	103	601	1100	200	331	628	1200

Продължение

От тях																							
Худ. л-ра		Дет. л-ра		Изкуство		Религия. Атеизъм		Есте-ствени науки		Физ.-мат. и хим. науки		Геолог. и геогр. науки		Биоло-гични на-уки		Медицина		Агрономия		Техника и Промишл. Архитект.		Общи справочници Изд. със смесено съд.	
загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома
973	9371	341	5010	975	1293	67	291	—	—	236	627	105	372	124	443	326	695	417	883	1234	2384	30	116
882	11380	212	4871	618	921	76	225	6	20	243	634	170	519	46	254	398	839	310	483	1387	2320	29	112
1280	9930	244	5549	1516	1916	52	214	13	34	494	1070	288	758	122	369	559	1090	510	792	2784	3961	35	107
1433	11702	243	5684	1980	2426	66	229	5	14	918	1654	280	773	253	548	819	1314	533	899	4061	5435	32	52
1680	10512	268	4699	1705	2212	85	209	1	26	917	1558	298	848	276	674	838	1400	649	1042	6377	8650	18	28
1432	7957	197	2642	1239	1814	72	219	1	41	839	1349	324	697	278	436	867	1372	639	1016	8913	10417	19	66
1511	6879	299	3007	1449	1958	58	150	7	39	737	1192	435	871	256	387	822	1202	613	822	3445	4805	11	56
1442	7041	288	1996	1355	1763	59	138	9	20	740	1157	185	424	216	389	707	1113	465	630	2994	3929	11	57
1262	7485	290	2380	987	1476	44	100	7	19	669	1121	192	561	221	306	755	1112	445	601	2626	3382	19	98
1228	6768	251	2150	1221	1699	49	155	9	21	651	933	286	747	217	356	693	993	388	627	3037	3729	13	80
1265	6769	264	2191	1258	1595	30	50	3	4	611	913	185	640	241	431	791	1197	413	674	3129	3893	20	59
1081	6360	225	2335	887	1311	28	66	10	29	598	1017	203	679	217	373	834	1309	362	545	3984	3652	13	72
1036	5839	239	2263	881	1389	57	109	2	8	636	1018	245	550	218	302	712	1172	382	595	3160	3990	4	31
1087	5897	216	2099	1065	1477	59	120	4	4	734	1149	276	517	235	325	773	1192	507	784	4421	5303	6	25
96	4805	230	1576	1175	1529	269	325	3	3	746	1152	200	397	218	316	1069	1559	492	736	4477	5313	9	27

Набавени книги и други видове издания по езици

(Без периодичните издания)

Година	Постъпили всичко		От тях													
			Български		Руски		Др. славянски		Английски		Немски		Френски		Други	
	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома	загл.	тома
1959	7175	26990	3067	22090	3052	3463	38	49	258	418	222	303	340	427	198	240
1960	6655	27827	2715	23055	3035	3646	102	116	246	329	296	357	164	222	97	08
1961	10847	31956	4109	24190	5197	5995	202	226	246	280	715	811	247	312	131	142
1962	13792	37371	4239	26157	7696	9034	372	421	395	489	696	805	266	329	128	136
1963	16560	39649	4692	26365	10396	11601	220	236	293	369	608	668	197	249	154	161
1964	18174	35252	4237	19901	12196	13253	264	301	330	397	659	815	258	325	230	260
1965	13019	28196	5392	19387	6064	6973	159	186	223	271	769	897	276	321	136	161
1966	11439	24941	4662	17119	5237	6018	69	75	303	374	694	828	335	375	139	152
1967	10438	24615	4191	17661	5092	5569	48	61	327	373	503	654	176	190	101	107
1968	11146	25071	4697	17838	5040	5573	222	238	276	344	625	740	186	221	100	117
1969	11308	25269	4748	17964	5038	5552	80	86	292	346	870	988	88	231	92	102
1970	10677	24724	4751	18060	4558	4980	64	78	438	542	575	694	218	293	73	77
1971	10968	24169	5028	17507	4683	5170	88	102	217	253	639	751	217	284	96	102
1972	13251	26529	6443	18894	5445	5962	152	165	276	343	608	777	230	276	97	112
1973	13426	24260	6546	16671	5179	5546	144	158	277	349	634	794	249	282	397	460

Набавена периодика по съдържание
(В томове)

Години	Постъпили всичко	От тях																				
		Маркс.-ленинизъм	Общ. науки	История. Ист. науки	Икон. науки. Икономика	Политика. Общ. живот	Държава и право	Воен. наука. Военно дело	Култура.Наука Просвета	Филос. науки. Психология	Филол. науки. Литература. Езикознание	Худ. л-ра	Детска л-ра	Изкуство	Религия. Атеизъм	Ест. науки	Физ.-матем. и хим. науки	Геолог. и геогр. науки	Биологични науки	Медицина	Агрономия	Техника и промишленост Архитектура	Общи справочници. Изд. със смес. съдържание
1959	4399			537	341	500	63	66	508	12	33	255	148	110	146		164	21	164	245	290	664	132
1960	5054	18	23	755	453	746	50	64	532	24	295			161	43	42	185	110	77	295	219	908	54
1961	3012	4		61	100	481	18	59	277	17	149		20	45	4	16	162	85	100	224	129	736	325
1962	4288	1		435	131	1029	16	46	501	19	224		33	107	26	27	144	62	67	232	171	758	259
1963	3290			38	81	473	16	26	240	18	135		10	104	6	41	222	94	97	229	265	920	275
1964	4971			254	324	846	17	43	546	14	192		7	118	15	74	354	94	133	353	197	1356	34
1965	4486			51	102	397	13	27	356	18	126			81	3	73	406	75	131	290	131	1443	763
1966	4624			61	97	289	25	29	444	16	223			100	2	36	472	73	98	376	161	1519	603
1967	4660	4		118	120	431	19	40	591	23	176	1	5	109	6	43	461	95	92	325	335	1540	126
1968	5236	2		147	228	840	28	40	751	25	151	9		128	6		485	87	176	368	286	1462	17
1969	4794	3		63	175	582	36	53	456	22	168			87	6		552	93	140	422	268	1593	75
1970	5202	5		90	241	555	51	38	551	34	202	24		121	7	12	557	109	203	466	227	1517	192
1971	5206	9	1	79	208	403	43	31	449	28	139	87		119	8	7	507	109	172	342	167	1367	931
1972	8840	17		228	368	690	86	76	948	64	181	159	13	178	10	7	848	159	29[illegible]	693	339	2306	1179
1973	7650	56		94	624	660	63	62	805	49	147	183	12	202	9	11	766	148	27	629	373	2208	278

Набавена периодика по езици
(В томове)

Година	Постъпили всичко	От тях						
		български	руски	др. славянски	английски	немски	френски	други
1959	4399	3021	948	81	37	186	52	74
1960	5054	2794	1143	160	113	424	258	162
1961	3012	1127	1154	84	121	335	137	54
1962	4288	2664	1065	29	138	246	109	37
1963	3290	1330	1326	78	119	298	99	40
1964	4971	2013	1495	96	464	576	257	70
1965	4486	2011	1348	68	521	329	157	52
1966	4624	1638	1649	83	518	453	187	96
1967	4660	2262	1338	50	436	350	158	66
1968	5236	2140	1721	133	503	422	205	112
1969	4794	1809	1540	80	637	435	202	91
1970	5202	2021	1834	40	697	363	173	74
1971	5206	2074	1704	87	628	446	196	71
1972	8840	4331	2345	117	1027	524	391	105
1973	7650	3279	2300	134	1001	590	232	114

ЧИТАТЕЛИ, ПОСЕЩЕНИЯ И РАЗДАДЕНА ЛИТЕРАТУРА

ТАБЛИЦА № 1

Читатели — **Посещения**

Години	Всичко	от работници	от сел. стопани	от ИТР	от сел. стоп. специалисти	от медицински специалисти	от учители	от специалисти точни науки	от специалисти обществени науки	от специалисти изкуство	от учащи се: студенти	от учащи се: горен курс	от учащи се: среден курс	от учащи се: начален курс	от други	Посещения
1961	23183	1825		571	138	386	836	80	—	—	2422	4520	4459	4462	3484	275331
1962	24879	2040	4	697	141	375	1056	—	—	—	2436	5167	4011	5205	3747	292691
1963	24373	1877	5	820	121	454	1078	—	—	—	2709	4854	3941	4931	3583	255066
1964	20259	1845	2	1008	192	540	782	—	—	—	2856	4195	2580	2674	3585	207554
1965	18504	1760	3	1194	214	577	974	—	—	—	2150	2834	2662	2911	3225	183564
1966	19048	1733	2	1258	263	672	1024	—	—	—	2183	2868	2586	3267	3187	190539
1967	18946	1651	5	1508	215	648	1098	—	—	—	1825	2775	2823	3156	3242	186278
1968	19310	1621	4	1701	228	650	1163	—	—	—	1948	3470	2742	2375	3408	184610
1969	19935	1585	2	1891	237	702	1275	—	—	—	2041	3598	2617	2447	3540	183024
1970	20829	1573	3	2140	247	723	1369	—	—	—	2224	3979	2420	2245	3906	179903
1971	21601	1794	5	1835	264	729	1122	487	761	208	2271	4270	2464	2171	3220	180740
1972	22627	2110	2	1798	273	764	925	619	947	343	2399	4609	2648	2264	2926	186988
1973	23610	2307	1	1935	257	787	789	621	1321	260	2593	5024	2676	2152	2886	194350

Забележка: Таблиците са съставени на базата на годишните отчети от 1961 г. Преди тази година отчетността се води по други показатели.

ТАБЛИЦА № 2

Раздадена литература по вид

(В томове)

Години	Общо	От												
		книги	периодика	дребни публикации	граф. издания	снимки	карти	грамофонни плочи	ноти	патенти	стандарти	архивни материали	микрофилми
1961	572891	530430	25193	—	1508	406	14	—	755	—	—	14541	44
1962	628449	578918	30295	—	1873	314	41	207	798	—	—	15881	122
1963	561898	508898	29301	—	2341	1258	42	211	1016	—	—	18785	46
1964	481019	424249	27225	398	2525	4326	63	329	1082	1603	—	19153	66
1965	437322	377017	22818	621	2354	1681	46	441	1200	1117	—	19749	278
1966	442151	388599	23224	715	2430	1812	21	603	1384	1474	—	21621	268
1967	448721	392042	25076	694	3425	2689	75	643	1618	1202	—	21199	58
1968	466005	401454	34660	329	3770	2567	46	614	2055	1384	—	18754	372
1969	475979	406380	38977	406	4943	4130	93	574	1574	64	1250	17588	—
1970	452862	395941	35026	761	4902	1501	56	2081	3185	954	—	8439	16
1971	463303	401922	35786	2038	4518	118	20	2272	2551	63	3295	10715	5
1972	469432	420302	31278	1720	2388	—	10	2034	2065	58	696	8881	—
1973	481583	431803	28143	3404	2408	18	—	2343	2940	21	864	9214	86

Раздадена литература по съдържание

(В томове)

Години	Всичко	От															Детска л-ра	
		философия	религия. атеизъм	общ. науки. маркс. ленин.	езикознание	математика. естест. науки	медицина	техника	сел. стоп.	изкуство	спорт	филология. литература	история	география	общ отдел	худ. лит.	н. популя.	худ. л-ра
1961	572891	1498	1186	23904	2353	18791	10764	15063	4957	7126	1251	30237	24849	4604	1456	182951	13354	228047
1962	628449	2120	1093	28731	3541	20502	7885	17176	4306	8515	1442	33066	28039	5066	431	200512	21362	244662
1963	571898	2992	983	27948	3385	18640	7370	19229	3337	10467	1882	30107	32759	4383	662	186556	20906	190292
1964	481019	3582	1222	30731	2972	18920	9072	19907	3255	10654	1712	28582	36354	5272	1065	175784	13217	118718
1965	427322	3359	1440	28479	2836	17196	8168	18465	2787	10661	1612	24096	37049	6584	1166	155604	2017	105803
1966	442151	4023	1471	29804	2478	19094	9218	19002	2752	11564	1833	20933	39074	6280	1401	155521	15386	102317
1967	448721	4602	1633	34256	2925	20626	9372	18900	2818	15302	2408	21288	41247	7351	1923	150063	17448	96559
1968	466005	4750	1925	37943	3443	24852	9624	22149	3874	17237	2526	26840	40334	8075	2158	148223	21237	90815
1969	475979	5231	1978	43702	3293	26550	9212	22755	3380	19997	2549	27097	43996	8730	2410	147122	20389	87588
1970	452861	5272	1742	43292	2036	21731	7812	21808	2565	23029	2351	22850	29015	7720	2146	145260	26895	87338
1971	463303	5172	1632	46714	1898	20728	6931	25629	2789	22015	2505	24093	30786	7225	3221	145649	25266	91050
1972	469432	5290	1918	47168	1547	21663	7344	22995	2771	17831	2725	22709	30200	6964	3337	155073	26032	93865
1973	481583	5718	1602	45129	1742	19977	8167	25640	2939	20845	3137	22396	30507	6413	4212	161296	25792	69071

Раздадена литература по езици

(По томове)

Години	Всичко	От тях							
		български	руски	др. славянски ез.	френски	немски	английски	италиански	други
1961	572891	563767	7288	1836	—	—	—	—	—
1962	628449	604418	17768	622	2456	2456	729	—	—
1963	561898	533644	20696	1108	2735	2901	814	—	—
1964	481019	447609	25363	1805	23.8	2932	992	—	—
1965	427322	398932	21047	1078	2025	3041	1199	—	—
1966	442151	412089	22743	946	2404	2863	1106	—	—
1967	448721	414161	26302	992	2814	2996	1439	17	—
1968	466009	425826	29265	3127	2425	3117	2229	16	—
1969	475979	433454	31327	—	2971	3802	2385	—	2040
1970	452862	414243	24494	6064	3040	2898	2116	7	—
1971	463303	426757	22779	110	2949	2243	2943	2	5520
1972	469432	438096	21811	379	2031	2698	3575	11	831
1973	481583	450021	23329	635	2124	3068	2184	—	222

БЮДЖЕТ

НА НАРОДНА БИБЛИОТЕКА „ИВАН ВАЗОВ" — ПЛОВДИВ

Год.	§ 3	§ 4	§ 6	§ 11	§18	Всичко	Щатни бройки
1945	381	37	342	—	—	4934	6
1946	1322	16	780	—	—	8594	16
1947	1833	48	2372	—	—	10817	15
1948	2677	—	980	—	—	11116	19
1949	4372	21	7316	—	—	19723	19
1950	2057	88	4255	384	—	14774	21
1951	2377	50	5825	413	9	19302	23
1952	2340	59	5000	425	—	23520	25
1953	2658	98	4870	580	240	25754	27
1954	3239	126	5000	2000	310	29994	29
1955							33
1956	5325	290	7000	—	576	40504	35
1957	6100	186	12000	800	2300	52909	37
1958	6700	604	19578	2016	902	60950	38
1959	10500	500	31000	5000	1500	93500	55
1960	15000	500	44800	5000	2500	117700	57
1961	15500	650	45000	5950	5850	129550	62
1962	16970	800	50000	4800	5200	132570	63
1963	17000	600	48800	6000	4800	134250	63
1964	15000	700	48200	600	5000	122600	64
1965	14500	1650	48400	5000	5000	141000	70
1966	16800	1550	43000	8000	4500	140300	71
1967	17000	1550	37500	2000	7000	144200	71
1968	17000	1550	45750	4000	3000	153900	70
1969	20000	1600	60000	3000	5000	170770	72
1970	20000	1650	60000	—	5000	173320	73
1971	21500	2100	60000	2800	7000	197300	90
1972	21000	2100	60000	—	5000	215000	130
1973	21500	2100	60000	—	5000	220000	130

Забележка: Сумите са приравнени към днешния курс на лева. § 1 не се дава самостоятелно, но е включен в графа всичко.

ЛЕТОПИС

НА НАРОДНА БИБЛИОТЕКА „ИВАН ВАЗОВ" — ПЛОВДИВ 1944—1973 г.

1944

ноември, 11 — Назначаване за първи път комунист за директор на Пловдивската народна библиотека и музей.

ноември — Прибиране книжното имущество на библиотеката в Пловдив от с. Чернозем, където е било евакуирано през 1944 г.

декември — Подреждане и проверяване на библиотечния фонд за установяване липси по време на евакуацията.

1945

януари, 15 — След едногодишно преустановяване, библиотеката отново възстановява своята дейност.

февруари — Започва изграждането на фондовете и каталозите, според вида на изданията и организационната структура на библиотеката.

март, 1 — Отделяне музея от библиотеката и установяването й като самостоятелен институт.

март — Създаване на книгообменни връзки с библиотеката „Салтыков—Щедрин" в Ленинград и Държавната библиотека на СССР „Вл. И. Ленин" в Москва.

април — Посещаване на Библиотеката за първи път от червеноармеец — ст. лейтенант Петър Дамянович Кислюк от гр. Минск — Белорусия. В продължение на две години (1945—1947) 670 бойци от Червената армия, пребиваващи на територията на гр. Пловдив, стават редовни читатели на библиотеката.

1946

март—април — Поставяне начало на подръчен фонд към заемна служба от учебници и най-търсена литература.

април—май Организиране на фонд от справочници в читалнята.

юли—август Изграждане на подръчен фонд от периодични издания към читалнята.

декември Открит Детски отдел към библиотеката със специален фонд, предназначен за работа с децата.

1947

юни—юли Извършена частична проверка на книжния фонд.

август—декември Оживена дейност по установяване книгообменни връзки с чужбина и подобряване комплектуването на литература.

1948

май Изработване на първи препоръчителни списъци, отнасящи се до актуални събития и теми.

1949

юни Съставяне каталог на речниците.

1950

януари—февруари Въвеждане абонаментни читателски карти, вместо старите тетрадки за записване на заетите от читателите книги.

март Изработване каталог на справочните издания.

април—май Поставяне начало на аналитично описание на статии от български и съветски периодични издания и съставяне на тематични картотеки.

1951

януари—февруари Начало на прилагане съветския опит по ръководене на четенето — изработване на планове за четене, препоръчване на литература и др.

април Създаване първите подвижни библиотеки в предприятия и учреждения.

юни Въвеждане обслужване на читатели по Междубиблиотечна заемна служба.

1952

април Начало на организирано справочно-библиографско обслужване на читателите.

1953

януари — Премахване задължителния депозит. (Определена сума, внасяна от читателите, без която дотогава не може да се ползува библиотечният фонд).

май — Организиране на първо читателско обсъждане на книга.

август—септември — Прочистване на читателските каталози от остаряла и неиздържана идеологически книжнина.

септември — Създаване на Методичен отдел към библиотеката за оказване помощ на общообразователните библиотеки в Пловдив и окръга.

1955

февруари—март — Доставяне за първи път книги по Международно библиотечно книгозаемане от Франция, Швейцария, Германия и др.

октомври, 29 — Създаване на профорганизация при библиотеката на подчинение и ръководство към Учрежденския профкомитет при Окръжния народен съвет — Пловдив.

1956

март — Започва прекласиране на стария систематичен каталог на библиотечния фонд след 1944 г.

Преценка на литературата за читателския каталог и прередактиране на описанията.

ноември — Организиране на специализирана читалня за периодични издания, която функционира до 1963 г.

декември — В Справочно-библиографския отдел започва поддържане на тематична краеведска картотека.

1957

януари — Обособен отдел „Комплектуване" като самостоятелно звено в структурата на библиотеката.

март—април — Организиране на библиотековедски фонд към Методичния отдел.

Излиза от печат книжка 1-ва на „Бюлетин за новонабавени книги на руски и други езици в НБИВ, ВМИИПП, ВСИВК и ВИХВП".

юли—октомври Проверка на книжното имущество на библиотеката чрез талони и сверка с инвентарните книги.

През този период библиотеката е затворена за читатели.

октомври За първи път организирано включване на библиотечни работници в партийна школа по изучаване на диалектически материализъм.

ноември Откриване на библиотеката след проверката на книжния фонд за работа с читателите.

ноември Решение на Изпълнителния комитет на Окръжния народен съвет в гр. Пловдив за честуване 75-годишнината на библиотеката.

декември, 29 Тържествено честуване 75-годишния юбилей на библиотеката в залата на Народния театър.

Излиза от печат юбилейният вестник „75 години Държавна библиотека „Иван Вазов" — Пловдив.

За своята многолетна културно-просветна дейност в служба на народа, библиотеката се награждава с орден „Кирил и Методий" — I степен.

1958

юни, 27 Решение на Изпълнителния комитет на Окръжния народен съвет — Пловдив, относно резултатите от проверката на книжното имущество, извършена през 1957 г.

ноември Учредена първична партийна организация в библиотеката.

Създаване на работна група за обработка на неорганизирания и неотразен в каталозите периодичен печат, която работи до края на 1960 г.

1959

януари—февруари Начало на системна професионална квалификация на библиотекарите.

Методичната дейност се диференцира по видове библиотечни мрежи в града и окръга: читалищни, профсъюзни, училищни.

март, 10 Създаване на Единна държавна библиотека „Иван Вазов" на базата на Държавна библио-

тека „Иван Вазов“, градска библиотека „Максим Горки“ и Градска детска библиотека с решение № 23 на Временния изпълком — Пловдив, взето с протокол № 7 от 10 март 1959 г.

юли, 29 — Утвърждаване наредба за устройството и работата на Държавна библиотека „Иван Вазов“.

ноември — Заповед на Градския народен съвет — отдел „Просвета и култура“ — Пловдив, във връзка с осъществяване на закона за по-тясна връзка на народното образование и работата на училищните библиотеки.

1960

януари—февруари — Утвърждаване вътрешен правилник за работата на библиотеката.

Въвеждане регистрация на устните справки, извършвани от Справочно-библиографски отдел.

март — С решение на Изпълнителния комитет на Градския народен съвет — Пловдив, взето с протокол № 5 от 11 март 1960 г., се утвърждава профила на библиотеката с хуманитарен и технически уклон, съобразен с икономиката на гр. Пловдив.

април — Начало на организирана работа по краеведение на базата на богатия съветски опит.

май — Създаване специална работна група по изграждането на Генерален азбучен каталог. Работата по съставянето на този каталог продължава до края на 1961 г.

октомври — Учредяване на комсомолска организация в библиотеката.

декември — Нова форма на културно-масова работа в библиотеката — Университет на културата — с три факултета: литературен, общообразователен и музикален.

1961

януари — Решение на извънредна сесия на Градския общински народен съвет в Пловдив за състоянието и перспективите на културния живот в района на Пловдивската градска община, в това число и в НБИВ.

февруари, 9 — Решение на Градския комитет на БКП — Пловдив, относно състоянието и работата на библиотеката.

март — Откриване на отдел „Изкуство".

септември — Поемане на обезателство от комсомолците-библиотекари за работа със заводските комсомолски организации като приятели на бригадите за ударен комсомолски труд.

ноември — Сътрудник от библиотеката е изпратен да следва редовна аспирантура в Московския държавен институт на културата.

1962

януари — Въвеждане на диференцирано обслужване на читателите за домашен прочит в централната сграда на библиотеката.

февруари, 20 — Заповед на Градския общински народен съвет, относно определянето НБИВ за център по депозиране 1 екз. от продукцията на печатниците и циклопечатните бази на територията на гр. Пловдив.

март — Начало на групова и индивидуална информация на читателите-специалисти за новонабавена литература.

април — Първи опити по разпространение на библиотечно-библиографски знания.

май — Изработване на план за координация в комплектуването между НБИВ и Вузовските библиотеки в града.

май, 18 — Награждаване на библиотеката с грамота II степен и парична награда за успешна работа по време на прегледа на окръжните библиотеки, организирана от Министерството на просветата и културата по повод 200 години от написването на Паисиевата история.

юни — Начало на ретроспективно издирване на материали по краезнание. Изграждане на систематична краеведска картотека и картотека на персоналиите.

Избиране за първи път на библиотекар от НБИВ за секретар на ОК на Профсъюза на работниците от полиграфията и културните институти.

август — Издаване на методично-библиографското пособие „Пред VIII конгрес на Българската комунистическа партия“ за нуждите на общообразователните библиотеки в цялата страна.

декември, 2 — Служебно съвещание с целия колектив за повърат в работата на библиотеката.

1963

април — Откриване нова модерно обзаведена зала за свободен достъп до книгите на филиала в кв. „Въстанически“ в сградата на Тракийския дом на културата.

април, 22—25 — Библиотеката е домакин на Национално съвещание по библиотечно дело и библиография. В него участвуват над 300 библиотечни работници от различни библиотечни мрежи.

юни — Започва издаването на „Бюлетина за новонабавени книги в НБИВ“ в три серии: Серия I. Физико-математически и химически науки. Геологически и географски науки. Техника и промишленост. Серия II. Биологични науки. Медицина. Селско стопанство. Серия III. Обществени науки. Филологически науки. Изкуство.

септември — Въвеждане диференцирано обслужване на децата-читатели в Детския отдел и организиране на свободен достъп до книгите и поставяне начало и на справочно-библиографска работа.

декември, 13 — Провеждане на учредително заседание в Пловдив на зоналното обединение „Тракия — Родопите“. Приемане на съвместен план за координация в областта на краезнанието.

1964

януари — Изграждане на Дирекционен съвет.

януари—февруари — Създаване на резервно-обменен фонд на базата на неусвоената литература и съставяне на азбучен каталог.

април—юни — Организиране на работата с читателя по сектори: обществено-политически; медицина и селско стопанство; техника и точни науки; работа с художествена литература.

юли—август Уреждане на специализирани читални със свободен достъп до книгите.

август Изграждане на свободен достъп до научна литература за домашно ползуване.

декември Награждаване за първи път с медали за трудово отличие на двама библиотечни работници.

Издаване на краеведските указатели: „Дейци от Пловдивския край, загинали в антифашистката борба" и „20 години социалистическо строителство в Пловдив".

1965

януари—февруари Утвърждаване схема за краеведската картотека. Създаване на печатна база в библиотеката. Начално обзавеждане: печатарска машина американка — тип „Бостонка", четири каси и 500 кг. буквен материал.

април, 20 Първо печатно издание на НБИВ на собствена база — препоръчителен списък на литература, посветен на Данте Алигери, по случай 700 години от рождението му.

юли, 8 Библиотеката е домакин на национално съвещание по работата на приятелите на бригадите за комунистически труд, с основен доклад из опита на НБИВ.

октомври Национално съвещание в гр. Плевен по проблемите на краезнанието в окръжните библиотеки с основен доклад от сътрудник на НБИВ.

ноември, 22 Решение на Бюрото на ОК на БКП — Пловдив, относно решаването на въпроси, свързани с понататъшното подобряване работата на масовите библиотеки в окръга

1966

март, 15 Решение на Изпълнителния комитет на Окръжния народен съвет, съвместно с Бюрото на Окръжния съвет на профсъюзите — Пловдив, относно приемане перспективен план за развитието на библиотеките в окръга за периода 1966/1970 г.

май — Излиза от печат бр. 1 на „Бюлетин в помощ на библиотеките при народните читалища, предприятията, учрежденията и училищата".

Излизат от печат препоръчителните библиографии: „Доброволци на свободата", „Искам всичко да зная".

октомври, 24 — Официално полагане основния камък на новата сграда на библиотеката.

ноември — Издаване на първия ежегодник на краеведския информационен указател на литература „Пловдивски окръг" за 1965.

1967

януари — Изработване на цялостен перспективен план за краеведската библиография в НБИВ.

май — Първи награди на четирима библиотечни работници с орден „Кирил и Методий".

юни, 10 — Излиза от печат „Схема за класификация на краеведската литература", подготвена от сътрудник на библиотеката и издадена под редакция на Народна библиотека „Кирил и Методий".

юни — Проведена самостоятелна вътрешно-библиотечна научна сесия, посветена на съветската книга.

Директорът на НБИВ е избран за член на Бюрото и Пленума на ОСИК и утвърден за председател на библиотечната комисия.

Издаване на „Бюлетин в помощ на библиотеките при народните читалища, предприятията, учрежденията и училищата" № 4, посветен на 50-годишнината от Великата октомврийска революция и № 6, по случай 90-годишнината от Освобождението на България от османско иго.

септември — Поемане от Профорганизацията при библиотеката на инициатива за културен поход на село.

Тридесет и шест библиотекари — приятели на селски читалищни библиотеки.

1968

Провеждане на пленум на ГК на БКП—Пловдив, по състоянието на културата и изкуството в града. Взетите решения на пленума поставят задачи и пред библиотеката.

Издаване на библиографските пособия: „Христо Ботев— 1849—1960“ и „Хайдути действували в Пловдивския край“

1969

март — Пленум на ОК на БКП—Пловдив, за класово-партийното и патриотичното възпитание на населението в Пловдивски окръг. Поставяне на задачи и пред библиотеката.

април — Решение на Бюрото на ОСИК, относно извършване проверки на книжните фондове на библиотеките при народните читалища.

май, 30 — Пленум на ОСИК по въпроса за разположението на библиотечните мрежи и организацията на библиотечното обслужване в Пловдив и окръга.

септември, 10—12 — Провеждане на българо-съветски семинар по библиотечно дело в Държавната библиотека на СССР „Вл. И. Ленин“ — Москва, с участие и на представител от библиотеката — с доклад на тема: „Краеведската работа на Народна библиотека „Иван Вазов“ и координацията с другите окръжни библиотеки в Южна България“.

октомври — Награждаване от Комитета за изкуство и култура с първа награда колектива на библиотеката за големите успехи в работата, постигнати по време на Прегледа между окръжните и държавните градски библиотеки в страната (март 1968—септември 1969 г.), организиран в чест на 25-та годишнина от социалистическата революция у нас.

ноември, 20—22 — Библиотеката е домакин на Национално съвещание в Пловдив за ролята на общообразователните библиотеки за комунистическото възпитание на народа, с основен доклад из опита на НБИВ.

Издаване на: „Бюлетин в помощ на библиотеките..“ № 8, посветен на 25-та годишнина от социалистическата революция в България и № 12, посветен на 100-годишнината от рождението на Вл. И. Ленин; „Народна библиотека „Иван Вазов. 1944—1969“ (сборник материали); „Ленин. 1870—1970“ (препоръчителен списък за деца).

1970

януари, 20 Излиза Постановление № 2 на Министерския съвет за утвърждаване на основните положения за организиране на библиотечната система в НРБ. В работната комисия по подготовката на Постановлението с заповед на Председателя на Министерския съвет участвува и директорът на библиотеката.

януари Обособяване на отдел „Краезнание".

март Решение на пленум на ОСИК за създаване на районни методични звена под ръководството и контрола на Методичния отдел в НБИВ (библиотеките при читалищата: „Родолюбие" — Асеновград; „Васил Левски" — Карлово и „Вл. И. Ленин" — Първомай).

април Провеждане на самостоятелна вътрешно-библиотечна научна сесия в библиотеката, посветена на Вл. И. Ленин по случай 100 години от рождението му.

септември Избиране на библиотекар от НБИВ за член на Пленума на ОС на БПС.

октомври, 23 Провеждане на съвещание в гр. Хасково за отчитане дейността на зоналното обединение „Тракия Родопи" за периода 1963—1970 г. Основен доклад изнася директорът на НБИВ. Участвуват представители на Комитета за изкуство и култура и Народна библиотека „Кирил и Методий".

ноември По предложение на библиотеката утвърждаване на мероприятия от ОСИК за изпълнение Постановление № 2 на Министерския съвет за ръководството и координацията на библиотечното дело в окръга.

Библиотекар от НБИВ, избран за член на ЦК на Профсъюза на работниците от полиграфията и културните институти.

Издаване на „Бюлетин в помощ на библиотеките..." № 17, посветен на Десетия конгрес на БКП и библиографския сборник „Ленинови произведения и материали за него в Народна библиотека „Иван Вазов" — Пловдив".

декември — Изработване на първия вариант примерен план за пренасяне книжното имущество на библиотеката в новата сграда.

1971

май — Награждаване колектива на библиотеката от Комитета за изкуство и култура и от ЦК на Профсъюза на работниците от административните учреждения, полиграфската промишленост и културните институти с вимпел, грамота и парична награда за постигнати успехи в съревнованието в чест на Десетия конгрес на БКП.

юни, 8 — Решение на Бюрото на ОСИК — Пловдив, за перспективното развитие на читалищните библиотеки в Пловдивски окръг през периода 1971 —1975 г.

август, 31 — Издаване на краеведския ретроспективен указател „Тракия, Родопите и Средногорието във възрожденската книжнина".

септември, 12 — Решение на Бюрото на ОСИК — Пловдив, за перспективното развитие на училищните библиотеки в Пловдивски окръг през периода 1971 —1975 г.

ноември, 1 — Решение на Бюрото на ОСИК — Пловдив, за перспективното развитие на профсъюзните библиотеки в Пловдивски окръг през периода 1971 —1974 г.

ноември — Отличие на библиотеката в проведеното показно учение по гражданска отбрана.

Издаване на „Бюлетин в помощ на библиотеките..." № 18, посветен на изборите за Шестото Народно събрание, народни съвети, съдии и съдебни заседатели.

края на годината — Създаване на Редакционно издателски отдел

1972

април, 12 — Сключване споразумение за сътрудничество и обмен на опит между библиотеката и Областната библиотека „Иржи Махен" — Бърно.

септември, 25 — Провеждане на самостоятелна вътрешно-библиотечна научна сесия в библиотеката, посветена

на Георги Димитров по случай 90 години от рождението му.

септември—октомври — Назначаване за първи път след успешен конкурс на двама научни сътрудници в библиотеката.

декември, 23 — Издаване на „Бюлетин в помощ на библиотеките...“ № 24, посветен на Международната година на книгата.

декември, 25 — Издаване на т. I от шестомния краеведски указател „Пловдивски окръг по пътя на социализма 1944—1964 г.“.

1973

февруари — Издаване на „Бюлетин в помощ на библиотеките...“ № 25, посветен на обсъждане на сп. „Библиотекар“, състояло се в библиотеката.

май — Издаване на „Бюлетин в помощ на библиотеките...“ № 26, посветен на 50 годишнината от Септемврийското въстание 1923 г.

декември, 30 — Възстановяване традицията за издаване Годишник на НБИВ. Излиза от печат Годишникът, обхващащ дейността на библиотеката за периода 1944—1969 г.